

Programmabegroting 2022-2025

gemeente
Hoeksche Waard

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Aanbieding	5
Voorwoord	6
1. Inleiding	7
1.1 Leeswijzer	7
1.2 Algemeen Financieel Beeld	8
2. Programmaplannen	14
2.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	15
2.2 Programma 1 Veiligheid	17
2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte	19
2.4 Programma 3 Economie	23
2.5 Programma 4 Onderwijs	26
2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	28
2.7 Programma 6 Sociaal Domein	30
2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	35
2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	37
Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	39
3. Paragrafen	43
3.1 Lokale Heffingen	44
3.2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	51
3.3 Onderhoud Kapitaalgoederen	59
3.4 Financiering	68
3.5 Bedrijfsvoering	75
3.6 Verbonden Partijen	80
3.7 Grondbeleid	99
3.8 Regio Deal	105
4. Financiële Positie	107
4.1 Grondslagen en uitgangspunten	107
4.2 Overzicht van baten en lasten	109
4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten	111
4.4 Structureel begrotingsevenwicht	114
4.5 Structurele en incidentele mutaties in reserves	114
4.6 Investeringsoverzicht	115
4.7 Reserves en voorzieningen	118
4.8 Geprognosticeerde balans	120
Bijlagen	121
Bijlage 1 Overzicht taakvelden	122
Bijlage 2 Verwerkte nieuwe beleidswensen in begroting 2022-2025	125

Aanbieding

Met genoegen presenteren wij u de Programmabegroting 2022 - 2025 van gemeente Hoeksche Waard.

Op 6 juli 2021 stelde u de Perspectiefnota 2022 vast, waarin de kaders voor de voorliggende begroting zijn opgenomen. In deze begroting zijn de ambities en nieuwe beleidswensen uit de perspectiefnota uitgewerkt.

Een verdere toelichting op het financieel beeld vindt u in de Financiële samenvatting.

Met deze begroting vragen wij u het budgetrecht toe te passen voor 2022 door de benodigde middelen vast te stellen.

Voor de bestuurlijke behandeling van de begroting zijn de volgende vergaderingen gepland:

• Beeldvormende raad	26 oktober 2021
• Oordeelsvormende raad / besluitvormende raad	4 november 2021

Burgemeester en wethouders van gemeente Hoeksche Waard

de secretaris,

de burgemeester,

B.W. Silvis-de Heer

A.P.J. van Hemmen

Voorwoord

Voor u ligt de Programmabegroting 2022-2025. De laatste begroting van deze raadsperiode.

Inmiddels is het coronavirus meer dan een jaar onder ons en hebben we als samenleving te maken gekregen met ongekende ingrijpende coronamaatregelen. Naast de 'reguliere' dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers vereiste dit veel extra inzet van zowel de gemeente als onze sociale partners. Op dit moment zijn de meeste coronamaatregelen gelukkig afgezwakt. Dit betekent niet dat de gevolgen van de coronapandemie niet nog lang voelbaar zullen zijn. Integendeel, de verwachting is dat de pandemie op onvoorziene wijze nog lang invloed zal hebben op de volksgezondheid, economie en de sociale ongelijkheid in de samenleving. Voorlopig zullen het nog wel bijzondere tijden blijven.

Door de lang durende kabinetsformatie ligt besluitvorming en beleidsontwikkeling in Den Haag lang stil. Als gemeente ondervinden we hier steeds meer de hinder van. Op belangrijke dossiers als onder andere de jeugdzorg, duurzaamheid, mobiliteit en woningbouw is duidelijkheid nodig om als gemeente te weten waar we voor de komende jaren op kunnen- en mee moeten rekenen. We hebben daarom in deze begroting ervoor gekozen de eigen risico's zo beperkt mogelijk te houden in afwachting van wat er vanuit Den Haag voor de korte- en langere termijn besloten wordt.

Er kan voor het komende jaar verder gewerkt worden aan onze opgaven en programma's. Het is een goed teken dat ondanks de pandemie en een moeizame kabinetsformatie de gemeente voldoende vaart weet te houden op deze belangrijke (transitie)opgaven. Meer dan ooit doen we dit in steeds sterker worden samenwerkingsverbanden. Ondernemers, onderwijs, maatschappelijk middenveld en andere overheden weten wij, en zij ons, steeds beter te vinden. Agenda's worden in de regio meer op elkaar afgestemd zodat er meer (strategische) massa kan worden gemaakt en de Hoeksche Waard een steeds sterkere positie inneemt. Onze regiodeal Zuid-Hollandse Delta is hier een mooi voorbeeld van. Uiteindelijk moeten deze samenwerkingen van meerwaarde zijn én blijven voor onze inwoners, bedrijven, onderwijs en maatschappelijk middenveld.

De begroting van gemeente Hoeksche Waard is structureel sluitend. Het weerstandsvermogen en de reservepositie zijn zeer solide. De ambities uit de Perspectiefnota 2022 zijn daarbij verwerkt. De stijging van de lastendruk voor onze inwoners en bedrijven is evenals voorgaande jaren beperkt. Voor de komende jaren houden wij rekening met een aantal actuele ontwikkelingen, waaronder de kostenontwikkeling jeugdhulp en de daaraan gekoppelde rijksbijdrage, de ontwikkelingen rondom de herverdeling van het gemeentefonds en mogelijke compensatie in de vorm van extra rijksmiddelen en tot slot de invoering van de nieuwe Omgevingswet.

Wij stellen u voor in te stemmen met de voorliggende programmabegroting.

1. Inleiding

1.1 Leeswijzer

Programma-indeling

De indeling van de programmabegroting bestaat uit 9 programma's en ongeveer 50 taakvelden. De programma-indeling is als volgt:

0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
3. Economie
4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal Domein
7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Doorontwikkeling Programmabegroting

Bij het opstellen van de programmabegroting 2021 is gestart met de doorontwikkeling van de begroting, zodat deze qua indeling en opzet aansluit op de gewenste ontwikkelingsrichting van de gemeente Hoeksche Waard en de daarbij behorende sturings- en beheersingsinformatie, gericht op het realiseren van (strategische) doelen die de organisatie heeft vastgesteld. Een neveneffect is dat de P&C-documenten en de te behalen maatschappelijke ontwikkelingen c.q. doelen meer op hoofdlijnen worden ingericht en minder/niet meer op activiteiten. Hiermee wordt ook voldaan aan het beoogde en gewenste effect van de raad om kleinere en herkenbaardere boekwerken te realiseren.

Bij de programmabegroting 2022 is verder gewerkt aan de professionalisering van de programmabegroting. Het aansluiten bij de opgestelde programmaplannen en het meer integraal - en dus meer op hoofdlijnen- weergeven van de verantwoordingsinformatie staan hierbij centraal.

Programmaplan-opzet

De programma's hebben de volgende opzet:

Wat gebeurt er om ons heen?

Hier staan de trends en ontwikkelingen beschreven die effect hebben op onze organisatie.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Hier staan de doelen en maatschappelijke effecten beschreven die wij met het programmaplan willen bereiken. Ook zijn de activiteiten die wij uitvoeren om die doelstelling(en) te bereiken hier opgenomen.

Wat mag het kosten?

Een overzicht van de baten, de lasten en de wijzigingen in de reserves.

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Hier staan de verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de gemeente beschreven.

Beleidsindicatoren

De verplichte beleidsindicatoren, zoals opgenomen in 'waarstaatjegemeente.nl' zijn per programma weergegeven. De cijfers kunnen betrekking hebben op verschillende jaren.

Paragrafen

Naast de programma's bevat de programmabegroting 2022-2025 de volgende paragrafen:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Regio Deal

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de programmabegroting voor een aantal specifieke onderwerpen. De paragraaf "Corona" is ten opzichte van vorig jaar, toegevoegd.

Financiële Positie

In de financiële positie zijn opgenomen: het overzicht van baten en lasten van het programmaplan, het investeringsoverzicht, de specificatie van de reserves en voorzieningen en de geprognostiseerde balans (meerjarig).

1.2 Algemeen Financieel Beeld

In deze paragraaf treft u de samenvatting van het financiële beeld van de Begroting 2022-2025.

Op 6 juli 2021 is de Perspectiefnota 2022-2025 vastgesteld. In deze perspectiefnota zijn de nieuwe beleidswensen voor de jaren 2022-2025 opgenomen. Dit vormt de basis voor de Begroting 2022-2025. De nieuwe beleidswensen die in deze begroting zijn verwerkt, zijn opgenomen in bijlage 2.

De Perspectiefnota was structureel sluitend vanaf jaarschijf 2024. In onderstaande tabel is het verloop opgenomen van de eindsaldi zoals gepresenteerd bij de Perspectiefnota 2022 tot de eindsaldi zoals opgenomen in de (voorliggende) begroting 2022:

(bedragen x €1 mln.)				
Structureel begrotingssaldo	2022	2023	2024	2025
Structureel begrotingssaldo ná Perspectiefnota 2022-2025	-1,1	-0,9	0,3	1,1
Overige kleine mutaties	0,2	-0,1	-0,2	0,2
Structureel begrotingssaldo Begroting 2022-2025	-0,9	-1,0	0,1	1,3

In het bovenstaande overzicht zijn de nieuwe beleidswensen uit de perspectiefnota 2022 verwerkt (zie bijlage 2). Ten opzichte van de Perspectiefnota wijkt het structurele resultaat marginaal af. Dit is met name het gevolg van de actualisering van kapitaallasten, leges- en belastingbaten.

Samenvattend ziet het meerjarenperspectief op basis van de begrotingscijfers 2022-2025 er als volgt uit:

(bedragen x € 1 mln.)

Totaaloverzicht baten en lasten	2022	2023	2024	2025
Baten	193,8	188,0	187,6	187,9
Lasten	-204,0	-194,2	-190,5	-189,3
Totaalsaldo van baten en lasten	-10,3	-6,2	-2,8	-1,4
Onttrekkingen reserves	15,6	5,7	3,8	2,8
Stortingen reserves	-13,4	-0,2	-0,2	-0,0
Begrotingsresultaat 2022 - 2025	-8,0	-0,7	0,7	1,3
Incidentele baten en lasten	7,2	-0,3	-0,6	-0,0
Structureel begrotingssaldo 2022-2025	-0,9	-1,0	0,1	1,3

De begroting is vanaf 2024 structureel in evenwicht. Dit houdt in dat de structurele lasten worden gedekt met structurele baten. Het structurele begrotingsresultaat bestaat uit het begrotingsresultaat gecorrigeerd met de incidentele baten en lasten.

De Begroting 2022-2025 moet op grond van artikel 189 van de Gemeentewet 'structureel' in evenwicht zijn. De provincie gaf in haar brief 'Tussenbericht Financieel Toezicht 2021' van 21 september 2021 aan dat het meerjarenperspectief in de Begroting 2022-2025 vanaf de jaarschijf 2024 sluitend moet zijn. Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de begroting sluitend is vanaf 2024.

Taakstellingen

De begroting bevat de volgende taakstellingen:

- **Budgetten Jeugdhulp:** De budgetten voor jeugdhulp zijn gebaseerd op de ramingen in de begroting 2022 van de GR Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ). In deze begroting van DGJ is op basis van de 'Omdenknootitie' een taakstelling opgenomen oplopend tot totaal € 14,7 miljoen. Ons aandeel in deze taakstelling bedraagt globaal € 2,0 miljoen (circa 13%) in 2022.
- **Personeelsbudgetten:** In de perspectiefnota 2019 was aangegeven dat het nadelige effect op de personeelskosten, dat is ontstaan doordat bij het plaatsingsproces meer medewerkers zijn geplaatst dan dat er in de detailstructuur beschikbaar was, werd opgelost door een organisatie-opgave. Hiervoor is de begroting een taakstelling opgenomen oplopend tot €1,75 miljoen op personeelslasten in 2023. Tot en met 2022 wordt € 1.250.000 gerealiseerd. Wij verwachten dat de (restant)taakstelling van € 0,5 miljoen in 2023 wordt ingevuld.
- **Taakstelling Beheer vastgoed:** In de Perspectiefnota 2022 is opgenomen dat door het uniformeren van beheer en exploitatie en door bundeling, schaalvergroting en specialisatie de kosten voor het uitvoeren van beheer en exploitatie kunnen worden verlaagd. Hiervoor is in de begroting een taakstelling opgenomen, waarbij we na 3 jaar uitkomen op een verlaging van de exploitatie- en beheerlasten van € 0,25 miljoen.

Naast bovenstaande taakstellingen zijn in het kader van realistisch ramen de uitgavenbudgetten in de begroting 2022 niet geïndexeerd. Deze maatregel maakte, mede als gevolg van de positieve jaarrekeningsaldi van de afgelopen jaren, onderdeel uit van de dekkingsmiddelen uit de vastgestelde Perspectiefnota 2022 om een structureel sluitend meerjarenperspectief te kunnen realiseren. Het niet indexeren van budgetten betekent dat we "krapper in ons jasje" komen te zitten, waardoor wij mogelijk eerder met een verzoek tot aanvullend budget bij de raad moeten komen (bij zomerrapportage danwel slotrapportage).

Actuele ontwikkelingen

Hieronder noemen wij enkele belangrijke ontwikkelingen (kansen en risico's), die gezien de mogelijke impact, het structurele begrotingssaldo de komende jaren nog (aanzienlijk) kunnen beïnvloeden.

Rijksmiddelen Jeugdhulp

Uit het AEF rapport is gebleken dat de middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld voor Jeugdhulp niet toereikend zijn. Het Kabinet heeft besloten om op basis van de uitspraak van de arbitragecommissie in 2022 € 1,3 mld. extra beschikbaar te stellen. Wij ontvangen deze middelen via de Septembercirculaire 2021. Over de bedragen vanaf 2023 zal het nieuwe kabinet besluiten. Het Rijk en de VNG hebben afspraken gemaakt over een Hervormingsagenda voor het Jeugdhulpstelsel. Afgesproken is dat gemeenten, vooruitlopend op de besluitvorming door het nieuwe kabinet, in de jaren 2023-2025 extra rijksmiddelen in hun begroting mogen opnemen van maximaal 75% van de bedragen uit de Hervormingsagenda ('75%-richtlijn'). Hieruit kunnen gemeenten de geraamde lasten voor de jeugdhulp voorlopig dekken. Overigens wordt ervan uitgegaan dat gemeenten zelf ook kostenbesparende maatregelen treffen, waardoor de extra Rijksmiddelen voor jeugdhulp in de jaren 2023 tot en met 2028 jaarlijks zullen afnemen. De extra bedragen voor de Rijksmiddelen Jeugdhulp worden bekend gemaakt bij de Septembercirculaire 2021. Hiervoor verwijzen wij naar het raadsvoorstel bij de Begroting 2022.

Het voorstel is om (een deel van) deze extra rijksmiddelen Jeugdhulp op basis van deze '75%-richtlijn' voorlopig te 'reserveren' totdat de meerjarige kostenontwikkeling voor de jeugdhulp bekend is. De GR Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ) legt bij de tweede bestuursrapportage 2021 van DGJ een begrotingswijziging voor aan de deelnemende gemeenten, waarin de bijstelling van de deelnemersbijdrage als gevolg van de kostenstijging zal worden verwerkt (zie hieronder 'Kostenontwikkeling Jeugdhulp'). In deze begrotingswijziging zal DGJ ook het effect van het vervallen van de solidariteit opnemen. Zodra deze begrotingswijziging van DGJ bekend is, kunnen wij de hieruit voortvloeiende hogere deelnemersbijdrage aan DGJ dekken uit de hiervoor 'gereserveerde' extra rijksmiddelen Jeugdhulp.

Kostenontwikkeling Jeugdhulp

Op 8 juli 2021 zijn de deelnemende gemeenten in de GR Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ) via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de kostenontwikkeling van de jeugdhulp in 2021. In het raadsvoorstel over de eerste bestuursrapportage 2021 van DGJ (raadscyclus oktober 2021) wordt aangekondigd dat DGJ in het voorjaar van 2022 bij de tweede bestuursrapportage 2021 een begrotingswijziging voor 2022 opstelt inclusief een geactualiseerd meerjarenperspectief 2023-2025. In de brief 'Tussenbericht Financieel Toezicht 2021' van de provincie Zuid-Holland van 21 september 2021 wijst de toezichthouder op voornoemde raadsinformatiebrief van de DGJ van 8 juli 2021 over de kostenstijging en de vraagt om hierop te anticiperen in de begroting 2022. Hierboven (Rijksmiddelen Jeugdhulp) stellen wij voor om (een deel van) de extra rijksmiddelen Jeugdhulp, die wij bij de Septembercirculaire 2021 ontvangen, te 'reserveren'.

Herijking van het gemeentefonds

De herverdeling van het gemeentefonds is uitgesteld tot 2023. Begin 2021 zijn de eerste indicatieve herverdeeleffecten gepubliceerd. Hierover is veel discussie ontstaan, met name bij de 'nadeelgemeenten'. Omdat deze publicatie van de indicatieve herverdeeleffecten was gebaseerd op oude cijfers uit 2017 van de voormalige gemeenten in de Hoeksche Waard en omdat de herindeling per 2019 substantiële gevolgen kon hebben, konden wij aan deze cijfers nog geen inzicht ontnemen.

In augustus 2021 zijn nieuwe voorlopige cijfers gepubliceerd, nadat de herverdeling op onderdelen is aangepast. Deze nieuwe voorlopige cijfers zijn gebaseerd op de cijfers uit 2019 (na de herindeling).

In de eerste publicatie van de herverdeeleffecten (begin 2021) kregen gemeenten met een slechte sociale structuur minder geld en gemeenten met een goede sociale structuur meer geld. De

voorstellen uit augustus 2021 zijn andersom. Daarin krijgen gemeenten met een slechte sociale structuur meer geld en gemeenten met een goede sociale structuur minder geld.

Op basis van de voorlopige cijfers uit 2019 en het geschetste ingroeipad (max herverdeeeffect van €15 per inwoner per jaar) is het herverdeeeffect voor de Hoeksche Waard globaal -/- € 1,3 mln. in 2023, -/- € 2,6 mln. in 2024 en -/- € 3,9 mln. vanaf 2025. De voorlopige herverdeeeffecten worden vóór de definitieve invoering (naar verwachting in 2023) nogmaals geactualiseerd. Het zijn daarom nadrukkelijk nog voorlopige cijfers. Uiteindelijk dient het nieuwe kabinet eerst nog een besluit te nemen.

Extra Rijksmiddelen

Uit diverse onderzoeken (o.a. Berenschot onderzoek 'Roeien met te korte riemen') blijkt dat de middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld niet toereikend zijn om alle taken uit te kunnen voeren. Vanuit de VNG en gemeenten is veel druk uitgeoefend op het Rijk om extra middelen beschikbaar te stellen. Zo hebben de gemeenten onder meer tijdens het VNG congres een motie aangenomen, waarin als randvoorwaarde wordt gesteld dat eerst 'de totale koek moet worden vergroot' voordat de VNG instemt met de herverdeling, zodat het effect van de herverdeling voor alle gemeenten 'beheersbaar' blijft.

Er is bijvoorbeeld veel weerstand tegen de zogenaamde opschalingskorting die het Rijk heeft doorgevoerd op het gemeentefonds, omdat gemeenten als gevolg van herindelingen met minder middelen zouden kunnen volstaan. Het beleid voor opschaling naar 100.000+ gemeenten is losgelaten door het Rijk, terwijl de korting wel is gehandhaafd. Gemeenten willen dat deze opschalingskorting komt te vervallen, waardoor meer middelen overblijven in het gemeentefonds. Voor de jaren 2020-2022 heeft het Rijk de opschalingskorting incidenteel laten vervallen. Vooralsnog is onduidelijk of en zo ja hoeveel structurele rijksmiddelen gemeenten extra ontvangen.

Invoering Omgevingswet

De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging hebben gevolgen voor de gemeentelijke taken en in verband daarmee ook voor de legesinkomsten. Onder de Omgevingswet veranderen de bestemmingsplannen in Omgevingsplannen waarin gemeenten met betrekking tot vergunningplicht meer keuzevrijheid hebben. Afhankelijk van de keuzes die we maken zullen we op termijn € 0,3 miljoen tot € 2,0 miljoen minder legesinkomsten ontvangen. Onder de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen gaat de bouwtechnische toetsing en het bouwtechnisch toezicht naar de markt. Hierdoor vervallen bij inwerkingtreding van de wet de legesinkomsten die we voor deze werkzaamheden ontvangen. Dit kan leiden tot € 0,25 miljoen minder legesinkomsten. Er komen andere werkzaamheden voor in de plaats die we niet via leges kunnen verhalen. Te denken valt aan toezicht en handhaving, het behandelen van meldingen en het geven van informatie. Als gemeente zijn we het bevoegd gezag en daarmee verantwoordelijk voor de uitoefening van deze nieuwe taken.

In het Berenschotrapport 'Roeien met te korte riemen' is opgenomen dat gemeenten onvoldoende middelen van het Rijk ontvangen om haar taken uit te voeren en is ook de waarschuwing opgenomen om herhaling bij de Energietransitie en de Omgevingswet te voorkomen.

Op dit moment is het nog onduidelijk wanneer de Omgevingswet wordt ingevoerd (in ieder geval uitgesteld tot 1 juli 2022) en in welke mate de derving van de legesinkomsten kan worden opgevangen met kostenbesparende maatregelen of compensatie vanuit het Rijk.

Harmonisaties

In 2021 en 2022 worden nog diverse harmonisaties op verschillende beleidsterreinen uitgewerkt. Deze kunnen nog van invloed zijn op de financiële meerjarenraming. Op het moment dat de voorstellen voor deze harmonisaties zijn uitgewerkt, leggen wij deze, met de bijbehorende kostenplaatjes, ter besluitvorming aan u voor. Genoemde keuzes kunnen uiteraard leiden tot

lastenverzwaringen die nog niet in de begroting zijn verwerkt, zoals bijvoorbeeld de harmonisatie van de buitensportaccommodaties en bewegingsonderwijs. De risico's vanwege de harmonisaties worden kleiner, nu het aantal harmonisaties wat nog moet worden doorgevoerd afneemt.

Bovengenoemde ontwikkelingen namen wij op in de risicoparagraaf van de begroting. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwlettend.

Belastingen

De belangrijkste gemeentelijke belastingen zijn de OZB, het rioolrecht en de afvalstoffenheffing. Wij verhogen de OZB-tarieven niet, met uitzondering van indexering van 1,6%. De waardeinstijging van onroerend goed wordt door een verlaging van het OZB tarief gecorrigeerd.

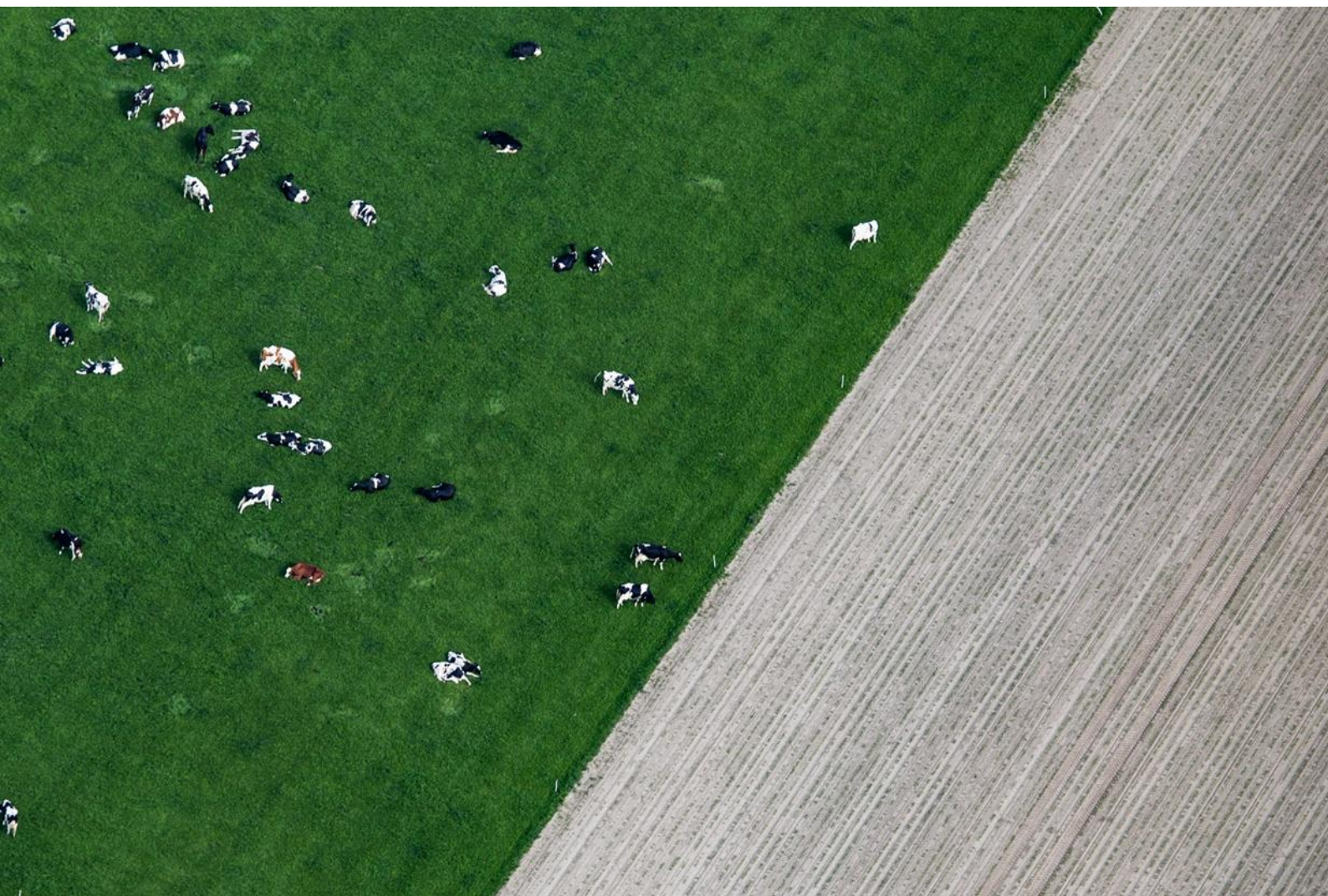
Bij het rioolrecht en de afvalstoffenheffing gaan wij uit van 100% kostendekking. Het tarief voor rioolheffing is naast de indexering met 1,6%, verhoogd met 1%. Deze verhoging komt voort uit het door de gemeenteraad op 13 oktober 2020 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025. Het tarief van de afvalstoffenheffing is gedaald met 1,25% ten opzichte van 2021 (zie paragraaf Lokale heffingen).

Gemeentefonds

De ramingen voor het gemeentefonds hebben wij gebaseerd op de Meicirculaire 2021. De gevolgen van de Septembercirculaire 2021 verwerken wij in de 1^e begrotingswijziging 2022. Deze uitkomsten treft u in het raadsvoorstel bij de Begroting 2022-2025.

Reservepositie

De omvang van de vrij besteedbare algemene reserve bedraagt per 1 januari 2022 circa € 100 miljoen. Naast de vrij besteedbare algemene reserve beschikt gemeente Hoeksche Waard ook over een reserve weerstandscapaciteit van circa € 10 miljoen om risico's op te kunnen vangen. Met een weerstandsratio van ruim 10 voldoen wij ruimschoots aan de norm uit de nota Risicomanagement. Onze reservepositie is hiermee zeer solide te noemen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

2. Programmaplannen

2.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Tot het programma Bestuur en ondersteuning behoren de taakvelden bestuur, burgerzaken (inclusief dienstverlening) en beheer overige gebouwen en gronden. Dit programma is inclusief bedrijfsvoering.

Wat gebeurt er om ons heen?

Gemeenteraadsverkiezingen

De eerste raadsperiode van gemeente Hoeksche Waard eindigt in 2022. Op 16 maart 2022 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Vervolgens wordt een nieuwe coalitie gevormd vanuit de nieuwgekozen gemeenteraad.

Open overheid

Naar verwachting treedt in 2022 de Wet open overheid (Woo) in werking. De wet is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar en toegankelijk wordt.

Regionale investeringsagenda

In de regio Zuid-Hollandse Delta liggen al veel concrete plannen en programma's en er is al een stevige actie gezet met de regiodeal rond thema's als duurzaamheid, onderwijs en arbeidsmarkt, landschap en toerisme en innovatieve landbouw. Van daaruit wil de regio de volgende stap zetten vanuit de kracht van de identiteit naar de lange termijn ambitie rond de grote transitie zoals circulaire economie, voedselvoorziening, gezondheid, mobiliteit, woningmarkt en sociaal- economische vitaliteit. Om dit voor te bereiden wordt er voor 2022 gewerkt aan een regionale investeringsagenda.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen?

Doel	Onderwerp/activiteit	Planning
Op elk kanaal ervaart de klant dezelfde passende, betrouwbare, eenvoudige en kwalitatief goede dienstverlening, afgestemd op de vraag van de klant. Wij hebben inzicht in de waardering/wensen van onze klanten, handelen proactief en sturen, daar waar nodig, bij.	Het uitvoeren van doorlopende kwaliteitsmeting op alle dienstverlenings- en communicatiekanalen. Het monitoren en analyseren van de beschikbare data (kwantitatief en kwalitatief).	2022 e.v.
Overheidsinformatie toegankelijker, transparanter, vindbaarder maken	Actief openbaar maken van documenten Bevorderen dat wij actief en met een open houding de samenwerking met de samenleving opzoeken.	2022 e.v.
Uitvoering van de Regio Deal	Uitvoering huidig programma Regio Deal. Daarnaast wil de regio met een regionale investeringsagenda impuls geven aan de Brede Welvaart langs 3 sporen. 1. Opstellen regionale investerings-agenda 2. Verkennen van een strategische agenda met PZH 3. Afgestemd lobbyen en netwerken	Jan. 2022 Juni 2022 2022
Gemeentelijk vastgoed is zoveel mogelijk energieneutraal in 2030 (PN 2022)	Bij de uitvoering van projecten zetten wij zoveel mogelijk in op het maximaal benutten van de kansen op verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.	2023 e.v.
Het op orde brengen van de vastgoedportefeuille door uitvoering van het in 2021 vastgestelde vastgoedbeleid, waaronder het opstellen van een Integraal Accommodatieplan (IAP) per dorp	Uitvoeren van in 2021 vastgestelde vastgoedbeleid Integraal Accommodatieplan (IAP)	2022 e.v. 2022 e.v.

Wat mag het kosten

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamd resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Actuele					
		Werkelijk 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	0.1 Bestuur	-	50	32	-	-	-
	0.2 Burgerzaken	918	1.033	1.012	1.077	1.077	1.077
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	60	701	85	96	96	96
Totaal baten		977	1.784	1.130	1.173	1.173	1.173
Lasten	0.1 Bestuur	-4.234	-5.173	-4.770	-4.383	-4.372	-4.372
	0.2 Burgerzaken	-2.889	-3.398	-3.390	-3.348	-3.325	-3.325
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-282	-3.806	-418	-405	-275	-275
Totaal lasten		-7.405	-12.376	-8.578	-8.137	-7.973	-7.973
Totaalsaldo van baten en lasten		-6.427	-10.592	-7.448	-6.964	-6.800	-6.800
Onttrekkingen reserves	0.1 Bestuur	51	275	0	0	0	0
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-	3.103	-	32	32	32
Totaal onttrekkingen reserves		51	3.378	0	32	32	32
Stortingen reserves	0.1 Bestuur	-30	0	0	0	0	0
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-4	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-34	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 0: Bestuur en Ondersteuning		-6.410	-7.214	-7.448	-6.932	-6.769	-6.769

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

BRES accommodaties BV.

Beleidsindicatoren

Op dit programma zijn geen verplichte BBV beleidsindicatoren van toepassing.

2.2 Programma 1 Veiligheid

Tot het programma Veiligheid behoren de taakvelden crisisbeheersing en brandweer en openbare orde (inclusief handhaving) en veiligheid.

Wat gebeurt er om ons heen?

De coronamaatregelen die gericht zijn op het indammen van de verspreiding van het virus hebben diep ingegrepen in het maatschappelijke leven. Het aantal woon- en jeugdoverlastmeldingen ligt dit jaar hoger dan in de periode voor de coronapandemie, het uitgaansleven is nog niet genormaliseerd, de evenementenbranche kan voorzichtig weer opstarten en de druk op handhaving en toezicht is onverminderd groot. Deze bijzondere tijd heeft de mogelijkheid geboden te starten met een de ontwikkeling van een nieuw evenementenbeleid voor de Hoeksche Waard. En mede doordat de samenwerking tussen politie en BOA's in het kader van de handhaving van de coronaregels een vlucht kreeg, heeft het Team Handhaving Openbare Ruimte (THOR) grote stappen gezet in de eigen ontwikkeling.

In de digitale wereld zijn nieuwe vormen van criminaliteit ontstaan. Phishing, digitale identiteitsfraude, online bedreigingen etc. komen steeds vaker voor. De samenleving is afhankelijk geworden van digitale middelen. Vanwege de omvang van de digitale dreiging in samenhang met de huidige weerbaarheid, ontstaan risico's voor de (nationale) veiligheid. Daarnaast zien we ook dat de informatierevolutie ruim baan heeft gegeven aan het verspreiden van mis- en desinformatie. Hierdoor neemt wantrouwen en polarisatie toe.

Naast het uitvoeren van een repressieve aanpak, is investeren in bewustwording en weerbaarheid essentieel om deze en andere uitdagingen het hoofd te bieden. Daarvoor is een intensieve samenwerking nodig met sociaal maatschappelijk betrokken beleidsvelden en partners. Informatie-uitwisseling tussen samenwerkende partijen is daarvoor onmisbaar. We zien in toenemende mate dat de eisen die gesteld worden aan doel- en rechtmatige verstrekking een belemmerende factor spelen. De zoektocht om recht te doen aan wet- en regelgeving en toch efficiënt te kunnen werken zal de komende jaren worden geïntensiveerd.

De Veiligheidsregio's in Nederland hebben te maken met meerdere majeure trajecten die de organisaties raken. De discussie rondom de taakdifferentiatie bij de brandweer, de introductie van de Omgevingswet en de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's hebben niet alleen organisatorische maar ook financiële consequenties. Daarnaast heeft de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid te maken met eigen interne en beleidsmatige vraagstukken waardoor de VRZHZ de komende jaren te maken heeft met een groot financieel tekort. In het najaar van 2021 worden over de voorliggende dilemma's bestuurlijke gesprekken gevoerd.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we er voor doen?

Doel	Onderwerp/activiteit	Planning
Ketenaanpak verstevigen	Verankeren van de samenwerking, opschaling en de juridische kaders die samenwerking en informatie-uitwisseling helpen mogelijk maken	2021-2022
Alternatieven voor vrijetijdsbesteding creëren	Zoeken naar mogelijkheden, samen met het Sociaal Domein, om jeugd passende alternatieven (activiteiten en locaties) te bieden en daartoe te bewegen	2021-2022
Een samenleving waarin de focus ligt op wat wel mogelijk is binnen de bandbreedte van Coronaregels.	Verschuiving accent vergunningverlening	2022

Polarisatie voorkomen en depolariseren waar nodig door niet de polen te bestrijden maar het midden te versterken.	Dag van de Dialoog	2022
Doorontwikkeling van het team Handhaving Openbare Ruimte (PN 2022)	- Verdere uitwerking en toepassingen van de diversiteit aan thema's binnen het takenpakket - Verdieping en verdere vormgeving aan het gebiedsgericht werken o.b.v. de ambitie m.b.t dorpsgericht werken (PN 2022)	2022
Voorkomen dat criminelen de veiligheid en het ondernemersklimaat in onze buitengebieden aantasten.	Keurmerk Veilig Buitengebied invoeren	2022

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/- en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Actuele					
		Werkelijk 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	11	0	0	0	0	0
	1.2 Openbare orde en veiligheid	57	-26	47	109	109	109
Totaal baten		68	-26	47	109	109	109
Lasten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-7.285	-7.485	-7.529	-7.525	-7.522	-7.522
	1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.565	-1.932	-1.787	-1.778	-1.767	-1.767
Totaal lasten		-8.850	-9.417	-9.315	-9.303	-9.289	-9.289
Totaalsaldo van baten en lasten		-8.782	-9.443	-9.268	-9.194	-9.179	-9.179
Onttrekkingen reserves		20	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		20	0	0	0	0	0
Stortingen reserves		0	161	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		0	161	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 1: Veiligheid		-8.762	-9.283	-9.268	-9.194	-9.179	-9.179

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Dit openbaar lichaam integreert de brandweerbzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen) bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau binnen het samenwerkingsgebied. Dat gebeurt met behoud van lokale verankering. De doelstelling is een efficiënte en slagvaardige hulpverlening, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. Ook is het een platform voor samenwerking met diensten die aan hulpverlening zijn gelieerd, partners en andere openbare lichamen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"20-09-2021)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2020	0,2	2,0	0,8
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	2020	0,6	1,8	1,3
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2020	2,3	4,6	2,8
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	2020	3,7	6,2	4,6
Jongeren met een delict voor de rechter in %	2019	1	1	1
Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar	2019	12	13	11
Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar	2020	17	11	9

2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte

Tot het programma Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte behoren de taakvelden verkeer en vervoer, parkeren, recreatieve havens, economische havens en waterwegen, openbaar vervoer, wegen, openbaar groen en (openlucht) recreatie, riolering, afval en begraafplaatsen en crematoria.

Wat gebeurt er om ons heen?

Het openbaar vervoer is door corona zwaar getroffen. Het steunpakket voor de vervoersbedrijven is in overleg met het Rijk verlengd voor 2021. Voor 2022 wordt de Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer doorgezet tot september. Omdat de vervoersbedrijven, ondanks het steunpakket, alle zeilen moeten bijzetten om financieel het hoofd boven water te houden, komen aanvullende wensen en ambities op OV-terrein in de vertraging. Een voor de Hoeksche Waard relevant project dat is vertraagd is R-net. Vooralsnog wordt vastgehouden aan de in gang gezette projecten. Juist in deze tijd is het belangrijk om als overheidspartijen te blijven investeren in de bereikbaarheid van de Hoeksche Waard.

De Provincie Zuid-Holland heeft een transitieplan opgesteld waarin de kaders staan beschreven waarbinnen de vervoerders plannen ontwikkelen om het OV te ontwikkelen naar een 'nieuw normaal'. In dit normaal is het OV onafhankelijk van financiële ondersteuning van het Rijk. Door de provincie is besloten om te focussen op drukke OV-lijnen, om op die manier zoveel mogelijk reizigers (terug) te halen naar het OV en de vervoeropbrengsten zo snel mogelijk te laten stijgen. De consequentie is dat minder druk gebruikte lijnen naar kleine kernen en/of lijnen met een ongunstige verhouding tussen kosten en vervoeropbrengsten niet of minder snel hersteld kunnen worden. Voor deze verbindingen wordt een goed en kostenefficiënt vervoeralternatief geboden.

De onverwachte ontwikkelingen rondom de Haringvlietbrug zorgen voor verkeershinder op snelweg A29 maar heeft ook invloed op het wegennet van Hoeksche Waard. Deze hinder lijkt twee jaar (totdat de brugklep wordt vervangen) aan te houden. Op dit moment zijn de exacte effecten op ons lokale wegennet nog niet bekend. Wij monitoren de situatie (samen met wegbeheerders provincie Zuid-Holland en Waterschap Hollandse Delta) en treffen waar nodig maatregelen. Er zal mogelijk maatwerk worden gevraagd van de gemeente om het lokale wegennet gedurende twee jaar verkeersveilig en bereikbaarheid te houden. Vooralsnog is de verwachting dat lokale projecten die door ons worden uitgevoerd geen vertraging oplopen door deze ontwikkeling.

Er wordt gewerkt aan een nieuw Wegencategoriseringsplan. Dit plan geeft richting aan de inrichting van de straat, wanneer wegen worden aangepakt/vernieuwd. Dit document staat centraal bij het beheer van de openbare ruimte. De nieuwe categorisering van een weg kan hierdoor gebruikt worden als meekoppelkans met de andere opgaven die spelen op het gebied van mobiliteit.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we er voor doen?

Doel	Onderwerp/activiteit	Planning
In de planperiode t/m 2024 de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls geven	Uitvoeren diverse onderhoudsprojecten en daarmee verbeteren beeldkwaliteit	2022 t/m 2024
De (stedelijke) gebieden rondom Hoeksche Waard zijn op multimodale manier snel, veilig en comfortabel bereikbaar. De twee onderwerpen die hiernaast staan beschreven zijn belangrijk om de onderlinge verbinding te verbeteren.	Overlast minimaliseren renovatie Heinenoordtunnel door infrastructurele (o.a. Parallelweg N217) en gedragsbeïnvloedende maatregelen te treffen in de periode tot en met 2024.	t/m 2024
	De Randweg Klaaswaal is onderdeel van de Mobiliteitsagenda samen met de provincie Zuid-Holland. Met de aanleg van een Randweg wordt het doorgaande verkeer uit Klaaswaal gehaald om hiermee de leefbaarheid en de verkeersveiligheid te vergroten.	
	We volgen de ontwikkelingen op de Haringvlietbrug nauwgezet.	
	Realiseren mobiliteitsagenda Provincie Zuid-Holland	doorlopend
De dorpen in Hoeksche Waard zijn multimodaal met elkaar verbonden	We zetten in op verschillende methoden van vervoer: met de auto, fiets en het OV blijft de Hoeksche Waard zowel intern als extern goed bereikbaar.	
Verbeteren ontsluiting Hoeksche Waard West	Het zuidwesten van de Hoeksche Waard is niet met passende ontsluitingswegen ontsloten. De oplossing moet passen bij het karakter van het gebied en bijdragen aan de verbetering van: • de doorstroming van het verkeer; • de leefbaarheid voor bewoners van de omliggende dijken; • de verkeersveiligheid, met name voor fietsers.	2025
De impact van mobiliteit op de leefbaarheid wordt verlaagd	Stimuleren en faciliteren gebruik duurzame vormen van mobiliteit. Dit doel hangt deels samen met het treffen van gedrag beïnvloedende maatregelen ten behoeve van het minimaliseren van overlast door renovatie Heinenoordtunnel. (PN 2022)	2022 - 2025
Verbetering van de biodiversiteit	Vergroten van de biodiversiteit	
	Uitvoeringsprogramma biodiversiteit realiseren (PN 2022)	2022-2025
De manier waarop we werken aan de doelstelling om Nederland in 2050 klimaatadaptief ingericht te hebben Klimaatadaptief 2050	Klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte	2022 t/m 2050
	Realiseren uitvoeringsagenda en uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (PN 2022)	2022-2025
De doelstelling verschuift van 'De hoeveelheid restafval verminderen' naar 'Kwaliteitsverbetering van de gescheiden grondstoffen'	We laten de RAD meer toezien op de kwaliteit door meer en frequenter de aangeboden containers en zakken te controleren. Daarnaast communiceren we helder wat er wel en niet aangeboden mag worden in de verschillende inzamelmiddelen. Daarnaast zet RAD een afvalcoach in om de inwoners hierbij te helpen.	2022

Reguliere taken

Doel	Onderwerp/activiteit	Planning
Onderhoud openbare ruimte volgens beleidsplan en beheer begraafplaatsen	We beheren alle kapitaalgoederen in de openbare ruimte op kwaliteitsniveau B (basis). Hierbij is het van belang dat het schoon, heel en veilig is. We voeren het onderhoud planmatig en efficiënt uit. De begraafplaatsen vallen hier ook onder. Het Wegencategoriseringsplan is het leidende document wanneer een weg voor (groot) onderhoud in aanmerking komt. We monitoren de kwaliteit en borgen zo de waarde van het kapitaalgoed.	doorlopend

Verminderen parkeerdruk	We breiden parkeergelegenheid in woonstraten waar een tekort aan parkeervakken is ontstaan waar mogelijk uit. Dit doen we in overleg met omwonenden en dorps- en buurtverenigingen.	doorlopend
-------------------------	---	------------

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/- en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Actuele					
		Werkelijk 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	2.1 Verkeer en vervoer	648	922	962	937	556	556
	2.2 Parkeren	58	73	83	92	100	100
	2.3 Recreatieve havens	101	94	95	95	95	95
	2.5 Openbaar vervoer	61	90	61	61	61	61
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	764	1.971	463	219	219	219
	7.2 Riolering	8.570	9.772	8.575	8.712	8.819	8.943
	7.3 Afval	9.907	9.869	9.328	9.328	9.328	9.328
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.360	1.260	1.313	1.418	1.398	1.321
Totaal baten		21.468	24.050	20.881	20.862	20.577	20.623
Lasten	2.1 Verkeer en vervoer	-14.503	-15.281	-14.556	-15.202	-15.383	-15.506
	2.2 Parkeren	-350	-383	-397	-396	-394	-394
	2.3 Recreatieve havens	-60	-346	-202	-285	-262	-346
	2.4 Economische havens en waterwegen	-599	-1.387	-668	-742	-757	-771
	2.5 Openbaar vervoer	-256	-412	-435	-438	-297	-297
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-8.708	-12.489	-11.237	-10.559	-10.505	-10.526
	7.2 Riolering	-5.609	-5.233	-5.281	-5.423	-5.538	-5.650
	7.3 Afval	-8.714	-8.700	-8.256	-8.255	-8.253	-8.253
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-2.542	-2.623	-1.780	-1.883	-1.842	-1.765
Totaal lasten		-41.342	-46.854	-42.814	-43.183	-43.233	-43.509
Totaalsaldo van baten en lasten		-19.873	-22.804	-21.933	-22.322	-22.656	-22.885
Onttrekkingen reserves	2.1 Verkeer en vervoer	11.926	5.119	363	639	639	639
	2.2 Parkeren	60	25	37	37	37	37
	2.3 Recreatieve havens	14	61	61	61	61	61
	2.4 Economische havens en waterwegen	244	850	0	0	0	0
	2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	227	583	348	190	192	162
	7.2 Riolering	0	0	0	0	0	0
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	625	764	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		13.096	7.401	808	927	929	898
Stortingen reserves	2.1 Verkeer en vervoer	-11.902	-4.102	0	0	0	0
	2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0
	2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-226	-220	0	0	0	0
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-246	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-12.374	-4.322	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 2: Verkeer, Vervoer en Openbare Ruimte		-19.151	-19.725	-21.125	-21.395	-21.727	-21.987

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

BV Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard

De vennootschap heeft tot doel om in het belang van bescherming van het milieu en een doelmatig beheer werkzaam te zijn op het gebied van:

- Het uitvoeren van publieke taken in het afval- en grondstoffenbeheer in de ruimste zin, waaronder in ieder geval verstaan wordt: inzameling, vervoer, be- of verwerking, verhandeling van afval en grondstoffen en het adviseren hierover.
- De inzameling van bedrijfsafval en -grondstoffen, inclusief inzameling, vervoer, be- of verwerking en verhandeling.
- Het uitvoeren van taken op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

GR Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Het GR Schadevergoedingsschap bevordert de behandeling van verzoeken om schadevergoeding, die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de daartoe nodige verbreding, verlegging en reconstructie van de A16 en A4. Ook kijkt het schap of er doelmatig, deskundig en op gelijke wijze over die bezoeken wordt beslist. Deze regeling schept duidelijkheid voor de inwoners over de bevoegde instantie.

GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Het GR Wegschap beheert en exploiteert de Kiltunnel en de aansluitende wegverbindingen.

Beleidsindicatoren

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"20-09-2021)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Huishoudelijk restafval, in kg per inwoner	2019	122	161	120

2.4 Programma 3 Economie

Tot het programma Economie behoren de taakvelden economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfsinfrastructuur, bedrijvenloket en bedrijfsregelingen en economische promotie.

Wat gebeurt er om ons heen?

De economie heeft zich veerkrachtig getoond en een herstel van de omzetten bij ondernemers is ingezet. Wel zijn er duidelijke verschillen per sector. Sommige sectoren, zoals de industrie, vertonen een volledig herstel, terwijl dit in andere sectoren, zoals de horeca, nog niet het geval is. Het overall gunstige beeld zorgt ervoor dat de overheid de omzet-belemmerende maatregelen loslaat; de evenementenbranche en nachthoreca uitgezonderd. Daarom zet de overheid de generieke steunpakketten (NOW, TVL, Tozo, TONK) stop. Er is landelijk een specifieke regeling ingericht voor de evenementensector en nachtclubs en een regeling met soepeler regels voor de bijstand voor zelfstandigen (Bbz). Door het economisch herstel neemt de arbeidskrapte toe. Het aantal vacatures is in veel sectoren tot recordhoogte gestegen. Het Actieplan noodsteun wordt verlengd in 2022 (actie besluitvorming vereist). Het opstellen van een sociaal-economisch herstelplan corona volgt daarna. Hiermee doelen we op een praktisch sociaal - economisch herstelplan dat gericht is op herstel van de zwaar getroffen (ondernemers)groepen. Deze integrale en concrete plannen moeten zorgen voor het (deels) opvangen van de negatieve effecten van de crisis.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we er voor doen?

Doel	Onderwerp/activiteit	Planning
Een gezond economisch vestigingsklimaat	Uitvoering beleidsplan startende ondernemers bestaande uit acties gericht op het terugdringen c.q. beperken van het aantal stoppers en het informeren en ondersteunen van uitkeringsgerechtigden bij de start van een eigen onderneming. (PN 2022)	2022
In 2030 is de arbeidsmarkt in de Hoeksche Waard vitaal, omdat (toekomstige) vraag en aanbod in kwantitatieve en kwalitatieve zin in evenwicht is.	Pendelonderzoek ten behoeve van beperken uitgaande pendel	2022
	Inspiratiesessies bedrijven op gebied van arbeidsmarkt, sociaal ondernemerschap en Leven Lang Leren en Ontwikkelen	2022-2023
	Ontwikkelen Smart Hubs	2022-2023
	Bevorderen betrokkenheid van werkgevers bij de inclusieve samenleving door versterking sociaal ondernemerschap	2022
De Hoeksche Waard is als Foodlab voor de Randstad koploper op het gebied van gezond voedsel en duurzame en innovatieve landbouw. De gemeente heeft de ambitie om de kennis en kunde op dit gebied in de Hoeksche Waard zichtbaar en beleefbaar te maken voor een breed regionaal publiek en te benutten voor verbeteringen in de landbouw, natuur en gezondheid.	In samenwerking met het ruimtelijk domein opstellen van multifunctioneel landbouwbeleid	2022
	Innovatieve projecten voor herstel en behoud bodemkwaliteit (Regio Deal)	2022-2024
	Korte Keten initiatieven waarmee de afstand tussen boer en burger wordt verkleind en de voedselketen wordt verduurzaamd (Regio Deal)	2022-2024
	Projecten op gebied van regionale kennisontwikkeling en -deling (Regio Deal)	2022-2024

Het versterken van het (economisch) vestigingsklimaat en welzijn	Praktisch sociaal - economisch herstelplan Corona crisis gericht op herstel van de zwaar getroffen ondernemersgroepen. Deze integrale en concrete plannen moeten zorgen voor het (deels) opvangen van de negatieve effecten van de crisis. (PN 2022)	2022-2024
	Visie Vrijetijdseconomie - uitvoeringsprogramma	2022
	Allianties vrijetijdseconomie	2022-2023
	Doorontwikkelen waterverbindingen	2022-2024
	Doorontwikkelen recreatieve routes	2022-2024
	Verbinden Recreatie en Toerisme rond het Haringvliet (Regio Deal)	2022-2024
	Natuur en beleving kust Voordelta (Regio Deal)	2022-2024
	Herstructurering campings en recreatieterreinen (Regio Deal)	2022-2024
Het versterken van het toeristisch-recreatief profiel	Professionele gebiedsmarketing organisatie	2022-2024
	Opbouwen naamsbekendheid Hoeksche Waard en vergroten positie Hoeksche Waard	2022-2024
	Cross-mediaal marketing platform	2022-2024
	Professionaliseren gastheerschap Hoeksche Waard	2022-2024

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/- en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Actuele					
		Werkelijk 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	3.1 Economische ontwikkeling	63	95	0	0	0	0
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	169	1.322	448	34	34	34
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	119	85	139	139	139	139
	3.4 Economische promotie	107	134	122	114	107	107
Totaal baten		458	1.637	709	287	280	280
Lasten	3.1 Economische ontwikkeling	-1.062	-1.301	-1.324	-1.309	-1.022	-772
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-326	-1.430	-559	-145	-144	-144
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-736	-899	-851	-829	-828	-609
	3.4 Economische promotie	-499	-627	-191	-232	-232	-232
Totaal lasten		-2.622	-4.258	-2.925	-2.515	-2.225	-1.756
Totaalsaldo van baten en lasten		-2.164	-2.621	-2.216	-2.228	-1.944	-1.475
Onttrekkingen reserves	3.1 Economische ontwikkeling	76	368	0	0	0	0
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	9	9	9	9	9	9
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	135	325	219	219	219	0
	3.4 Economische promotie	1.057	444	190	48	48	48
Totaal onttrekkingen reserves		1.277	1.146	418	276	276	57
Stortingen reserves	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-1.175	0	0	0	0	0
	3.4 Economische promotie	-810	0	-442	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-1.985	0	-442	0	0	0
Geraamd resultaat programma 3: Economie		-2.872	-1.475	-2.240	-1.952	-1.668	-1.418

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

CV/BV Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard

Het Ontwikkelingsbedrijf ontwikkelt bedrijventerreinen met een regionaal karakter. De activiteiten van de exploitatiemaatschappij beperken zich tot het ontwikkelen van een Hoeksche Waards bedrijventerrein van 20 hectare.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"20-09-2021)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Netto arbeidsparticipatie tov potentiële beroepsbevolking	2020	69,5	68,4	69,2
% Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen)	2020	47,8	53,2	50,1
Banen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	2020	639,7	795,9	701,4
Bedrijfsvestigingen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	2020	155,4	158,4	159

2.5 Programma 4 Onderwijs

Tot het programma Onderwijs behoren de taakvelden openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting en onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Wat gebeurt er om ons heen?

De komende jaren zijn er extra middelen beschikbaar in het onderwijs en voor leerlingen, met als doel de gevolgen van corona tegen te gaan. We werken aan de lokale invulling van het Nationaal Programma Onderwijs, in samenwerking met de scholen en in samenhang met de overige (incidentele) steunpakketten voor de jeugd.

Daarnaast is er landelijk en ook in de Hoeksche Waard in toenemende mate aandacht voor het bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs. Onderwijspartners, opvangpartners en gemeente moeten hier samen in optrekken. Van belang is verder dat Passend Onderwijs zich beweegt naar inclusiever onderwijs.

Tenslotte wordt in 2022 opnieuw een kwaliteitsslag gemaakt in de kinderopvang, door de invoering van de pedagogisch beleidsmedewerker in de voorschoolse educatie.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we er voor doen?

Doel	Onderwerp/activiteit	Planning
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: het bevorderen van kansengelijkheid in de voorschoolse periode en in het onderwijs.	Lokale uitvoering Nationaal Programma Onderwijs, zodat leervertragingen worden ingehaald en leerlingen die het moeilijk hebben, ondersteund worden.	2021-2023
	Uitvoering geven aan de vastgestelde Lokale Educatieve Agenda 2021-2022 Hoeksche Waard (LEA), waaronder de thema's • onderwijskansenbeleid, • het versterken van het leesonderwijs en buitenschoolse opvang plus	2021-2022
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod voor ieder kind in de Hoeksche Waard.	Uitvoering geven aan de vastgestelde Lokale Educatieve Agenda 2021-2022 Hoeksche Waard (LEA), waaronder de thema's: - passend onderwijs en jeugdhulp, - jeugdhulp in de (voor)school en - thuiszitters.	2021-2022
	Bijdragen aan het opstellen van de ondersteuningsplannen van de drie samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs.	2022-2023
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: een kwalitatief goed onderwijshuisvestingsaanbod.	Uitvoering geven aan het door de raad vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2021- 2024.	2021-2024
	De kaders voor bewegingsonderwijs zijn met ingang van het schooljaar 2022-2023 door de gemeenteraad vastgesteld en uitvoering volgt.	2022-2024

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamd resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Actuele					
		Werkelijk 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	4.1 Openbaar basisonderwijs	20	20	20	20	20	20
	4.2 Onderwijshuisvesting	-	1.494	9	9	9	9
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	798	931	1.441	1.166	781	781
Totaal baten		818	2.445	1.471	1.196	811	811
Lasten	4.1 Openbaar basisonderwijs	-738	-683	-675	-675	-675	-675
	4.2 Onderwijshuisvesting	-2.048	-3.911	-2.207	-2.218	-2.244	-2.175
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.971	-3.467	-4.016	-3.739	-3.349	-3.349
Totaal lasten		-5.756	-8.061	-6.898	-6.632	-6.267	-6.199
Totaalsaldo van baten en lasten		-4.938	-5.616	-5.427	-5.435	-5.456	-5.388
Onttrekkingen reserves	4.2 Onderwijshuisvesting	426	6.928	-	-	-	-
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	14	-	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen reserves		440	6.928	0	0	0	0
Stortingen reserves	4.2 Onderwijshuisvesting	-206	-6.698	0	0	0	0
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-7	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-213	-6.698	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 4: Onderwijs		-4.712	-5.386	-5.427	-5.435	-5.456	-5.388

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"20-09-2021)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	2020	1,4	1,7	1,3
Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen 5-18 jr	2017	0,7	1,8	1,5
Relatief verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen 5-18 jr	2019	8	26	19

2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Tot programma Sport, Cultuur en Recreatie behoren de taakvelden sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie, musea, cultureel erfgoed en media. Ook het subsidiebeleid en welzijnswerk zijn in dit programma ondergebracht.

Wat gebeurt er om ons heen?

Het belang van sport en cultuur blijft onverminderd groot. Zowel voor het individu als voor de maatschappij in brede zin. Mensen die sporten zijn gezonder en hebben een groter sociaal netwerk. Dit versterkt de sociale verbanden, tussen inwoners onderling en tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente. Deze verbanden vormen samen een sterke sociale basis. Bovendien dragen levendige sportclubs en inspirerende culturele (erfgoed) initiatieven bij aan vitale dorpen en kernen. We weten echter dat het aantal leden van verenigingen en sportclubs al jaren afneemt. In 2020 waren er in Nederland zo'n 151.800 minder mensen lid van sportbonden dan in het jaar daarvoor. Daar komt bij dat de helft van de Nederlanders minder is gaan sporten of gestopt is met sporten als gevolg van de coronacrisis.

In de komende jaren investeren we daarom in een toegankelijk aanbod van accommodaties dat aansluit bij de wensen van de inwoners en dat op eenduidige wijze wordt beheerd en onderhouden.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we er voor doen?

Doel	Onderwerp/activiteit	Planning
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: het bevorderen van sport- en cultuurdeelname	Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda cultuur	2022-2024
	Ontwikkelen van integrale sport- en beweegnota -en beleid voor financiële ondersteuning van jeugdtopsporttalenten. (PN 2022)	2022
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: een stevige basis voor sport en cultuur	De uitvoeringsagenda's cultuur & erfgoed (2021-2024) zijn uitgevoerd. Het accent ligt daarbij op het versterken van de basis(infra)structuur door het bieden van duidelijke financiële voorwaarden, zorg voor goede huisvesting en het faciliteren en stimuleren van onderlinge samenwerking. Daarnaast ligt het accent op het verankeren van erfgoed in ruimtelijke beleidsinstrumenten.	2022-2024
	Het beleid voor de harmonisatie voor de buitensportaccommodaties is gereed en wordt geïmplementeerd. Daarnaast vinden nog investeringen vanuit het huidige beleid plaats. (PN 2022)	2022-2024
Behoud en ontwikkeling van cultureel erfgoed in de Hoeksche Waard (PN 2022)	Restauratie en nieuwbouw van Fort Buitensluis (PN 2022)	2022 -2023

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de extra kosten van de nieuwe beleidswensen en bijstellingen van bestaand beleid opgenomen. Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/- en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Actuele					
		Werkelijk 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	5.1 Sportbeleid en activering	50	100	50	0	0	0
	5.2 Sportaccommodaties	1.602	1.901	1.940	1.939	1.940	1.940
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	30	0	0	0	0	0
	5.4 Musea	28	0	0	0	0	0
	5.5 Cultureel erfgoed	4	52	39	31	31	31
	5.6 Media	18	0	0	0	0	0
Totaal baten		1.731	2.053	2.029	1.970	1.971	1.971
Lasten	5.1 Sportbeleid en activering	-844	-1.104	-1.142	-964	-951	-901
	5.2 Sportaccommodaties	-6.995	-7.901	-7.786	-7.594	-7.529	-7.527
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	-420	-997	-534	-479	-415	-415
	5.4 Musea	-243	-251	-234	-227	-218	-218
	5.5 Cultureel erfgoed	-568	-784	-612	-610	-565	-561
	5.6 Media	-1.657	-1.750	-1.704	-1.704	-1.541	-1.541
Totaal lasten		-10.728	-12.787	-12.012	-11.578	-11.219	-11.164
Totaalsaldo van baten en lasten		-8.997	-10.734	-9.983	-9.608	-9.248	-9.192
Onttrekkingen reserves	5.1 Sportbeleid en activering	0	74	44	4	4	4
	5.2 Sportaccommodaties	757	796	680	512	475	475
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	688	0	0	0	0
	5.4 Musea	12	0	0	0	0	0
	5.5 Cultureel erfgoed	250	150	0	0	0	0
	5.6 Media	125	122	93	239	13	13
Totaal onttrekkingen reserves		1.145	1.829	816	754	491	491
Stortingen reserves	5.2 Sportaccommodaties	-221	0	0	0	0	0
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	0	-249	0	0	0	0
	5.4 Musea	-8	0	0	0	0	0
	5.5 Cultureel erfgoed	-4	0	0	0	0	0
	5.6 Media	0	-370	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-232	-619	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 5: Sport, cultuur en recreatie		-8.084	-9.523	-9.167	-8.853	-8.757	-8.702

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Sportstichting Strijen

De stichting is eigenaar van het zwembad en de sporthal in Strijen en verhuurt het complex aan Laco Strijen bv. Ook de zorg voor de instandhouding van het complex ligt bij de stichting als eigenaar.

Bres Accommodaties BV

De vennootschap heeft met name ten doel:

- Het exploiteren van het recreatieoord Binnenmaas en diverse binnensport-, recreatie- en welzijnsfaciliteiten, inclusief het (technisch) beheren van (overig) vastgoed.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"20-09-2021)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Niet-sporters t.o.v. bevolking 19 jaar en ouder	2020	52,9	49,3	50,9

2.7 Programma 6 Sociaal Domein

Tot het programma Sociaal Domein behoren de taakvelden samenkracht en inwonersparticipatie, wijkteams, inkomensregelingen, begeleide participatie, arbeidsparticipatie, maatwerkvoorzieningen (Wmo), maatwerkdienstverlening 18+, maatwerkdienstverlening 18-, geëscaleerde zorg 18+ en geëscaleerde zorg 18-.

Wat gebeurt er om ons heen?

De overheveling van taken van het Rijk naar gemeenten zet de komende jaren door, waarbij de gemeentelijke beleidsruimte beperkt is. Ondertussen groeit de vraag naar zorg- en welzijnsdiensten snel, terwijl het zorgaanbod al jaren afneemt en de druk op de begroting verder toeneemt. Er komt op deze manier steeds meer verantwoordelijkheid bij de inwoners te liggen. Tegelijkertijd zien we een verschuiving van dure, specialistische zorg, naar goedkopere, generalistische zorg, dicht(er) bij huis. Ook het aanbod van zorgpersoneel, mantelzorgers en vrijwilligers wordt schaarser, terwijl de vraag groter wordt. Een oplossing hiervoor wordt onder meer gezocht in een aanvulling van het fysieke (zorg)aanbod met een digitaal aanbod. Dat vraagt zorgvuldigheid, want er is nu al sprake van een kloof tussen inwoners die digitaal vaardig zijn en mee kunnen in deze ontwikkelingen en inwoners die door allerlei belemmeringen niet in staat zijn digitaal mee te doen. Daarom blijft versterking van de sociale basis over de gehele breedte van onze samenleving ook in de komende jaren van groot belang. De visie Wonen Welzijn Zorg dient hierbij als richtinggevend kader.

De decentralisatie vanuit 2015 heeft ook anno 2021 een voortdurende impact op met name de jeugdzorg en Wmo. De financiële uitdagingen lijken bijna onoverkomelijk geworden. Op dit moment komen de Nederlandse gemeenten 1,7 miljard tekort. Het kabinet stelt in 2022 1,3 miljard extra beschikbaar aan gemeenten om de tekorten op 'jeugd' op te vangen en heeft de intentie om vanaf 2023 structurele middelen vrij te maken. Ondanks deze tegemoetkoming en de eerste positieve effecten van de lokale (en regionale) maatregelen, werken we onverminderd door aan het lokaal transformatieplan jeugd.

Voor de Wmo bouwen we de al ingezette beweging 'naar de voorkant' verder uit, waarmee we de stijgende trend van de uitgaven trachten om te buigen.

Voor de Participatiewet geldt dat er vanaf 1 januari 2021 een aantal wijzigingen in de Wet gemeentelijke schulddienstverleningen van kracht is gegaan, waarmee de juridische basis onder vroegsignalering is verstevigd. Dit vanuit de gedachte dat door steviger in te zetten op vroegsignalering meer inwoners eerder bereikt kunnen worden, nog voordat problemen escaleren.

Ouderen willen en moeten steeds vaker zelfstandig thuis blijven wonen, waar nodig met ondersteuning. Ook jongeren met een beperking willen als ze uit huis gaan graag blijven wonen in hun vertrouwde omgeving. Het aandeel mensen met een beperking dat zelfstandig woont in de Hoeksche Waard neemt dan ook toe. Dit vraagt om een woningvoorraad, woonomgeving en voorzieningenniveau die het langer thuis wonen (ook wel levensloopbestendig wonen) faciliteren. Voor de kleine groep mensen die niet thuis of in een zorginstelling kan of wil wonen, is er een tekort aan geschikte woonvormen met bijbehorende zorginfrastructuur.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we er voor doen?

Begin 2021 hebben we een sociale uitvoeringsagenda opgesteld. Hierin hebben we de volgende beloftes als uitgangspunt gehanteerd:

- Met de inwoners en zijn/haar huishouden als uitgangspunt, gaan we actiegericht aan de slag.
- We zijn een stevige opdrachtgever, die in samenwerking met de aanbieders verschil wil maken. Daarbij zijn we niet bang te veranderen wat beter kan en te stoppen met wat niet werkt.
- De gemeente is een lerende organisatie, we gebruiken data om onze aanpak te verbeteren, betaalbaar te houden en toekomstbestendig te maken.

We hebben diverse projecten en pilots in samenwerking met maatschappelijke partners gerealiseerd. Om de veranderingen te verduurzamen en te verbreden is het van belang om consequent te blijven ontwikkelen. Deze lijn houden we vast en borgen we in leidende principes die breed worden onderschreven en vastgesteld en daarmee het kader gaan vormen voor de sociale doorontwikkeling van de Hoeksche Waard.

Doel	Onderwerp/activiteit	Planning
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard	We voeren collectieve bewustwordingsactiviteiten uit, zoals Lang leve thuis, het signalerend huisbezoek en de dementievriendelijke samenleving met als doel instroom in individuele voorzieningen te verminderen en voorkomen.	2022
	We dragen zowel lokaal als regionaal bij aan het verbeteren van de integrale samenwerking door het organiseren van passende overlegtafels en het faciliteren van netwerkbijeenkomsten, zoals het Sturingsoverleg Jeugd HW, de netwerkbijeenkomst Jongeren en het Geld, de Werkgroep Regenbooggemeente en de regionale werkwijze Veilig opgroeien is Teamwork.	2022
	We dragen bij aan het dichten van de digitale kloof via het verbeteren van digitale vaardigheden en het faciliteren/ beschikbaar stellen van tablets voor ouderen.	2022
	We realiseren met inwoners en partners laagdrempelige ontmoetingsplekken in ieder dorp, voor informatie/inspiratie/steun en activiteiten.	2022-2030
	We ondersteunen de participatie van inwoners met een laag inkomen via de éénjarige pilot OV Minima, waarbij inwoners gratis reizen in de regio met het Dal Vrij-busabonnement.	2021-2022
	We verkleinen de afstand van de arbeidsmarkt tot onze inwoners. We streven ernaar dat werkgevers meer uitgaan van talenten dan een CV. Hiervoor wordt het project HalloWerk voortgezet.	2022 e.v.
	We ondernemen in overleg met onze partners actie in de ontstane scheefgroei tussen de indexering en CAO-ontwikkeling in het sociaal domein. Dit leidt mogelijk tot een financiële of inhoudelijke bijstelling.	2022
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid	We willen kwetsbare jongeren in staat stellen naar vermogen de overgang te maken naar betaald werk dan wel dagbesteding. Daarvoor maken we o.a. werkafspraken met onderwijspartners en ondernemers en zetten we het project Matchmaker voort.	2022
	We willen dat meer inwoners kunnen deelnemen op de arbeidsmarkt. Dat doen we o.a. via netwerkvorming, het organiseren van werk-leerlijnen en het versterken van onze inzet op SROI.	2022
	Met het door-ontwikkelen van de jeugd- en wijkteams ondersteunen we inwoners eerder en beter met hun hulpvraag en dringen we het beroep op de maatwerkvoorzieningen terug	2022
	We verlengen de verhuisregeling.	2022e.v.
	We bieden actief advies via het Meldpunt Schulden om (beginnende) opstapeling van betalingsachterstanden door schulden te voorkomen of vroegtijdig aan te pakken. Bij inwoners met ernstige stapeling van schulden gaan we vrijblijvend bij mensen op huisbezoek met het team Vroeg Erop.	2021-2022
	We faciliteren een aantal laagdrempelige huiskamers voor kwetsbare inwoners in samenhang met partners zoals beschreven in de concept visie Wonen, Welzijn Zorg en faciliteren ook particuliere initiatieven t.b.v. ontmoeten.	2022
Bieden van toegang en passende ondersteuning	We ontwikkelen met partners passende vormen van schulphulp, bijv. het saneringskrediet en organiseren dat ook ondernemers toegang hebben tot de gemeentelijke schulddienstverlening.	2022 e.v.
	De eerste positieve resultaten van de uitvoering van het lokaal transformatieplan jeugdhulp zijn zichtbaar: de samenwerking tussen huisartsen en jeugdteams is geïntensiveerd en de eerste tekenen van kostenreductie worden zichtbaar. Beschikkingen jeugdhulp worden afgegeven, passend binnen het werkkader van normalisering & demedicalisering, kostenbewustzijn en het stellen van duidelijke doelen en resultaten	2022 e.v.

	HWwerkt! is als uitvoeringsorganisatie versterkt: er is inzicht in het cliëntenbestand en er wordt (meer) samengewerkt met werkgevers en partners in de regio.	2022 e.v.
	We zetten in op het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening Sociaal Domein onder andere door verdergaande digitalisering, procesoptimalisaties en een duidelijke werkwijze.	2022 e.v.
	De randvoorwaarden voor de nieuwe Wet inburgering zijn gerealiseerd.	2022
	We optimaliseren de samenwerking met de gemeente Nissewaard voor beschermd wonen/maatschappelijke opvang. Er zijn integrale werkprocessen opgesteld en ingericht met ketenpartners.	2022
	De toegang tot voorzieningen wordt georganiseerd vanuit het perspectief van de inwoner, waarbij de klantreis bepalend is voor de werkprocessen. We starten de pilotproject Doorbraakmethode, om effectiever maatwerk te leveren. Intern worden processen op elkaar afgestemd (Werk & WMO, Werk & Inkomen, 18- en 18+, jeugd- en wijkteams & gemeentelijke uitvoering en Zorg & Veiligheid).	2022 e.v.
	We willen dat het aanbod voor begeleiding bijdraagt dat inwoners zo veel mogelijk zelfstandig kunnen deelnemen in de samenleving. Het herstel van zelfstandigheid zal blijken uit de stijgende uitstroomcijfers. Het diverse aanbod moet goed aansluiten op de vraag, hetgeen zal blijken uit de cliëntervaringen. Dit wordt meegenomen bij de inkoop van de WMO-begeleiding.	2022e.v.
	We bieden passende WMO-ondersteuning, waarbij we recht doen aan de behoefte van de inwoner en tegelijkertijd de grenzen bewaken die de begroting ons oplegt. Daardoor zullen we in 2022 de stijgende trend van de uitgaven binnen het Sociale Domein trachten om te buigen, mede op basis van een nadere analyse van de oorzaken.	2022
Ingrijpen bij crisis en onveiligheid	We stellen een uitvoeringsagenda 'complexe maatschappelijke zorg in de Hoeksche Waard' vast en beginnen in 2022 met de implementatie. Onder meer ontwikkelen en borgen we het crisis escalatiemodel (overzicht, instrumenten, processen en werkafspraken over op- en afschalen bij een crisis) en gaan tijdens en voorafgaand aan (preventief) onveilige situaties zoveel mogelijk werken met de inzet van ervaringsdeskundigen.	2022
	We verbeteren de integrale ketensamenwerking Zorg en Veiligheid, lokaal en regionaal. We investeren in overlegstructuren en -vormen en passen zo nodig ook de interne werkprocessen en overleggen aan en zullen o.a. een actieve bijdrage leveren aan de doorontwikkeling van de werkwijze 'Veilig opgroeien is teamwork'. We maken aanvullende afspraken met ketenpartners over gegevensuitwisseling en de borging ervan.	2022

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Actuele					
		Werkelijk 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	310	293	337	278	278	278
	6.3 Inkomensregelingen*	21.709	17.878	13.957	13.957	13.957	13.957
	6.4 Begeleide participatie	948	967	1.110	1.301	1.301	1.301
	6.5 Arbeidsparticipatie	20	200	20	20	20	20
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	438	422	429	429	429	429
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2	0	12	12	12	12
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	-160	0	0	0	0
Totaal baten		23.427	19.600	15.865	15.998	15.998	15.998
Lasten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-8.110	-11.232	-11.225	-8.707	-8.589	-8.298
	6.2 Wijkteams	-3.095	-3.205	-3.138	-3.007	-3.007	-2.996
	6.3 Inkomensregelingen*	-23.281	-20.946	-15.958	-15.667	-15.667	-15.667
	6.4 Begeleide participatie	-5.496	-5.734	-5.764	-5.725	-5.684	-5.672
	6.5 Arbeidsparticipatie	-871	-1.863	-1.281	-948	-938	-938
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-3.368	-3.306	-3.304	-3.299	-3.291	-3.291
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-12.178	-12.991	-13.057	-13.067	-12.922	-12.922
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-12.486	-13.999	-11.353	-10.869	-10.875	-10.875
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-135	-577	-531	-520	-520	-520
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-3.228	-3.275	-3.463	-3.512	-3.513	-3.513
Totaal lasten		-72.249	-77.128	-69.075	-65.321	-65.005	-64.692
Totaalsaldo van baten en lasten		-48.822	-57.528	-53.210	-49.323	-49.007	-48.694
Onttrekkingen reserves	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.526	3.308	1.916	591	489	221
	6.2 Wijkteams	169	23	0	0	0	0
	6.3 Inkomensregelingen	0	275	0	0	0	0
	6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
	6.5 Arbeidsparticipatie	210	415	0	0	0	0
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	45	233	136	0	0
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	160	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		4.906	4.226	2.149	726	489	221
Stortingen reserves	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-4.396	-1.064	0	0	0	0
	6.3 Inkomensregelingen	-	-	0	-	-	-
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-	-	-
Totaal stortingen reserves		-4.396	-1.064	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 6: Sociaal Domein		-48.312	-54.367	-51.060	-48.597	-48.519	-48.473

*De hogere baten en lasten op taakveld 6.3 in de jaarschijf 2020/2021 hebben betrekking op de T OZO-regeling

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

Dit samenwerkingsverband draagt - vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur - bij aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers. Dit bevordert een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied. De dienst behartigt die belangen door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen. Dat gebeurt door sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning; meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"20-09-2021)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Personen met bijstandsuitkeringen (per 10.000 inwoners > 18 jaar)	2020	168,9	459,7	290,0
Aantal re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners 15-65 jaar)	2020	107,1	202,0	190,7
Wmo cliënten met een maatwerkarrangement (per 10.000 inwoners)	2020	510,0	700,0	642,0
% Kinderen in armoede	2019	3,00	6,00	4,00
% Jeugdwerkloosheid (jongeren 16-23 jaar)	2019	1,00	2,00	1,00
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2020	11,8	11,9	11,1
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12-23 jaar)	2020	0,1	0,4	0,3
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2020	0,9	1,2	1,2

2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Tot het programma Volksgezondheid en Milieu behoren de taakvelden volksgezondheid en milieubeheer (inclusief duurzame energie).

Wat gebeurt er om ons heen?

We zijn de eerste generatie die de gevolgen van klimaatverandering merkt en de laatste generatie die er iets aan kan doen. Deze ontwikkeling raakt iedereen en iedereen heeft een rol hierin te spelen. Maar weten is nog geen doen. Daarbij is het niet eenvoudig een nieuwe balans te vinden tussen welzijn en welvaart. Dat is een worsteling voor ons als lokale overheid, maar ook voor onze inwoners. Daarom willen we duurzaam gedrag stimuleren door mensen anders te laten kijken naar bijvoorbeeld energie, producten en maatregelen in het om het huis. We reiken de hand naar iedereen die het op eigen kracht niet redt, of geven een flinke zet wanneer het nodig is. Zodat we verduurzaming stimuleren, faciliteren en registreren in een tempo dat past bij de Hoeksche Waard.

De nieuwste cijfers van het World Economic Forum laten zien dat 70% van alle CO₂-uitstoot het gevolg is van winnen en verwerken van grondstoffen. Alleen het verduurzamen van het energieverbruik is lang niet genoeg om de klimaatdoelen te halen. Een belangrijke bijdrage moet komen van het ombouwen van de economie tot een circulair systeem. Als Hoeksche Waard sluiten we ons aan bij de landelijke doelstelling om in 2050 volledig circulair te zijn. We richten ons op de onderwerpen consumenten, bouw&infra, kringlooplandbouw, bedrijfsleven en zwerfafval.

Het belang van preventie en een gezonde leefstijl was al groot door de vergrijzing en de druk op de zorg en is door de coronapandemie alleen nog maar groter geworden. We zien dat de leefstijl van veel mensen tijdens de coronacrisis ongezonder is geworden. Ook is de druk op de mentale gezondheid toegenomen, vooral bij jongeren. Redenen voor de slechtere mentale gezondheid zijn onder meer de beperkte sociale interactie, onderwijs op afstand, het wegvallen van stagemogelijkheden en een arbeidsmarkt met een minder goed vooruitzicht. Verder zijn oudere mensen extra kwetsbaar geworden omdat het voor hen lastiger is om goede zorg en ondersteuning te ontvangen. Meer ouderen voelen zich eenzaam door gebrek aan contact en activiteiten.

Het vaccinatieprogramma helpt om uit de crisis te komen maar zorgt ook voor een situatie waarin we twee groepen zien: mensen die wel en mensen die niet gevaccineerd zijn. In sommige kernen is de vaccinatiebereidheid laag. We weten nog niet welke gevolgen deze vaccinatieloof gaat hebben op onze samenleving.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we er voor doen?

Doel	Toelichting	Planning
Klimaatneutraal 2050	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Biodiversiteit 2021-2026' in 2022	2022
	Uitvoering geven aan Communicatie en participatie en monitoring en sturing programmaplan Duurzaamheid (PN 2022)	2022-2026
Energienutraal 2040/ Klimaatneutraal 2050 (PN 2022)	Regionale Energiestrategie (doorlopend, iedere 2 jaar herijking) (PN 2022)	2022-2025
	Transitievisie Warmte (doorlopend, iedere 4 jaar herijking) (PN2022)	2022-2025
	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Hoeksche Waard richting energieneutraal 2021-2026' (PN 2022)	2022-2025
Circulair 2050/Klimaatneutraal 2050 (PN 2022)	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Circulaire economie Hoeksche Waard 2021-2026' (PN 2022)	2022-2025
Correcte uitvoering van de wettelijke BRO-taken door de gemeente. (PN 2022)	Aangaan samenwerkingsovereenkomst OZHZ (volledige ontzorging BRO-taken) (PN 2022)	Per 1 jan 2022

Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard en stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: gezond blijven en gezondheid bevorderen en beschermen	We geven uitvoering aan de bij de Nota Publieke Gezondheid 2021-2023 behorende uitvoeringsprogramma's.	Per 1 jan 2022
	Wij sluiten samen met publieke en private partijen een preventieakkoord.	

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamd resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/- en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Actuele					
		Werkelijk 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	7.1 Volksgezondheid	5	0	0	0	0	0
	7.4 Milieubeheer	552	7	8	8	8	8
Totaal baten		557	7	8	8	8	8
Lasten	7.1 Volksgezondheid	-4.011	-4.295	-4.228	-4.213	-4.209	-4.209
	7.1 Volksgezondheid	-2.964	-3.585	-2.502	-2.472	-2.227	-2.227
Totaal lasten		-6.976	-7.880	-6.729	-6.686	-6.435	-6.435
Totaalsaldo van baten en lasten		-6.418	-7.873	-6.722	-6.678	-6.428	-6.428
Onttrekkingen reserves	7.4 Milieubeheer	1.780	1.011	460	144	5	5
Totaal onttrekkingen reserves		1.780	1.011	460	144	5	5
Stortingen reserves	7.4 Milieubeheer	-1.389	0	-1.547	0	0	0
	7.1 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-1.389	0	-1.547	0	0	0
Geraamd resultaat programma 7: Volksgezondheid en milieu		-6.027	-6.861	-7.808	-6.535	-6.423	-6.423

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

Dit samenwerkingsverband draagt - vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur - bij aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers. Dit bevordert een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied. De dienst behartigt die belangen door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen. Dat gebeurt door sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning; meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

De Omgevingsdienst ondersteunt de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Ook begeleidt de dienst bij de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de wetten die artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht noemt.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"20-09-2021)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Hernieuwbare elektriciteit (uit zon, wind, etc.)	2019	47,0	20,1	geen data

2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Tot het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening behoren de taakvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (anders dan bedrijventerreinen), wonen en bouwen.

Wat gebeurt er om ons heen?

Wonen in een Vitale Hoeksche Waard.

Wij werken onverminderd door aan een vitale Hoeksche Waard. Daarvoor is een goede balans tussen jong en oud noodzakelijk. Dat is niet vanzelfsprekend. De inwoners van de Hoeksche Waard worden namelijk ouder en tegelijk neemt het aandeel jongeren af. De vergrijzing houden we niet tegen. De Hoeksche Waard heeft dus een forse opgave als het gaat om het ombuigen van de demografische ontwikkeling en daarmee het vitaal houden van het gebied. Dit vergt inspanningen op meerdere gebieden.

Voor wonen geldt dat we moeten werken aan een toekomstbestendige woningvoorraad met plek voor iedereen: de huidige bewoners en de jonge huishoudens die al sinds 2015 vanuit de stad hiernaar toe komen. De realiteit is dat de huidige Hoeksche Waardse woningmarkt kookt, zoals in heel Nederland. Het aanbod is sterk afgenomen en de prijzen gaan omhoog. Vooral alleenstaande jongeren en starters hebben het lastig.

Er ligt een forse Hoeksche Waardse woningbouwopgave. Zowel kwantitatief, de productie moet omhoog, als kwalitatief, woningen moeten op de juiste plek, voor de juiste doelgroepen in de juiste prijsklasse worden gerealiseerd. Thema's die ook in de op 7 juli 2020 door de raad aangenomen motie 'bouwen voor starters' en de motie 'actief grondbeleid' van 6 juli 2021 terugkomen. Moties die handvatten bevatten die wij de komende periode in de aanpak van de woningbouwopgave een plek geven.

Inwerkingtreding Omgevingswet

De Omgevingswet gaat op 1 juli 2022 in werking en staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Ook biedt de Omgevingswet gemeenten de mogelijkheid om met overzichtelijkere regels de leefomgeving meer in samenhang in te richten. Het biedt daarnaast meer ruimte voor lokaal maatwerk en leidt tot een betere en snellere besluitvorming. De wet is veelomvattend en heeft een grote impact op de organisatie. Wij doen er alles aan om de implementatie van de nieuwe wet soepel te laten verlopen en voldoen op de inwerkingtredingsdatum minimaal aan alle wettelijke vereisten van de wet.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we er voor doen?

Doel	Onderwerp/activiteit	Planning
De inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2022 minimaal te voldoen aan alle wettelijke vereisten uit de Omgevingswet	Implementatieactiviteiten omgevingswet	2022
Integrale ontwikkelkaders op te stellen, die gericht zijn op de gebiedsopgaven en de omgevingskwaliteit	Integrale ontwikkelagenda Hoeksche Waard opstellen	2022
Het grondbeleid inzetten als een middel om onze (ruimtelijke) opgaven en doelstellingen te verwezenlijken	Nota Grondbeleid opstellen & onderzoek naar actief grondbeleid	2022-2024
Een kwalitatief woningbouwprogramma met de juiste woning op de juiste plek	Activiteiten ter realisatie van onze doelstelling 'de juiste woning op de juiste plek'	2022-2024
De instroom van jonge huishoudens faciliteren om de demografische balans te behouden	Instroom jonge huishoudens	2022-2024
Een continue toevoeging van 500 woningen per jaar aan de woningvoorraad om te voldoen aan de vraag	Versnelling Woningbouw	2022-2024

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Actuele					
		Werkelijk 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	8.1 Ruimte en leefomgeving	3.082	4.213	2.700	2.406	1.439	368
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerre	3.256	3.670	3.715	1.703	1.659	1.659
	8.3 Wonen en bouwen	3.091	3.681	3.434	2.890	2.890	2.890
Totaal baten		9.429	11.564	9.848	6.999	5.988	4.917
Lasten	8.1 Ruimte en leefomgeving	-5.146	-5.311	-4.360	-3.776	-2.579	-2.524
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerre	-2.708	-3.706	-3.887	-1.902	-1.884	-1.884
	8.3 Wonen en bouwen	-4.124	-6.023	-4.914	-4.484	-4.446	-4.446
Totaal lasten		-11.978	-15.039	-13.160	-10.162	-8.909	-8.855
Totaalsaldo van baten en lasten		-2.549	-3.475	-3.312	-3.163	-2.921	-3.937
Onttrekkingen reserves	8.1 Ruimte en leefomgeving	920	865	829	579	54	0
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerre	150	293	0	0	0	0
	8.3 Wonen en bouwen	85	120	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		1.155	1.278	829	579	54	-
Stortingen reserves	8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.155	-1.809	-835	-189	-189	-45
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerre	0	-293	0	0	0	0
	8.3 Wonen en bouwen	-250	-981	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-1.405	-3.083	-835	-189	-189	-45
ruimtelijke ordening		-2.799	-5.280	-3.318	-2.774	-3.057	-3.982

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"20-09-2021)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Demografische druk (Groene + grijze druk tov 20-64 jarigen)	2021	79,6	70,1	79
Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	2020	10,0	8,9	8,8

Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Voor het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien zijn, met uitzondering van het onderdeel overhead (bedrijfsvoering), geen afzonderlijke doelstellingen en activiteiten geformuleerd. Voor de doelstellingen en activiteiten met betrekking tot overhead / bedrijfsvoering (taakveld 0.4), wordt verwezen naar paragraaf 3.5 Bedrijfsvoering.

Algemene Dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de lokale heffingen, de algemene uitkering, dividendinkomsten, het saldo van de financieringsfunctie (verschil tussen de aan taakvelden toegerekende rekenrente en de werkelijk betaalde rente over lang- en kortlopende leningen, ook wel renteresultaat genoemd) en eventuele overige algemene dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen dienen ter dekking van de in de programma's opgenomen kosten.

(bedragen x € 1.000)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lokale heffingen waarvan besteding niet gebonden is*	18.442	18.690	18.784	18.897
Algemene uitkeringen**	122.292	119.572	120.789	121.989
Dividend	920	980	1.000	1.000
Saldo financieringsfunctie	-0	9	9	7
Totaal	141.653	139.251	140.582	141.893

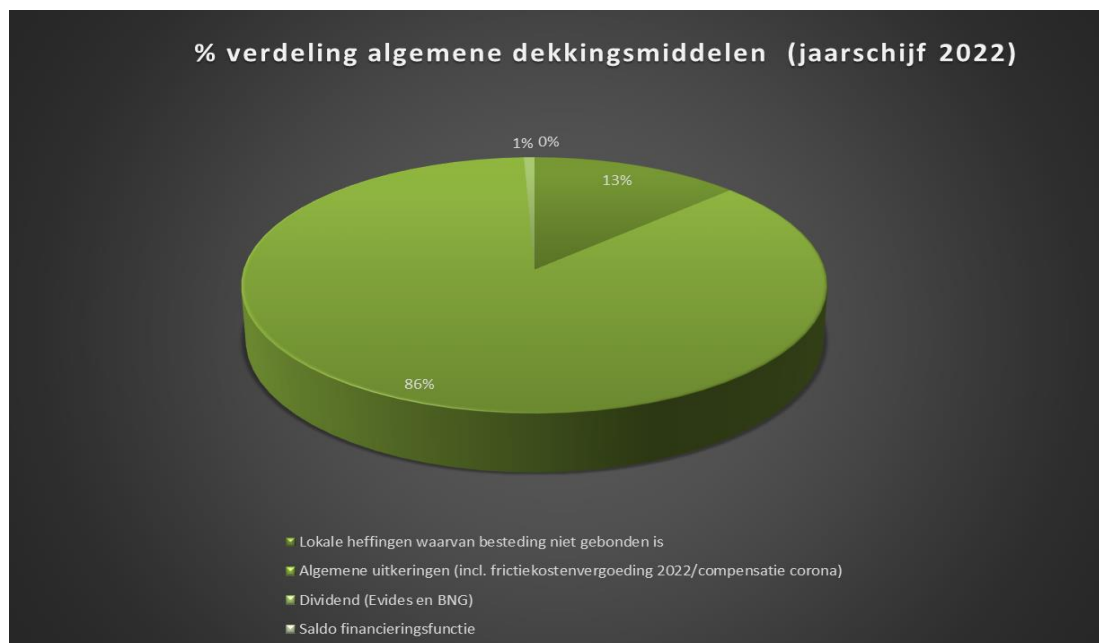
* Deze heffingen bestaan uit de (on)roerende zaakbelasting, toeristenbelasting, reclamebelasting en hondenbelasting

**incl. frictiekostenvergoeding 2022/compensatie corona)

Toelichting

Vanaf 2022 zijn de inkomsten uit precariobelasting (circa 5 miljoen) vervallen. Daarnaast is 2022 het laatste jaar wij de frictievergoeding vanuit het Rijk in het kader van de herindeling, ontvangen (circa €3,5).

Schematisch geeft bovenstaande tabel het volgende beeld:

Overhead

De overheadkosten bestaan uit de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden zijn de gemeentesecretaris en directie, personeelszaken, informatievoorziening en automatisering, huisvesting, financiën etc.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (vpb) betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. De aangifte wordt gesplitst in vpb over activiteiten van grondexploitaties en overige activiteiten.

Voor grondexploitaties vindt jaarlijks een beoordeling of er sprake is van fiscale winst plaats. Voor de overige activiteiten, wijken inkomsten en uitgaven niet substantieel af van voorgaande jaren af. De conclusie is dat de gemeente voor deze activiteiten geen ondernemer in fiscale zin vormt.

Onvoorzien

In de Begroting 2022 is, conform de financiële verordening en geformuleerde grondslagen en uitgangspunten bij de Perspectiefnota 2022, een raming voor onvoorzien uitgaven opgenomen, gebaseerd op (afgerond) €1 per inwoner.

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Actuele					
		Werkelijk 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	0.4 Overhead	260	2.536	133	133	133	133
	0.5 T reasury	86.491	957	957	1.015	1.030	1.030
	0.61 OZB woningen	9.537	9.854	10.121	10.258	10.348	10.433
	0.62 OZB niet-woningen	6.810	7.352	7.448	7.567	7.578	7.606
	0.64 Belastingen overig	5.898	5.926	761	761	761	761
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	117.671	122.615	122.292	119.572	120.789	121.989
	0.8 Overige baten en lasten	241	84	86	86	86	86
Totaal baten		226.908	149.325	141.797	139.392	140.724	142.038
Lasten	0.4 Overhead	-31.383	-41.551	-30.657	-29.581	-28.815	-28.353
	0.5 T reasury	-4.248	476	-49	-38	-33	-34
	0.61 OZB woningen	-398	-449	-449	-449	-449	-449
	0.64 Belastingen overig	-1.233	-1.227	-353	-353	-353	-353
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-216	0	0	0	0
	0.8 Overige baten en lasten	-723	-279	-1.004	-262	-261	-261
	0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-116	-16	-17	-17	-17	-17
Totaal lasten		-38.101	-43.263	-32.529	-30.700	-29.928	-29.468
Totaalsaldo van baten en lasten		188.807	106.061	109.268	108.692	110.797	112.570
Onttrekkingen reserves	0.10 Mutaties reserves	1.500	500	0	0	0	0
	0.4 Overhead	18.205	13.521	10.164	2.284	1.505	1.050
	0.5 T reasury	4.000	0	0	0	0	0
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
	0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		23.705	14.021	10.164	2.284	1.505	1.050
Stortingen reserves	0.10 Mutaties reserves	-1.500	-500	0	0	0	0
	0.4 Overhead	-10.673	-2.462	-7.000	0	0	0
	0.5 T reasury	-82.900	0	0	0	0	0
	0.64 Belastingen overig	-777	-1.036	0	0	0	0
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-3.587	-3.590	-3.590	0	0	0
	0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-99.437	-7.588	-10.590	0	0	0
Geraamd resultaat Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien		113.075	112.494	108.842	110.976	112.302	113.620

*De hogere lasten op taakveld 0.4 in 2021 betreffen m.n. incidentele lasten welke worden gedekt uit reserves. Per saldo is de jaarschijf 2021 in lijn met andere jaarschijven

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van doelstellingen

GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)

De doelstelling van de gemeenschappelijke regeling is een doelmatige uitvoering van werkzaamheden voor de heffing en invordering van belastingen, heffingen en rechten, de Wet waardering onroerende zaken, de administratie van vastgoedgegevens, het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden en de Wet basisregistraties adressen en gebouwen.

Stichting Inkoopbureau West-Brabant

Deze stichting dient indirect diverse openbare belangen. Door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau behaalt de stichting voordelen op financieel, kwalitatief en procesmatig gebied voor de deelnemers.

Stedin

Centraal staat het betrouwbaar, veilig en maatschappelijk verantwoord leveren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides

Gemeente Hoeksche Waard neemt samen met gemeenten en provincies in Zuid-Holland en Zeeland deel in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides. Op haar beurt is de BV 50% eigenaar van het drinkwaterleidingbedrijf Evides. Evides levert drinkwater aan huishoudens en bedrijfsleven en houdt zich ook steeds meer bezig met de levering van industriewater en diensten op het gebied van afvalwater- en rioolwaterzuivering.

Bank Nederlandse Gemeenten

De gemeente heeft van oudsher aandelen in de BNG. Doelstelling van de bank is een voordelige financiële dienstverlening en kredietverstrekking, om zo te kunnen bijdragen aan de maatschappelijke voorzieningen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"20-09-2021)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Woonlasten éénpersoonshuishouden in €	2021	572	733	geen data
Woonlasten meerpersoonshuishouden €	2021	660	810	geen data
Gemiddelde WOZ-waarde woningen x € 1.000	2019	248	248	258
Gemiddelde WOZ-waarde woningen x € 1.000	2020	266	270	275
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	2022	6,47	*	*
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	2022	5,99	*	*
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	2022	692	*	*
Externe inhuur (% van totale loonkosten)**	2022	15%	*	*
Overhead (% van de totale lasten)	2022	14%	*	*

* Geen cijfers opgenomen in database "Waar staat je gemeente.nl".

** Verondersteld wordt dat vacaturruimte per oktober 2021 zal worden ingezet voor externe inhuur in 2022

3. Paragrafen

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting voor een aantal specifieke onderwerpen. Dit hoofdstuk werkt de volgende paragrafen uit:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Regio Deal

3.1 Lokale Heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de gemeentelijke heffingen

In deze paragraaf staat informatie over de gemeentelijke belastingen en rechten (gebonden heffingen), die in onze gemeente van toepassing zijn, het beleid rondom de lokale heffingen een overzicht van de tarieven, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk in het tijdvak 2022-2025.

Algemene uitgangspunten

Belastingen, zoals Onroerendezaakbelasting en Hondenbelasting zijn algemene dekkingsmiddelen. De opbrengsten zijn vrij besteedbaar. Dit in tegenstelling tot de gebonden heffingen, zoals Rioolrecht. Deze middelen moeten verplicht besteed worden aan het doel waarvoor zij geïnd zijn.

Woonlasten

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing. De gemeentelijke belastingen stijgen in 2022 niet meer dan trendmatig (inflatiecorrectie). De inflatiecorrectie voor 2022 is bepaald op 1,6%.

De gebonden heffingen (Afvalstoffenheffing, en Leges) mogen wettelijk maximaal 100% kostendekkend zijn, inclusief toe te rekenen compensabele btw, mutaties in voorzieningen en toe te rekenen kosten voor overhead. Ook voor deze gebonden heffingen is de inflatiecorrectie van 1,6% toegepast.

We streven naar zo laag mogelijke lokale lasten

Activiteiten voeren we uit tegen zo laag mogelijke kosten voor inwoners en bedrijven. Bij de rechten streven we naar kostendekkende tarieven.

Kostenonderbouwing volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf lokale heffingen kostenonderbouwingen voor belastingtarieven zijn opgenomen. Dit geldt met name voor de gebonden heffingen. In deze paragraaf zijn kostenonderbouwingen opgenomen volgens het BBV-model. Deze geven inzicht dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

Overhead rekenen we toe volgens een opslag

De apparaatskosten bestaan uit directe loonkosten en overhead (loonkosten ondersteunend personeel, huisvesting, ICT etc.). De directe loonkosten rekenen we rechtstreeks toe op basis van de geraamde tijdsbesteding. Overhead rekenen we via een opslagpercentage direct toe aan de loonkosten. Het percentage bepalen we door de overhead te delen door de totale directe loonkosten. Voor 2022 is dit percentage 90%.

Opbrengst lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de opbrengsten van de lokale heffingen, zoals opgenomen in de begroting 2022-2025.

(bedragen x € 1000)

Omschrijving	2020 JR	2021 begr	2022	2023	2024	2025
Belastingen						
Onroerende zaakbelasting	16.432	17.200	17.564	17.820	17.918	18.029
Roerende zaakbelasting	5	3	10	10	10	10
Hondenbelasting	601	627	633	633	633	633
Toeristenbelasting (incl water- en dag-)	107	108	119	112	104	104
Precariobelasting	5.177	5.177	-	-	-	-
Reclamebelasting	108	105	103	103	103	103
Baasbelasting	8	10	10	10	10	10
Subtotaal (a)	22.438	23.230	18.439	18.687	18.778	18.889
Rechten						
Rioolheffing	8.169	8.174	8.388	8.472	8.556	8.642
Lijkbezorgingsrechten	1.352	1.262	1.282	1.282	1.282	1.282
Leges	4.254	4.657	4.565	4.170	4.170	4.170
Afvalstoffenheffing	8.423	8.556	8.510	8.510	8.510	8.510
Haven- en kadegelden	62	55	56	56	56	56
Marktgelden	12	14	31	31	31	31
Subtotaal (b)	22.272	22.718	22.832	22.521	22.605	22.691
Overig						
BIZ	106	71	108	108	108	108
subtotaal c	106	71	108	108	108	108
Totaal (a+b+c)	44.816	46.019	41.378	41.316	41.491	41.688

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit voor OZB is het verschil tussen de begrote opbrengst en de norm volgens de "artikel-12-status". Zolang de geraamde opbrengsten lager liggen dan de norm-opbrengst, komt de gemeente niet in aanmerking voor een aanvullende uitkering uit het Gemeentefonds. De onbenutte belastingcapaciteit geven wij in de onderstaande tabel weer.

(bedragen x € 1000)

[bedragen x € 1000]							
	gemiddeld						
	evoor		max cf art		max opbr.	begroot	onbenutte
omschrijving	vorig jaar*	art 12	12	waarde	(a)	2022 (b)	cap. (a-b)
woningen	0,1102%	120%	0,1322%	11.795.750	15.599	10.121	5.477
niet woningen eigenaren	0,28980%	120%	0,34776%	1.703.000	5.922	4.280	1.642
niet woningen gebruikers	0,21710%	120%	0,26052%	1.505.000	3.921	3.163	758
Totaal					25.442	17.564	7.878

* Bron: Coelo 2021

Lokale lastendruk meerpersoonshuishoudens

De onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing bepalen het totaal van de lokale lasten. In onderstaand overzicht geven wij de gemiddelde lasten 2022 van Hoeksche Waard naast het landelijk gemiddelde weer. Uitgangspunt hierbij is een meerpersoonshuishouden met een eigen woning met een (gemiddelde) waarde van € 305.000,-. (Bron: SVHW september 2021).

(bedragen x € 1,-)

Lastendruk	2022	2021	verschil	%verschil
meerp. Huish. met eigen woning	totaal	totaal	2022-2021	toev 2021
OZB	262	259	3	1,23%
rioolheffing*	205	200	5	2,62%
afvalstoffenheffing	225	228	-3	-1,36%
Lastendruk	692	687	5	0,77%
gemiddelde Nederland 2021*		811		

* Coelo 2021

Onroerende- en roerende zaakbelastingen (OZB en RZB)

Bij de onroerende- en roerende zaakbelastingen is de herwaardering (wet WOZ) van belang. De WOZ-waarde wordt jaarlijks vastgesteld. De belasting wordt uitgedrukt in een percentage van deze waarde. Voor belastingjaar 2022 gaat het om de waarde op de peildatum 1 januari 2021. Waardestijging van bestaande panden is in het tarief gecorrigeerd (verlaging van de tarieven). Vervolgens is de inflatiecorrectie (1,6% voor 2022) toegepast.

De tarieven voor OZB en RZB zijn wettelijk verplicht aan elkaar gelijk.

Hieronder treft u een overzicht aan van de tarieven 2022 en vergelijkende cijfers 2021 en het landelijk gemiddelde over 2021.

OZB / RZB tarieven	2022	2021	landelijk 2021
woningen	0,08580%	0,09108%	0,1043%
niet woningen eigenaren	0,25132%	0,24491%	
niet woningen gebruikers	0,21014%	0,20452%	0,5146%

Bron: Atlas lokale lasten Coelo 2021

Hondenbelasting

Hondenbelasting is een van de oudste nu nog bestaande belastingen van ons land. Van de 352 gemeenten komt deze belasting bij 183 gemeenten voor. Deze belasting is een algemeen middel en hoeft niet verplicht besteed te worden aan hondenbeleid.

Op de tarieven voor 2022 is de eerdergenoemde inflatiecorrectie van 1,6% toegepast. Ter vergelijking geven wij onderstaand ook het tarief 2021 en het landelijk gemiddelde over 2021 (van gemeenten waar hondenbelasting is ingevoerd).

(bedragen x € 1)

Hondenbelasting	2022	2021	landelijk gemiddeld
eerste hond	87	86	79
volgende hond	154	152	niet bekend
kennel	372	366	niet bekend

*Bron: Coelo 2021

Er geldt een vrijstelling voor honden die:

- zijn opgeleid tot en dienen als blindengeleidehond en in hoofdzaak als zodanig worden gehouden door een blind persoon of de opleider van de hond;
- zijn opgeleid tot en dienen als gehandicapthond en in hoofdzaak als zodanig worden gehouden door een gehandicapt persoon of de opleider van de hond;
- verblijven in een dierenasiel;
- uitsluitend in voorraad worden gehouden om te worden verkocht of afgeleverd, als bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, van het Besluit houders van dieren;
- jonger zijn dan 3 maanden, voor zover ze samen met de moederhond worden gehouden; worden gehouden door ambtenaren voor opsporingsdiensten, mits de houder een geldend certificaat van de Koninklijke Politiehondenvereniging of het Korps Landelijke Politie Diensten heeft.

Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting

Toeristenbelasting geldt voor het overnachten in hotels, pensions etc. Watertoeristenbelasting geldt voor het verblijven in een haven per etmaal. In plaats van een bedrag per nacht kan ook voor een vast bedrag voor een heel seizoen gekozen worden (forfait). Het tarief voor 2022 bedraagt € 0,70 per nacht/etmaal. Door het geringe effect van de inflatiecorrectie en afronding van het tarief is het tarief gelijk gebleven aan dat van 2021.

Dagtoeristenbelasting

Wij heffen de belasting voor dagverblijf na aankomst op Tiengemeten. De raad heeft op 21 september 2021 besloten om deze belasting vanaf 2022 gefaseerd af te bouwen. In 2022 wordt nog 50% van het tarief over 2021 geheven; in 2023 is dit percentage nog 25%. Vanaf 2024 wordt geen dagtoeristenbelasting meer geheven. Voor 2022 bedraagt het tarief, door het geringe effect van de inflatiecorrectie en afronding € 0,35.

Rioolheffing

De opbrengsten rioolheffing dekken, naast de kosten van het rioleringsstelsel, ook kosten die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken. Om schommelingen in de tarieven te voorkomen, maken we gebruik van een voorziening voor riolering.

Het tarief voor rioolheffing is naast de indexering met 1,6%, verhoogd met 1%. Deze verhoging komt voort uit het door de gemeenteraad op 13 oktober 2020 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025.

Het tarief in 2022 bedraagt voor het eigenaarsdeel €102,62 en voor het gebruikersdeel respectievelijk €51,31 (1-persoonshuishouden) of € 102,62 voor een meerpersoonshuishouden. Deze tarieven zijn vrijwel gelijk aan het landelijk gemiddelde over 2021 (bron: Coelo 2021).

Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten in 2022 en daarbij de mate van kostendekking van de heffing.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Rioolheffing	
netto kosten	4.893
direct toe te rekenen kosten	1.089
overhead	885
BTW	1.573
totale lasten	8.440
opbrengsten	8.388
totale baten	8.388
dekkingpercentage (ex mutatie voorzien)	99%
mutatie egalisatie voorz (onttrekking)	52

Lijkbezorgingsrechten

De tarieven voor deze rechten zijn aangepast met de 1,6%. Daarbij is rekening gehouden met de verhouding tussen de tarieven zoals vastgelegd in het in 2020 door de raad vastgestelde beleid. Hieronder geven wij een overzicht van de baten en de lasten in 2022 en daarbij de mate van kostendekking van deze heffing.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten	
Netto kosten	669
direct toe te rekenen kosten	1.110
overhead	902
BTW	-
totale lasten	2.681
totale baten	1.282
Dekkingpercentage	48%
mutatie egalisatie voorz (onttrekking)	€ 31

Leges

De legesverordening bestaat uit 3 delen:

1. Algemene Dienstverlening.
2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving (omgevingsvergunningen).
3. Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn (EDR).

Binnen de legesverordening mogen we overschotten op onderdelen gebruiken voor tekorten op andere onderdelen (kruissubsidiering). De baten en lasten 2022 en de mate van kostendekking is hieronder zowel op totaalniveau van de verordening als gesplitst per titel weergegeven. Hierbij gaan wij uit van de situatie dat de Omgevingswet nog niet is ingevoerd.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Leges totaal	
netto kosten	953
direct toe te rekenen kosten	2.154
overhead	1.885
BTW	63
totale lasten	5.055
opbrengsten	4.565
dekkingpercentage	90%

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Leges per titel	
titel 1 Alg.dienstverlening	
netto kosten	647
direct toe te rekenen kosten	457
overhead	408
BTW	4
totale lasten	1.515
opbrengsten	1.179
Dekkingspercentage	78%
titel 2 Omgevingsvergunningen	
netto kosten	306
direct toe te rekenen kosten	1.639
overhead	1.426
BTW	59
totale lasten	3.430
opbrengsten	3.359
Dekkingspercentage	98%
titel 3 Dienstverlening EDR	
netto kosten	-
direct toe te rekenen kosten	58
overhead	52
BTW	-
totale lasten	110
opbrengsten	27
Dekkingspercentage	24%

Afvalstoffenheffing

De heffing vergoedt de kosten voor inzameling van huishoudelijk afval. RAD BV voert de inzameling voor de gemeente uit. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst gesloten, die jaarlijks geïndexeerd wordt. De toetreding van Goeree Overflakkee in de RAD B.V. heeft een positief effect op de kosten uit de dienstverleningsovereenkomst, waardoor het tarief van de heffing ten opzichte

van 2021 is gedaald. Het tarief van de heffing bedraagt in 2022 gemiddeld €225,- (2021: €228,-). Het landelijk gemiddelde tarief kwam in 2021 uit op € 305,- voor meerpersoonshuishoudens. (bron: COELO, 2021). Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten in 2022 en de mate van kostendekking van de heffing.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	
netto kosten	8.319
btw	961
direct toe te rekenen kosten	-
overhead	-
totale lasten	9.280
Opbrengsten heffing	8.510
overige opbrengsten	758
totale baten	9.268
Dekkingspercentage	99,9%
mutatie egalisatie voorz	0

Haven- en kadegelden

De tarieven voor haven- en kadegelden zijn, ten opzichte van 2021, aangepast met de inflatiecorrectie van 1,6%. Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten in 2022 en de mate van kostendekking van de heffing.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Haven en kadegelden	
netto kosten	132
direct toe te rekenen kosten	4
overhead	4
BTW	14
totale lasten	154
op br. Haven-kadegelden	56
overige opbrengsten	34
totale baten	90
dekkingspercentage	58%

Marktgelden

De tarieven voor marktgelden zijn ten opzichte van 2021 aangepast met de inflatiecorrectie van 1,6%. Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten 2022 en de mate van kostendekking van de heffing.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Marktgelden	
netto kosten	17
direct toe te rekenen kosten	10
overhead	9
BTW	3
totale lasten	38
op br marktgelden	31
overige opbrengsten	1
totale baten	32
dekkingspercentage	84%

Bedrijfsinvesteringszones (BIZ)

Volgens de Wet op de bedrijfsinvesteringszones (BIZ) kan de gemeenteraad onder de naam BIZ-bijdrage een belasting instellen binnen een bepaald gebied in de gemeente. Per gebied wordt een verordening opgesteld. Een verordening heeft een maximale looptijd van 5 jaar. In totaal kent de gemeente 5 BIZ verordeningen; Puttershoek, Zuid-Beijerland, Oud-Beijerland de Bosschen, Oud-Beijerland Hoogerwerf en Strijen. Uit de draagvlakmeting voor de BIZ de Beijerse Hof in Oud-Beijerland bleek geen meerderheid voor voortzetting van deze BIZ. Deze verordening is dan ook komen te vervallen.

Reclamebelasting

Reclamebelasting geldt alleen voor niet-woningen, in een aangewezen gebied (het centrum van Oud-Beijerland). De opbrengsten zijn bestemd voor de stichting Centrummanagement Oud-Beijerland. Hierover is met de stichting een overeenkomst gesloten.

Het tarief voor reclamebelasting bestaat uit een vast bedrag en variabelbedrag, gekoppeld aan de WOZ-waarde. Het vaste deel is gecorrigeerd voor de inflatiecorrectie en bedraagt in 2022 € 321; bij het variabele deel is naast de inflatiecorrectie ook rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de onroerende zaken. Dit tarief komt uit op € 1,63 per € 1.000 WOZ-waarde boven € 250.000.

Precariobelasting

Met ingang van 1 januari 2022 mag er (wettelijk) geen precariobelasting op kabels en leidingen, meer geheven worden. De verordening wordt per 1 januari 2022 ingetrokken.

Algemene lastenverlichting

Van de opbrengst precariobelasting keerden wij tot en met 2021 het deel dat wij oplegden aan het waterbedrijf, als lastenverlichting uit aan huishoudens. Met ingang van 2022 leggen wij geen precariobelasting meer op. De compensatie voor huishoudens komt hiermee te vervallen.

Kwijtschelding

De Invorderingswet 1990 geeft voorwaarden waarbinnen de gemeentebelastingen en heffingen kan kwijtschelden. Dit is vastgelegd in de Kwijtscheldingsverordening. Hierin is opgenomen dat het percentage de kosten van bestaan op 100% van de bijstandsnorm is gesteld. Dit is het wettelijk maximum. Kwijtschelding is in gemeente Hoeksche Waard mogelijk voor:

- OZB;
- RZB;
- Rioolheffing;
- Hondenbelasting, alleen voor de eerste hond;
- Afvalstoffenheffing tot een maximaal bedrag van €224;
- BIZ bijdragen
- Leges voor een Nederlandse identiteitskaart;
- Leges voor het aanvragen van een gehandicaptenparkeerkaart;
- Leges voor de aanvraag van een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken.

3.2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Met risicomanagement krijgt de gemeente inzicht in de risico's. Doel is het vergroten van het risicobewustzijn, het beheersen van de risico's en het kunnen bepalen van een volledig en goed onderbouwd weerstandsvermogen. Inzicht in de risico's stelt ons in staat om verantwoorde besluiten te nemen. Dat betekent: risico's staan in de juiste verhouding tot de vermogenspositie.

Beleidskader & Verordeningen

Nota risicomanagement gemeente Hoeksche Waard 2019.

Professionalisering

Om goed te kunnen sturen en onze doelen te kunnen realiseren, is risicomanagement een wezenlijk onderdeel van onze organisatie. In uitvoering op de Nota risicomanagement is eind 2019 een kernteam risicomanagement opgestart. Het kernteam houdt zich onder andere bezig met de volgende taken:

- Het opstellen van handvatten.
- Het borgen van risicomanagement in onze processen.
- Het op gestructureerde en professionele wijze oppakken van de risico-inventarisatie.

In het kader van de invoering van de Rechtmatigheidsverantwoording is het project Three Lines of Defence gestart. Risicomanagement is een onderdeel hiervan en wordt in dit traject meegenomen.

Grondexploitaties

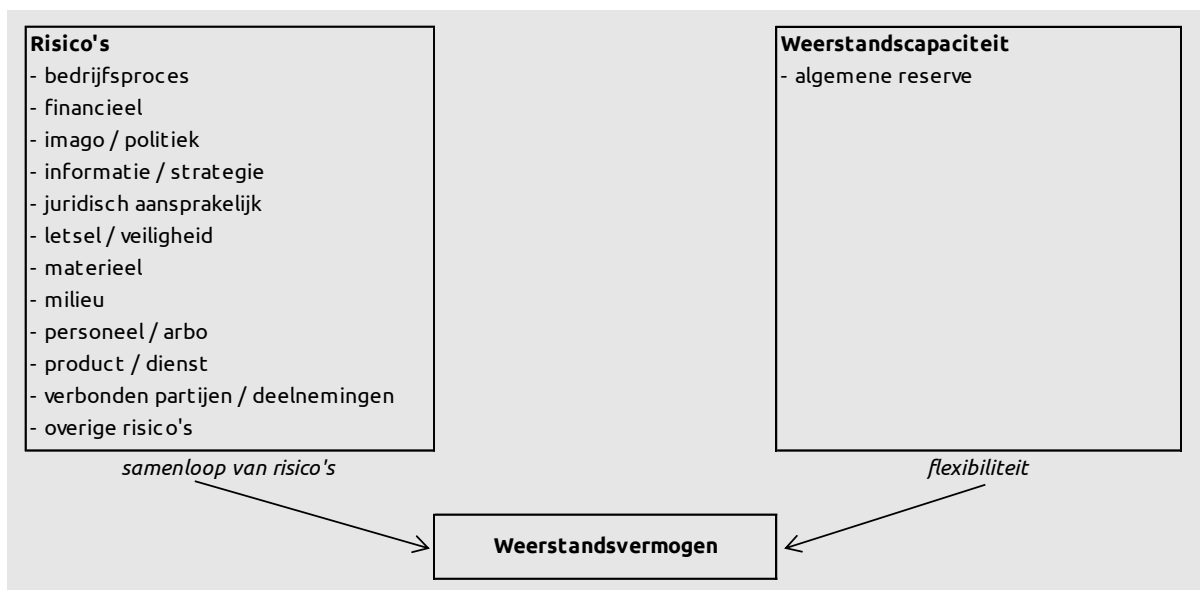
Zoals afgesproken in de notitie Risicomanagement nemen we risico's over grondexploitaties niet mee in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze risico's dekt de gemeente uit de reserve grondexploitatie. Verwachten we verliezen in de grondexploitatie, dan vormen we een voorziening ten laste van de reserve grondexploitatie. Is de risicobuffer in deze reserve onvoldoende om alle risico's op te vangen, dan vult de algemene reserve de reserve grondexploitaties aan.

Corona

In de risicoanalyse is de impact van corona zo veel als mogelijk meegenomen in de geschatte kans en de geschatte financiële impact.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen, zonder dat de normale bedrijfsvoering daardoor wordt aangetast. Het weerstandsvermogen is het resultaat van een vergelijking tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. Onderstaand schema verduidelijkt dit:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Gemeente Hoeksche Waard heeft financiële middelen beschikbaar uit de algemene reserve om onverwachte en hoge kosten te dekken. Hiervoor hoeven we het beleid en begroting niet aan te passen.

Dit geeft het volgende beeld voor de beschikbare weerstandscapaciteit:

(bedragen x € 1000)

Weerstandscapaciteit	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	93.601	93.601	93.601	93.601
Algemene reserve Weerstandsvermogen	9.900	9.900	9.900	9.900
Totale weerstandscapaciteit	103.501	103.501	103.501	103.501

Bij de berekening van de weerstandscapaciteit houden we de stand van de algemene reserve aan. Deze is gelijk aan de staat van reserves en voorzieningen per 31 december van de betreffende jaarschijven.

Stille reserves

Naast de bovengenoemde weerstandscapaciteit beschikt de gemeente Hoeksche Waard ook over de volgende stille reserves:

Deelneming	a Eigen vermogen op balans deelneming x€1.000 *	b Totaal aantal aandelen (geplaatst en volggestort) x€1.000	c Intrinsieke waarde per aandeel (a/b) in EURO	d Waarde op balans Hoeksche Waard x€1.000	e Aantal aandelen in bezit Hoeksche Waard	f Waarde per aandeel Hoeksche Waard (d/e) in EURO	Stille reserve (c-f)*e x€1.000
BNG	5.097.000	55.691	91,52	357	153.738	2,32	13.714
Stedin	2.891.000	4.971	581,58	6.137	101.253	60,61	52.748
Evides	267.733	1.850	144,72	3.390	92.372	36,70	9.977
				9.884	Totaal:		76.439

* Geen gegevens bekend over begroting 2022; daarom zijn de laatste bekende gegevens uit de jaarrekening 2020 opgenomen in de tabel

Gebouw	Adres	WOZ waarde	Boekwaarde	Stille reserve
Huisvesting Gemeentehuis Maasdam	Sportlaan 22	6.619	1.948	4.671
Huisvesting Gemeentehuis Oud Beijerland	W. van Vlietstraat 6	4.994	3.049	1.945
Oude Gemeentehuis Strijen	Waleplein 2	3.325	464	2.861
Oude Gemeentehuis Piershil	Voorstraat 31	2.727	-	2.727
Oude Gemeentehuis Numansdorp	Buttervliet 1	3.049	-	3.049
Huisvesting Buitendienst Mijnsheerenland	Vrouwehuisjesweg 7a	1.092	1.672	-580
Huisvesting Buitendienst Oud Beijerland	Prinses Irenestraat 6	1.191	87	1.104
Huisvesting Buitendienst Piershil	Steegjesdijk 3	737	886	-149
Huisvesting Buitendienst Numansdorp	J. vd Heidenstraat 17	723	1.538	-815
Huisvesting HW Werkt Oud Beijerland	J. vd Heidenstraat 11	4.273	2.133	2.140
Huisvesting Buitendienst Oud Beijerland	Van Ostadestraat 13	97	12	85
Totaal		28.827	11.789	17.038

Bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit worden de stille reserves (totaal € 93,4 miljoen) niet meegenomen, omdat hier niet direct over beschikt kan worden. De gemeentelijke gebouwen zijn niet direct verkoopbaar en een eventuele verkoop heeft ook gevolgen voor de bedrijfsvoering. De aandelen BNG, Stedin en Evides zijn op dit moment alleen verkoopbaar aan andere aandeelhouders en niet verhandelbaar op de reguliere markt. Tevens dient het dividend van de aandelen als algemeen dekkingsmiddel in de begroting.

Inventarisatie risico's

Om de risico's van onze organisatie in kaart te brengen wordt twee keer per jaar, bij de Programmabegroting en de Jaarstukken, het risicoprofiel geactualiseerd door een uitvraag in de organisatie. Het geactualiseerde risicoprofiel wordt ingevoerd in het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem).

Het verhogen van het risicobewustzijn binnen de organisatie is een vervolgstap voor het professionaliseren van risicomanagement. Het risico-denken integreren in de processen is daarbij van belang. Het inventariseren van risico's is dan een doorlopend proces, waarbij wij de risico's systematisch en cyclisch in beeld brengen. Sturing van de organisatie en het op een verantwoorde wijze nemen van besluiten is niet mogelijk zonder inzicht in de risico's die het behalen van de doelstellingen van de gemeente in de weg staan.

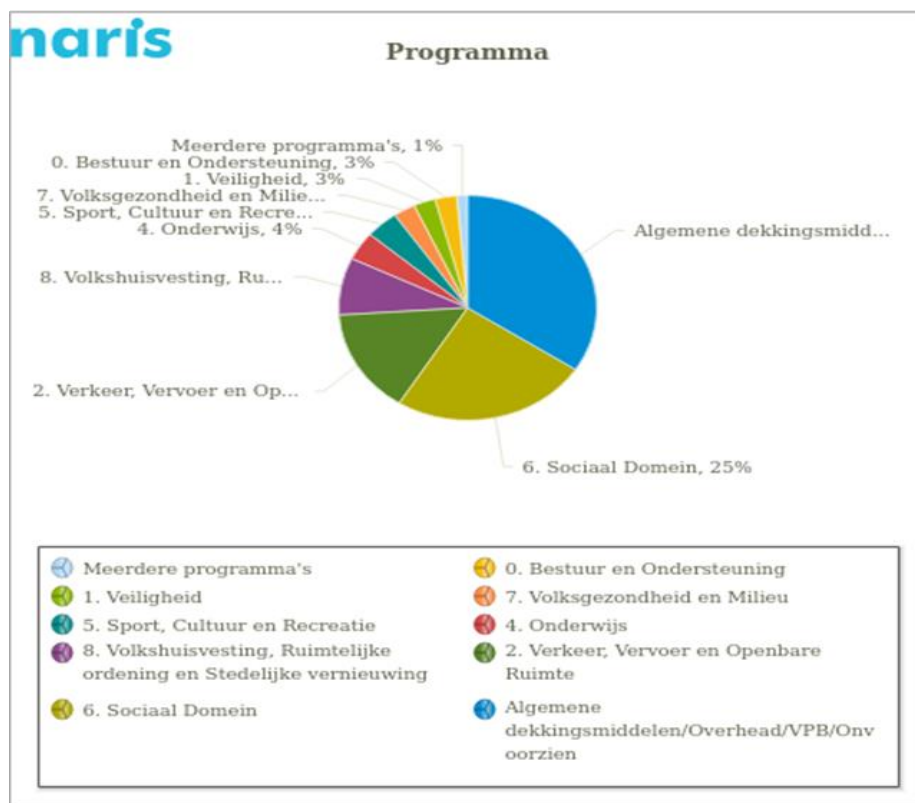
In totaal bestaat het risicoprofiel van onze organisatie uit 74 risico's met een totaal financieel maximum van € 40.446.000,-. In onderstaand overzicht worden de 10 risico's weergegeven met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Het totaal van deze 10 risico's is € 21,6 miljoen. Het totaal van de overige 64 risico's is € 18,8 miljoen. Deze bestaan voornamelijk uit risico's met een lage financiële impact en kleine kans. Deze risico's zijn dan ook niet van grote invloed op de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Programma	Risico oorzaak	Risicogebeurtenis	Financieel gevolg	Imago Omschrijving	Maatregelen	Kans	Financieel Maximum
Algemene dekkings middelen/ Overhead/ VPB/Onvoorzien	De algemene uitkering uit het gemeentefonds valt lager uit vanwege herverdeling gemeentefonds.	Als gevolg van wijziging in herverdelingsmaatstaven van de algemene uitkering.	Minder inkomsten vanuit het Rijk door de herverdeling van het gemeentefonds.			70%	€ 4.000.000
6. Sociaal Domein	In de Omdenknottitie van de DG&J worden de maatregelen om de kosten voor jeugdhulp terug te brengen.	De begrote daling van zorgkosten jeugdhulp vanuit de Omdenknottitie jeugdhulp van de DG&J doet zich niet voor.	Het later of niet effectueren van ombuigingsmaatregelen heeft nadelige gevolgen voor het financiële kader.	Als de Provincie niet akkoord gaat met het financiële kader c.q. de meerjarenbegroting o.b.v. de Omdenknottitie, kunnen wij onder preventief toezicht komen te staan.	Zo snel als mogelijk inzicht creëren, de instroom terugdringen en de sociale infrastructuur versterken. Het creëren van inzicht (en daarmee gerichte sturing en acties) duurt langer dan verwacht.	50%	€ 2.000.000
Algemene dekkings middelen/ Overhead/ VPB/Onvoorzien	Bij verkoop van de aandelen is overeengekomen dat het risico dat de claim gehonoreerd wordt, bij de verkopende partij blijft.	Claim van de verkopers van de aandelen Remu, tegen Eneco.	De gemeente zal naar verhouding van het (vm) aandelenbezit in Eneco, 2,04% haar aandeel in de claim moeten voldoen.			10%	€ 7.446.000
2. Verkeer, Vervoer en Openbare Ruimte	Aan de noordrand van de Hoeksche Waard liggen het Spui en de Oude Maas. Een gedeelte van de oeverbeschermingen en oevervoorzieningen vallen onder het beheer en onderhoud van de gemeente.	De rivieroeveren moeten worden hersteld of onderhouden.	Onvoorziene kosten voor het onderhouden en monitoren van de bescherming van de oevers.			70%	€ 1.000.000

Programma	Risico oorzaak	Risicogebeurtenis	Financieel gevolg	Imago Omschrijving	Maatregelen	Financieel	
						Kans	Maximum
Meerdere programma's	Door hogere kosten voor lonen en materialen en hogere eisen met betrekking tot duurzaamheidsmaatregelen stijgen bouwkosten en kosten voor onderhoud openbare ruimte, vastgoed en andere aanbestedingstrajecten.	De loon-/materiaal kosten zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Door o.a. gebrek aan kwalitatief goed personeel en duurdere grondstoffen. De markt is op dit moment verzadigd met aanbod van werkzaamheden. Daardoor zijn de prijzen fors gestegen. Een deel van de contracten zijn nog afgesloten in de tijd dat er sprake was van een recessie. Hierdoor waren de prijzen extreem laag. Ook is vaker anwege de opdrachtwaarde op grond van de aanbestedingsregels de SROI van toepassing. Dit bedraagt 5% van de opdrachtwaarde.	Door stijgende kosten ontstaan budgetoverschrijdingen			70%	€ 1.000.000
6. Sociaal Domein	Ontoereikend macrobudget SZW, verdelproblematiek gebundelde uitkering en een eigen risico drempel van 7,5%.	Hoger aantal uitkeringsgerechtigden en/of prijs per uitkering dan in verdelmodel SZW ook als gevolg van corona.	Tekort op gebundelde uitkering.			50%	€ 1.300.000
Algemene dekkings middelen/ Overhead/VPB/ Onvoorzien	Taxaties van gemeentelijke panden worden niet tijdig uitgevoerd. Dit geeft problemen met het afsluiten van een nieuwe brandverzekering, eisen vaak recente taxaties.	Er wordt nu uitgegaan van oude gegevens, deze kunnen stukken lager zijn dan de huidige waarde. Bij brand wordt dan de lage verzekerde waarde uitgekeerd.	Bij onderverzekering kunnen de kosten voor eigen rekening enorm zijn.			50%	€ 1.000.000
Algemene dekkings middelen/ Overhead/VPB/ Onvoorzien	Stroomstoringen en/of ICT verstoringen door kapotte verbindingen, onderhoud, fouten, beschadigingen.	(Langdurige) uitval ICT-systeem.	Werk staat stil.	Burgers kunnen niet of slechts deels geholpen worden.	Back-up (van) systeem/stroomvoorziening. Uitwijkregeling, backup en auditprocedures, support- en onderhoudscontracten. Jaarlijkse uitwijktest voor een aantal applicaties.	30%	€ 1.500.000
4. Onderwijs	Tijdens de bouw van de Brede School (De Meerwaarde) heeft de voormalige gemeente Strijen de BTW op de bouwverrekend in de aangifte. De Belastingdienst heeft een naheffingsaanslag opgelegd waartegen wij bezwaar hebben aangetekend.	De Hoge Raad stelt de gemeente in het ongelijk en de Belastingdienst mag een naheffing opleggen aangaande de verrekende BTW op de bouw van de Brede School (De Meerwaarde).	De gemeente loopt het risico dat een naheffing moet worden betaald.			50%	€ 850.000
6. Sociaal Domein	Het gebruik van diverse vormen van jeugdhulp valt voor de gemeente Hoeksche Waard hoger uit en wordt niet volledig gecompenseerd via de onderlinge solidariteit tussen de ZHZ gemeenten.	Het risico is dat de kosten Jeugdhulp blijven stijgen en daartegenover is een bezuiniging ingeboekt (Omdenknotitie)	De hogere uitgaven komen voor rekening van de gemeente.		Verschillende maatregelen zijn in gang gezet, zowel in ZHZ verband (Omdenknotitie, aanjaagteam en aanjaagplan) als lokaal (meer inzet op voorveld en preventie, pilots gericht op huisartsen, onderwijs en ggz, dossieronderzoek).	70%	€ 1.500.000
						Totaal top-10 risico's € 21.596.000	
						Totaal overige risico's € 18.850.000	
						Totaal € 40.446.000	

Risicospreiding

Bij alle geïnventariseerde risico's staat onder welk programma het risico valt. De risicospreiding per programma ziet er als volgt uit:

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen zijn ingedeeld, plaatsen we in een risicokaart. Deze kaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's in het desbetreffende vak van de risicokaart. Een risico in het groene gebied vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico met een score in het oranje gebied vraagt wél om aandacht. Een risico met een score in het rode gebied vereist directe aandacht, omdat dit de continuïteit van de organisatie bedreigt.

Financieel	Bruto				
x > € 500.000	3	4	6	4	1
€ 250.000 < x < € 500.000		2	2	3	1
€ 100.000 < x < € 250.000	4	9	6	2	1
€ 50.000 < x < € 100.000	2	5	7		1
€ 10.000 < x < € 50.000	1		3	1	2
x < € 10.000	5				
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de geïnventariseerde risico's en de risicowaardering (kans x financieel gevolg) bepalen we met behulp van een risicosimulatie hoeveel middelen nodig zijn om de risico's af te dekken. De risicosimulatie is essentieel, omdat het reserveren van het maximale bedrag €40.446.000 (zie de risico-inventarisatie) ongewenst is. Uitgangspunt bij de risicosimulatie is het gegeven dat de geïdentificeerde risico's zich nooit allemaal tegelijk en met een maximale omvang zullen optreden.

De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit wordt gemaakt door middel van een Monte Carlo-risicosimulatie. Op basis van de ingevoerde risico's en hun kans x impact is de risicosimulatie uitgevoerd. Bij een risicosimulatie wordt denkbeeldig op basis van individuele kansverdelingen per risico 100.000 keren de werkelijkheid nagebootst. Dit leidt tot een nieuwe gezamenlijke kansverdeling, die alle risico's uit het gehele risicoprofiel omvat.

Uitgangspunt is dat we risico's met 90% mate van zekerheid willen afdekken. Uit de risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 9.900.000.

(bedragen x € 1000)

Benodigde weerstandscapaciteit	2022	2023	2024	2025
Benodigde Weerstandscapaciteit Algemeen	9.900	9.900	9.900	9.900
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	9.900	9.900	9.900	9.900

Ratio weerstandsvermogen

Voor de uiteindelijke beoordeling van het weerstandsvermogen geldt de ratio:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De ratio ziet er als volgt uit:

(bedragen x € 1000)

Ratio weerstandsvermogen	2022	2023	2024	2025
<u>Weerstandscapaciteit</u>	<u>103.501</u>	<u>103.501</u>	<u>103.501</u>	<u>103.501</u>
Benodigde weerstandscapaciteit	9.900	9.900	9.900	9.900
Ratio	10,45	10,45	10,45	10,45

De notitie Risicomanagement bepaalt dat de ratio van het weerstandsvermogen voldoende moet zijn (tussen de 1,0 en 1,4). De huidige ratio van 10,45% voldoet ruimschoots aan deze doelstelling. De minimaal benodigde weerstandscapaciteit om in de categorie voldoende te vallen is 1,0 x de benodigde weerstandscapaciteit:

(bedragen x € 1000)

Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	2022	2023	2024	2025
Benodigde weerstandscapaciteit	9.900	9.900	9.900	9.900
Ratio minimaal benodigd	* 1,0	* 1,0	* 1,0	* 1,0
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	9.900	9.900	9.900	9.900

Basisset financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat we in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een uniforme basisset met 5 financiële kengetallen opnemen. De volgende tabel geeft de basisset financiële kengetallen weer.

Kengetallen:	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto Schuldquote	66%	69%	69%	68%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58%	60%	60%	59%
Solvabiliteitsratio	48%	49%	48%	48%
Structurele Exploitatieruimte	0%	-1%	0%	1%
Grondexploitatie	0%	1%	0%	0%
Belastingcapaciteit	85%	85%	86%	86%

Sturing met financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven inzicht in de “financiële gezondheid” van de gemeente. De afzonderlijke kengetallen zeggen echter weinig. Om een goed beeld te krijgen, moeten we de kengetallen altijd in samenhang met elkaar bekijken. In het algemeen geldt dat er bij een hoge schuld, structurele lasten die hoger zijn dan de structurele baten en hoge woonlasten weinig ruimte is voor financiële bijsturing. Heeft een gemeente geen of weinig schulden, een goed gevulde bankrekening en zijn de baten vrijwel ieder jaar even hoog of iets hoger dan de lasten? Dan staat een gemeente er over het algemeen goed voor. Met behulp van de 5 financiële kengetallen die betrekking hebben op de balans en de begroting kunnen we een goed globaal beeld schetsen van onze financiële positie. Vanuit het globale beeld kunnen eventuele aandachtspunten aanleiding zijn om maatregelen te treffen. In onderstaande infographic is de betekenis én samenhang van de financiële kengetallen uiteengezet

Tabel normen en signaleringswaarden

Voor de financiële kengetallen heeft de VNG normen opgesteld; de provincie Zuid-Holland geeft signaleringswaarden. Onderstaande tabel geeft de financiële kengetallen van onze gemeente ten opzichte van deze normen en signaleringswaarden weer:

Kengetallen:	Normen VNG			Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	voldoende	matig	onvoldoende	2022	2023	2024	2025
Netto Schuldquote	<100%	100-130%	>130%	66%	69%	69%	68%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<100%	100-130%	>130%	58%	60%	60%	59%
Solvabiliteitsratio	>50%	20 - 50%	<20%	48%	49%	48%	48%
Structurele Exploitatieruimte	>0,6%	0- 0,6%	<0%	0%	- 1%	0%	1%
Grondexploitatie	<50%	50-100%	>100%	0%	1%	0%	0%
Belastingcapaciteit	<100%	100-120%	>120%	85%	85%	86%	86%

Kengetallen:	Signaleringswaarden Provincie			Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	minst risico	neutraal	meest risico	2022	2023	2024	2025
Netto Schuldquote	<90%	90-130%	>130%	66%	69%	69%	68%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	58%	60%	60%	59%
Solvabiliteitsratio	>50%	20 - 50%	<20%	48%	49%	48%	48%
Structurele Exploitatieruimte	>0%	= 0%	<0%	0%	- 1%	0%	1%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	0%	1%	0%	0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	85%	85%	86%	86%

Financiële positie gemeente Hoeksche Waard

Op basis van de uitkomsten van de financiële kengetallen en de weerstandsratio (10,45) kunnen we concluderen dat onze financiële positie ruim voldoende is:

- Gemeente Hoeksche Waard beschikt over voldoende eigen vermogen.
- Onze schuldenlast is relatief gering.
- Er is voldoende vermogen om aan onze financiële verplichtingen te kunnen voldoen:
- Er is ruimte voor eventuele verhogingen van eigen belastingen.
- Het aandeel van de grondexploitaties op onze totale begroting is relatief (zeer) klein
- De structurele exploitatieruimte in de jaarschijf 2022 en 2023 is weliswaar licht negatief, maar wordt vanaf 2024 omgebogen in een structureel begrotingsoverschot.

Het beeld dat uit de basisset van kengetallen volgt, laat verder geen bijzondere aandachtspunten zien. We hoeven daarom geen maatregelen te treffen.

3.3 Onderhoud Kapitaalgoederen

Openbare ruimte

De openbare ruimte is als het ware de 'tuin' van onze inwoners

Kapitaalgoederen in die openbare ruimte vormen het gezicht van de gemeente. Ook zijn ze een middel om de doelen uit de programma's te realiseren. De Hoeksche Waard heeft een grondoppervlakte van circa 32.371 hectare. De gemeente heeft daar een aanzienlijk deel van in beheer. Binnen dat deel wonen, werken en recreëren we.

Vastgoed

Naast de openbare ruimte, heeft de gemeente ook vastgoed in eigendom. Deze objecten zijn noodzakelijk voor de huisvesting van maatschappelijke partners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en stichtingen, maar ook voor onze eigen diensten. Denk hierbij aan dorpshuizen, sporthallen, zwembaden en het gemeentehuis zelf. Vastgoed vertegenwoordigt een waarde en genereert huurinkomsten, maar kost ook geld in de vorm van onderhoud, renovatie en/of nieuwbouw.

Goed onderhoud van onze kapitaalgoederen is belangrijk

Niet alleen omdat we het wettelijk verplicht zijn (zoals het onderhoud van riolering en wegen) maar ook voor een stevige financiële positie van de gemeente. Door onderhoud blijft het leefklimaat in onze gemeente aantrekkelijk. Goed onderhoud draagt ook bij aan de doelstellingen, zoals die voor milieu, verkeer en de openbare ruimte. Dit vraagt om beleidsvisies op het beheer van de kapitaalgoederen, systematisch beheer, meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP) en vertaling van de financiële gevolgen voor de budgetten.

Voor een goed onderhoud aan de kapitaalgoederenvoorraad zijn nodig:

- Toekomstvisie maatschappelijk vastgoed (integraal accommodatieplan);
- een actueel beheersysteem/vastgoedsysteem;
- voldoende budget voor klein- en grootschalig onderhoud;
- voldoende budget voor reconstructie van verhardingen van wegen;
- voldoende kennis van wet- en regelgeving.

In deze paragraaf vullen we de kaders in om onze kapitaalgoederen te onderhouden.

Risico's

Openbare ruimte

De budgetten voor openbare ruimte baseren we op het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte dat in september 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld. In de risicoparagraaf is een aantal risico's opgenomen. De kosten die met deze risico's gepaard gaan als ze zich voordoen, zijn niet opgenomen in de reguliere budgetten.

Vastgoed

In april 2020 is de startnotitie 'Vastgoed op orde' door de raad vastgesteld. Het doel van dit project is een professioneel en rechtmatig vastgoedbeheer. De Beleidsnota beheer gemeentelijk vastgoed en de keuzes zoals vermeld in de Keuzenota beleid accommodaties voor maatschappelijke activiteiten zijn door de raad vastgesteld. Een voorstel over het Uniformeren beheer en exploitatie gemeentelijk vastgoed is ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. In het najaar van 2021 wordt gestart met het opstellen van een Integraal Accommodatieplan. Dat gebeurt in principe per dorp.

Voor het gemeentelijk vastgoed zijn nieuwe meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) opgesteld. Daarnaast is de huidige energetische kwaliteit van onze gebouwen in kaart gebracht met daarbij een grove indicatie/verkenning van de mogelijke verbetermaatregelen voor verduurzaming.

Beheerplannen en beheerssystemen

Openbare ruimte

Vanuit de beleidskaders werken we concrete maatregelen uit. Dit doen we binnen de kaders uit het integraal beleidsplan openbare ruimte. Met een (actueel) beheersysteem is het mogelijk de kwaliteit van de buitenruimte te monitoren en bij te sturen. Ook is een beheersysteem nodig om het vereiste jaarlijkse budget te kunnen bepalen. Op diverse momenten in het jaar is er behoefte aan actuele en nauwkeurige areaalgegevens, zoals de topografische gegevens met administratieve en technische kenmerken. Vanuit het beheersysteem gebruiken we die benodigde informatie ook om het beleidsplan te actualiseren.

De beheerdata voor het planmatig onderhoud halen we uit een beheersysteem. Voor het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte beschikken we over een aantal beheerssystemen voor de verschillende elementen.

De volgende tabel geeft een beknopt overzicht van de belangrijkste onderdelen van bestaande beleids- en beheerplannen in de Hoeksche Waard. In 2020 heeft in het integraal beleidsplan de harmonisatie van de plannen uit de voormalige gemeenten plaatsgevonden.

Overzicht beleid-/beheerplannen op verschillende vakgebieden	Looptijd
Integraal beleidsplan openbare ruimte	2021-2025
Gemeentelijk rioleringsplan (grp)	2021-2025
Begraafplaatsbeleid	2021-2040

Vastgoed

In het afgelopen jaar is het vastgoed van de gemeente geïnteriseerd en zijn de basisgegevens in kaart gebracht. Het systeem voor incidentele verhuur van vastgoed is gekoppeld aan het financiële systeem. Ook is een beleidsnota over het beheer vastgesteld en keuzes voor vastgoedbeleid. Aan de raad is een voorstel ter besluitvorming voorgelegd over het uniformeren van beheer en exploitatie van het gemeentelijk vastgoed. In afwachting daarvan is nog geen vastgoedbeheersysteem aangeschaft.

A. Wegen

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van de wegen maken wij gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Totaal verharding	4.264.489,59 m ²
Asfaltverharding	924.189,12 m ²
Elementenverharding	3.279.788,42 m ²
Half open verharding	51.769,05 m ²
Betonverharding	6.254,51 m ²
Kunstgras	1.676,69 m ²

Beleid en beheer

Wegen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen. Het wegenonderhoud is gebaseerd op de beleidsuitgangspunten uit het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte 2021-2025. Voor de jaren t/m 2024 is door de raad extra geld beschikbaar gesteld voor een kwaliteitsimpuls van de wegen.

Kwaliteit

Het doel is om de bestrating minimaal op het kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het kenniscentrum voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte (CROW) vastgestelde niveau B. Dit niveau komt neer op een verharding in redelijke staat, die

voldoet aan de kwalificatie 'heel en veilig'. Comfort en uitstraling zijn hierbij minder van belang. Dit kwaliteitsniveau is de wettelijke ondergrens van verantwoord wegbeheer. In de komende jaren geven we de wegen waar nodig een kwaliteitsimpuls en realiseren we in de hele gemeente het vastgestelde kwaliteitsniveau.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van de verhardingen, laten we om het jaar een wegininspectie uitvoeren. Deze inspectie is in lijn met de landelijk erkende richtlijnen van het CROW. Zo beoordelen we alle wegen op dezelfde manier, onafhankelijk van de vraag wie er inspecteert. De resultaten van de wegininspectie vormen de basis voor het actualiseren van het onderdeel 'wegen' in het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed wegen:

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'wegen':

Bedragen * € 1.000	B2022	B2023	B2024	B2025
Wegen	€ 8.643	€ 9.207	€ 9.438	€ 9.560
Kapitaallasten	€ 1.469	€ 2.042	€ 2.293	€ 2.422
Mutatie voorziening	€ -363	€ -639	€ -639	€ -639
Onderhoud	€ 7.537	€ 7.805	€ 7.785	€ 7.777
Eindtotaal	€ 8.643	€ 9.207	€ 9.438	€ 9.560

B. Riolering

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van de riolering maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Vrijverval riolering	519 km
Lozingsconstructies	228
Bergbezinkvoorzieningen	25
Gemalen (hoofd- en wijk) en drukgemalen	ca. 1.900
Persleidingen	14 km
Drukriolering	205 km
Drainage	5 km
Peilbuizen grondwater	116
Kolken (worden 2x per jaar gereinigd)	21.000
Lijngoten	1 km

Beleid

De riolering onderhouden we op basis van de geldende wettelijke verplichtingen van het in 2020 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2021-2025. Met de vaststelling van dit GRP zijn de onderhoudscycli en de vervangingsplanning volledig geharmoniseerd. De rioolheffing is voor alle inwoners van de Hoeksche Waard gelijk.

In het GRP is beleid opgenomen voor klimaatadaptieve maatregelen. Hiermee richten we ons op de doelstelling dat in 2050 heel Nederland klimaatadaptief is ingericht. Voor alle nieuwbouwlocaties geldt dat ze klimaatadaptief worden ingericht op basis van het Convenant Klimaatadaptief Bouwen.

Beheer

Het in 2020 vastgestelde Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte is de leidraad voor het beheer en onderhoud van de riolering.

Kwaliteit

Het doel is om de riolering in minimaal op kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Het functioneren van het rioolstelsel en de gemalen moeten we voldoende waarborgen. Storingen aan gemalen komen direct binnen op een centrale post. Deze verhelpen we binnen 24 uur.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van het rioolstelsel laten we (video-)inspecties uitvoeren. Deze inspecties geven een beeld van de stabiliteit, afstroming en waterdichtheid van het riool. De resultaten zijn gebruikt als basis voor het GRP en het Integrale beleidsplan Openbare Ruimte, in combinatie met aanvullende informatie, zoals leeftijd, hydraulische berekeningen en storingen. De cyclus van reinigen en inspecteren is 12 jaar. Per jaar inspecteren en reinigen we 42 km riolering en vervangen we ca. 3,7 km riolering.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed riolering

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'riolering':

Bedragen * € 1.000	B2022	B2023	B2024	B2025
Riolering	€ 3.955	€ 4.051	€ 4.153	€ 4.227
Kapitaallasten	€ 1.617	€ 1.766	€ 1.890	€ 2.003
Mutatie voorziening	€ -52	€ -105	€ -128	€ -165
Onderhoud	€ 2.390	€ 2.390	€ 2.390	€ 2.390
Eindtotaal	€ 3.955	€ 4.051	€ 4.153	€ 4.227

C. Water en civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

Onder het beleidskader water vallen de volgende thema's:

- havens;
- beschoeiingen;
- waterkwaliteit;
- baggerwerken.

Onder het beleidskader civieltechnische kunstwerken vallen de volgende thema's:

- Bruggen, steigers en vlonders;
- Duikers;
- Stuwen en gemalen;
- Muren en keerwanden.

Kerncijfers

Voor het beheer van het openbaar water en civieltechnische kunstwerken maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Watergangen (baggeren)	125 kilometer
Beschoeiingen	147 kilometer
Watergangen (Bestrijding waterplanten/eendenkroos)	125 kilometer
Havens	16 stuks (waarvan 2 buiten gebruik)
Aanlegsteigers en pontons	9 stuks

Omschrijving civieltechnisch kunstwerk	Areaal
Bruggen, steigers en vlonders	272 stuks
Duikers	15.500 meter
Stuwen en gemalen	90 stuks
Muren en keerwanden	2.770 meter

Beleid en beheer

Het beleid rondom het beheer en onderhoud is opgenomen in het integraal beleidsplan openbaar gebied. We onderhouden alle voorzieningen op kwaliteitsniveau B (basis).

Kwaliteit

We beheren de openbare ruimte op kwaliteitsniveau B (basis) zoals is vastgesteld door de raad. Om zicht te blijven houden op de kwaliteit laten we elke 4 jaar inspecties uitvoeren. Deze inspecties zijn onafhankelijk en vormen de basis voor de onderhouds- en vervangingsplanning.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed Water:

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed water:

Bedragen * € 1.000	B2022	B2023	B2024	B2025
Water	€ 1.337	€ 1.497	€ 1.490	€ 1.588
Kapitaallasten	€ 510	€ 640	€ 651	€ 672
Mutatie voorziening	€ -236	€ -166	€ -272	€ 109
Onderhoud	€ 1.063	€ 1.024	€ 1.110	€ 807
Eindtotaal	€ 1.337	€ 1.497	€ 1.490	€ 1.588

D. Groen

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van het openbaar water maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Beplantingen	793.179,47 m²
Bomen	37.154 stuks
Gras	2.923.558,22 m²

Beleid en beheer

De uitgangspunten voor het onderhoud en beheer van het groen zijn opgenomen in het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte.

Kwaliteit

We onderhouden de openbare ruimte op kwaliteitsniveau B (basis). De onderhoudscontracten die we hebben afgesloten met aannemers zijn op dit kwaliteitsniveau gebaseerd.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van het openbaar groen laten we inspecties uitvoeren. Voor de bomen hanteren we minimaal iedere 3 jaar een zogenaamde BVC-inspectie (boomveiligheidscontrole).

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed groen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'groen':

Bedragen * € 1.000	B2022	B2023	B2024	B2025
Groen	€ 4.072	€ 4.210	€ 4.254	€ 4.306
Kapitaallasten	€ 628	€ 681	€ 728	€ 749
Mutatie reserve	€ -348	€ -190	€ -192	€ -162
Onderhoud	€ 3.792	€ 3.719	€ 3.719	€ 3.719
Eindtotaal	€ 4.072	€ 4.210	€ 4.254	€ 4.306

E. Gebouwen

Beleidskader

Kerncijfers

De gemeentelijke vastgoedportefeuille bestaat per 1 januari 2021 uit 113 panden.

Beleid

Vanuit de voormalige gemeenten is er een bijzondere situatie ontstaan. De voormalige gemeente Binnenmaas bracht de exploitatie van het gemeentelijk vastgoed onder bij Bres Accommodaties BV. Het groot onderhoud voor het gemeentelijk vastgoed, het beleid en de dekking van het exploitatietekort van Bres is de verantwoordelijkheid van de gemeente. Aan de raad is een voorstel

ter besluitvorming voorgelegd over het uniformeren van beheer en exploitatie van het gemeentelijk vastgoed.

Met het opstellen van een integraal accommodatieplan wordt onder andere inzichtelijk welke vereisten qua huisvesting de gemeente (en haar maatschappelijke partners) nodig heeft voor de uitvoering van de inhoudelijke producten. Aan de andere kant wordt duidelijk wat de inhoudelijke beleidskeuzes voor gevolgen hebben voor de vastgoedportefeuilles (baten en lasten).

Beheer

Om op een verantwoorde-, integrale- en effectieve wijze de financiële middelen voor het onderhoud in te kunnen zetten is een actueel, eenduidig en volledig inzicht in de vastgoedportefeuille noodzakelijk.

In het 2^e kwartaal 2020 is de vastgoedportefeuille geïnventariseerd en in het 3^e en 4^e kwartaal zijn de gebouwen technisch geïnspecteerd en nieuwe meerjarenonderhoudsplannen gemaakt. De geactualiseerde meerjarenonderhoudsplannen zijn vastgesteld en de financiële gevolgen daarvan zijn met de zomerrapportage 2021 in de begroting verwerkt. Daarnaast is de mogelijkheid tot verduurzaming van (een deel van) de vastgoedportefeuille onderzocht.

Kwaliteit

Gemeente Hoeksche Waard heeft veel gebouwen voor verschillende doeleinden in eigendom. Die gebouwen beheren en onderhouden we uiteraard volgens de geldende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld Arbowetgeving of het geldende Bouwbesluit). In principe is de kwaliteitsnorm sober (niet uitbundig en niet meer dan nodig is) en doelmatig. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met conditiescore 3 van de norm NEN-2767 'Conditiemeting gebouwde omgeving'. Voor gebouwen die (op termijn) worden gesloopt of afgestoten, is een lager onderhoudsniveau acceptabel. Daarnaast is het beleid om de gebouwen zo efficiënt mogelijk te gebruiken. De meerjarenonderhoudsplannen worden aan de hand van NEN-2767 inspecties eens in de 4 jaar geactualiseerd.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed gebouwen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'gebouwen'

Bedragen * € 1.000	B2022	B2023	B2024	B2025
Gebouwen	€ 6.390	€ 5.612	€ 5.846	€ 5.322
Kapitaallasten	€ 4.363	€ 3.634	€ 3.863	€ 3.304
Mutatie voorziening	€ 285	€ 55	€ -14	€ 231
Onderhoud	€ 1.742	€ 1.923	€ 1.997	€ 1.787
Eindtotaal	€ 6.390	€ 5.612	€ 5.846	€ 5.322

F. Begraafplaatsen

Beleidskader

Kerncijfers

Gemeente Hoeksche Waard heeft 24 begraafplaatsen in beheer en onderhoud. Op 16 daarvan wordt actief begraven. We beheren ongeveer 30.000 graven. Voor het beheer en de administratie van de begraafplaatsen maakt de gemeente gebruik van het administratiepakket Key2begraven van Centric.

Beleid

In 2020 is een geharmoniseerd begraafbeleid vastgesteld dat in 2021 is ingegaan. Vanaf 2021 wordt gewerkt aan de uitvoering van het nieuwe beleid. In 2025 wordt het beleid inclusief regelgeving geactualiseerd en indien nodig vastgesteld door het college of de raad.

Beheer

Het in 2020 vastgestelde begraafplaatsenbeleid is de leidraad voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen. We werken volgens een uitvoeringskalender met meerjarenplanning op basis van de behoefte en capaciteit.

Kwaliteit

Begraafplaatsen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau A.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van de begraafplaatsen laten we inspecties uitvoeren. Voor de bomen op de begraafplaatsen hanteren we minimaal iedere 3 jaar een zogenaamde BVC-inspectie (boomveiligheidscontrole).

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed begraafplaatsen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed begraafplaatsen:

Bedragen * € 1.000	B2022	B2023	B2024	B2025
Begraafplaatsen	€ 487	€ 493	€ 482	€ 482
Kapitaallasten	€ 143	€ 142	€ 145	€ 145
Mutatie voorziening	€ -31	€ -136	€ -116	€ -39
Onderhoud	€ 376	€ 487	€ 452	€ 375
Eindtotaal	€ 487	€ 493	€ 482	€ 482

G. Buitensportaccommodaties

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van buitensportaccommodaties maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem.

Beleid

Buitensportaccommodaties onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten, zolang dit nog niet is geharmoniseerd. Het beleid om buitensportaccommodaties te beheren en te onderhouden baseren we op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Het beleid van beheer buitensportaccommodaties verschilt behoorlijk per voormalige gemeente. In Binnenmaas lag de (financiële) verantwoordelijkheid voor het onderhoud van het groen op de sportcomplexen bij de verenigingen. De (financiële) verantwoordelijkheid voor het renoveren van de sportvelden lag echter bij de gemeente Binnenmaas. In Korendijk lag de (financiële) verantwoordelijkheid voor het onderhoud en het renoveren van het groen op de sportcomplexen bij de verenigingen. Gemeente Cromstrijen had een contract met een vereniging over het onderhoud en renovatie van de velden. Bij een andere vereniging verzorgde de gemeente zelf het onderhoud. De opstallen waren voor de vereniging zelf. In de andere voormalige gemeenten zorgde de gemeente voor het gehele proces: onderhoud van de velden en de gebouwen en de vervangingsinvesteringen.

Beheer

In 2020 en 2021 is het beheer doorgedaan zoals dit geregeld was door de voormalige gemeentes. Het streven is om in 2022 de beschikbare plannen te bundelen tot één nieuw geactualiseerd beleids- en beheerplan buitensportaccommodaties voor gemeente Hoeksche Waard.

Kwaliteit

Het streefdoel is om de buitensportaccommodaties voor de gehele Hoeksche Waard in is minimaal kwaliteitsniveau basis. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het CROW vastgestelde niveau B.

Om de kwaliteit van de sportvelden te waarborgen, plannen we jaarlijks met de verenigingen een visuele inspectie. Tijdens die inspectie beoordelen we de onderhoudsstaat van de buitensportaccommodaties. Het uitgangspunt is handhaving van het kwaliteitsniveau 'basis'.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoederen buitensportaccommodaties

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed buitensportaccommodaties:

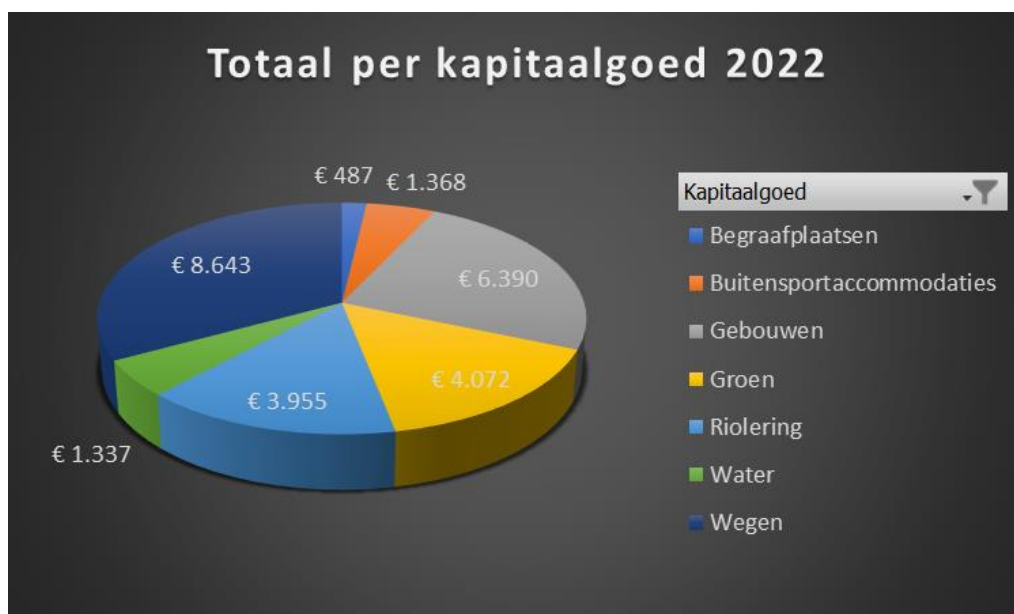
Bedragen * €1.000	B2022	B2023	B2024	B2025
Buitensportaccommodaties	€ 1.368	€ 1.281	€ 1.250	€ 1.248
Kapitaallasten	€ 856	€ 769	€ 738	€ 737
Onderhoud	€ 512	€ 512	€ 512	€ 512
Eindtotaal	€ 1.368	€ 1.281	€ 1.250	€ 1.248

Samenvatting

De totale kosten per kapitaalgoed zijn als volgt:

Bedragen * €1.000	B2022	B2023	B2024	B2025
Begraafplaatsen	€ 487	€ 493	€ 482	€ 482
Buitensportaccommodaties	€ 1.368	€ 1.281	€ 1.250	€ 1.248
Gebouwen	€ 6.390	€ 5.612	€ 5.846	€ 5.322
Groen	€ 4.072	€ 4.210	€ 4.254	€ 4.306
Riolering	€ 3.955	€ 4.051	€ 4.153	€ 4.227
Water	€ 1.337	€ 1.497	€ 1.490	€ 1.588
Wegen	€ 8.643	€ 9.207	€ 9.438	€ 9.560
Eindtotaal	€ 26.252	€ 26.351	€ 26.913	€ 26.733

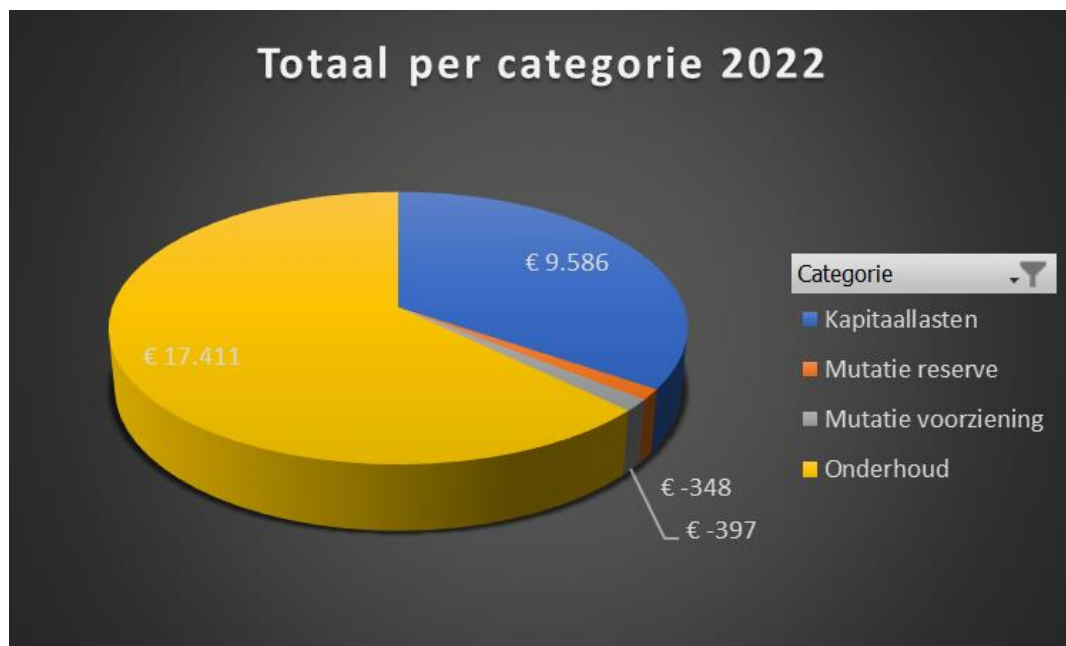
Grafisch geeft dit het volgende beeld:

De totale kosten per categorie zijn als volgt:

Bedragen * €1.000	B2022	B2023	B2024	B2025
Kapitaallasten	€ 9.586	€ 9.674	€ 10.308	€ 10.033
Mutatie reserve	€ -348	€ -190	€ -192	€ -162
Mutatie voorziening	€ -397	€ -991	€ -1.168	€ -503
Onderhoud	€ 17.411	€ 17.859	€ 17.964	€ 17.366
Eindtotaal	€ 26.252	€ 26.351	€ 26.913	€ 26.733

Grafisch geeft dit het volgende beeld:

3.4 Financiering

Algemeen

De financieringsparagraaf is een belangrijk hulpmiddel bij het sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden op de financieringsfunctie. De paragraaf is een uitwerking van de regelgeving in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Volgens deze wet is de financieringsfunctie van de gemeente alleen bedoeld voor het uitvoeren van de publieke taken. De verdere lokale regels liggen vast in het Treasurystatuut.

Beleidskader en verordeningen

- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Wet Fido 2000;
- Wet Rudo 2009 (Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden);
- Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF);
- Besluit schatkistbankieren;
- Financiële verordening 2021 (art. 212 van de Gemeentewet);
- Treasurystatuut gemeente Hoeksche Waard.

Rentevisie

Het rentepercentage voor leningen met een looptijd korter dan een jaar is op dit moment negatief. Dit houdt in dat de gemeente voor het aangaan van kasgeldleningen rente ontvangt. Voor langlopende geldleningen met een looptijd van 25 jaar is de rente (afgerond) 0,62%.

Dienstverlening BNG

Met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten hebben we een raamovereenkomst met geïntegreerde dienstverlening. Deze dienstverlening omvat:

- Elektronisch betalingsverkeer via een rekening-courant;
- kort-kredietarrangementen (daggeldverstrekking en –opname, kasgeldleningen en termijndeposito's);
- langlopende kredietverlening;
- een online informatiedienst.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren verplicht decentrale overheden alle overtollige beschikbare middelen op hun bankrekeningen te beleggen bij het Rijk. Onder overtollige middelen verstaat het Rijk bedragen groter dan 2% van het begrotingstotaal (met een minimum van € 1.000.000).

Voor het jaar 2022 is dit bedrag voor gemeente Hoeksche Waard berekend op € 4,3 miljoen. Er is dus geen vrijheid om overtollige liquide middelen onder te brengen bij andere marktpartijen. Die overtollige middelen mogen wij alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist aanhouden.

Sinds 1 juli 2021 hoeven gemeenten minder overtollige middelen te stallen bij het rijk. De drempel voor het verplicht schatkistbankieren is verhoogd. Dat moet de administratieve lasten voor gemeenten verlichten.

Decentrale overheden nemen deel aan schatkistbankieren, zodat de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk) een lagere EMU-schuld heeft. Iedere euro die decentrale

overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dit leidt automatisch tot een lagere staatsschuld.

Door het schatkistbankieren kunnen decentrale overheden ook hun beleggingsrisico's verder verminderen. Deze situatie kan zich in onze gemeente overigens niet voordoen. In het Treasurystatuut is een verbod op risicovolle beleggingen en derivaten opgenomen.

De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Hierdoor gebruikt de BNG de term 'schatkistbeleggen' in plaats van 'schatkistbankieren'.

Voor de uitvoering van het schatkistbankieren is er bij de BNG een SKB-werkrekening geopend. Overtollige gelden worden hier dagelijks naartoe afgeroomd. De BNG blijft ook de overige geldhandelingen verzorgen, zoals betalingen en ontvangsten.

Rentekostenverdeling

De rentekosten worden tegen 0,0559% op basis van de boekwaarde van de vaste activa ten laste van het taakveld gebracht. Deze omslagrente berekenen we als volgt: de aan de taakvelden toe te rekenen rente delen we door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa. De omslagrente rekenen wij vervolgens toe aan de activa. Bij de jaarrekening wordt bekeken of het gehanteerde rentepercentage juist is.

bedragen * €1.000			Begroting 2022
A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		193
B	De externe rentebaten	-/-	41
Totaal door te rekenen externe rente (a-b)			151
C1	Rente doorberekend aan grondexploitatie	-/-	-3
C2	Rente projectfinanciering toegerekend aan taakveld	-/-	-
Saldo door te rekenen externe rente (a-b-c)			155
D2	Rente over eigen vermogen		-
D1	Rente over voorzieningen		-
De aan taakvelden toe te rekenen rente			155
	Boekwaarde investeringen per 1-1-2021		276.578
Berekend omslag%			0,0559%
E	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-/-	155
F	Renteresultaat op het taakveld treasury		0

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Treasurystatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen. Die vormen de basis voor alle transacties op dit gebied. Daarnaast geeft de Wet Fido normen voor het beperken van risico's. Het belangrijkste risico in dit kader is het renterisico. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn belangrijke richtlijnen om het renterisico te beperken.

Kasgeldlimiet

Het kasgeldlimiet is bedoeld om de renterisico's bij de vlottende schuld (schulden met een looptijd korter dan een jaar) te beheersen. De wettelijke toegestane omvang bedraagt 8,5% van de totale lasten van de begroting. De kasgeldlimiet per kwartaal is als volgt:

bedragen x € 1.000		1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
		2022	2022	2022	2022
Primaire begroting per 1 januari 2022		217.450	217.450	217.450	217.450
Toegestane kasgeldlimiet					
- in procenten van de grondslag		8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
- in bedrag		18.483	18.483	18.483	18.483
1	Vlottende korte schuld (1)				
	Maand 1	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
	Maand 2	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
	Maand 3	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
2	Vlottende middelen (2)				
	Maand 1	1.000	1.000	1.000	1.000
	Maand 2	1.000	1.000	1.000	1.000
	Maand 3	1.000	1.000	1.000	1.000
Saldo (1-2)					
	Maand 1	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
	Maand 2	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
	Maand 3	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
3	Gemiddeld saldo	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
4	Kasgeldlimiet	18.483	18.483	18.483	18.483
Ruimte (+) / Overschrijding (-) kasgeldlimiet		3.483	3.483	3.483	3.483

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico door renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering of renteherziening in aanmerking mag komen. De volgende tabel geeft de renterisiconorm voor 2022-2025 weer.

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand van de begroting per 1/1	217.450	194.406	190.673	189.383
Vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Renterisiconorm	43.490	38.881	38.135	37.877
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	833	833	833	833
Renterisico	833	833	833	833
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	42.657	38.048	37.302	37.044

De tabel laat zien dat er geen sprake is van risico's op het overschrijden van de renterisiconorm.

Uitgezette geldleningen

Onderstaand een overzicht van de uitgezette geldleningen per risicogroep.

(bedragen x € 1.000)

Risicogroep	Restant schuld			
	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025
SVn: duurzaamheidsleningen	3.200	4.200	4.200	4.200
SVn: blijversleningen	300	300	300	300
SVn: startersleningen	6.947	7.947	7.947	7.947
	10.447	12.447	12.447	12.447
Sportverenigingen	1.721	1.607	1.506	1.402
Woningfinanciering eigen personeel	65	54	44	32
	1.786	1.661	1.550	1.434
Exploitatatiebijdrage	60	30	0	0
	60	30	0	0
Totaal verstrekte geldleningen	12.293	14.138	13.997	13.881

Garanties

Onderstaand een overzicht van de verstrekte garanties per risicogroep.

(bedragen x € 1.000)

Kredietrisico op verstrekte garanties		Restant schuld waarborggemeente			
Risicogroep		1-01-2022	1-01-2023	1-01-2024	1-01-2025
Woningcorporaties met garantie WSW	50%	135.705	135.705	135.705	135.705
Zorginstellingen met garantie WSW	50%	31.263	31.263	31.263	31.263
Woningcorporaties zonder garantie WSW	100%	5.071	5.071	5.071	5.071
Zorginstellingen zonder garantie WSW	100%	2.079	2.079	2.079	2.079
Wegschap Tunnel Dordtse Kil	8%	1.406	1.406	1.406	1.406
Bedrijvenpark Hoeksche waard	100%	16.400	16.400	16.400	16.400
Regionale afvalstoffendienst B.V.	100%	7.839	7.839	7.839	7.839
Bres accommodaties	100%	1.212	1.212	1.212	1.212
Geldleningen particuliere woningen	100%	2.157	1.987	1.817	1.647
Diverse bedrijven en verenigingen	50%	25	16	7	
Diverse bedrijven en verenigingen	60%	165	150	135	120
Diverse bedrijven en verenigingen	100%	453	415	377	339
Totaal verstrekte garanties		203.775	203.543	203.311	203.081

In de tabel zijn alle verstrekte garanties opgenomen. Op dit moment zijn er voor deze garantstellingen geen betalingsachterstanden.

Voor een aantal groepen is een gemeentegarantie verstrekt. De grootste groep betreft zogenaamde WSW-garantstellingen. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is actief als borgstellings-instituut voor de sociale woningbouw. Met de WSW hebben wij een achtervangovereenkomst gesloten. Hierdoor kan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw goedkoper geld lenen. Voor verstrekte gemeentegaranties voor de aankoop van een eigen woning, ligt vanaf 2010 het risico volledig bij het Rijk. Omdat hypotheeklen over het algemeen een looptijd hebben van 30 jaar, lopen de laatste garantstellingen voor particulieren nog tot 2040 door.

Opgenomen geldleningen

Onderstaand een overzicht van het saldo van de bij de B.N.G. afgesloten langlopende geldleningen.

(bedragen x € 1000)

Saldo geldleningen	1-01-2022	1-01-2023	1-01-2024	1-01-2025
Leningen	24.167	23.333	22.500	21.667
Rente en aflossing	2022	2023	2024	2025
Aflossing	833	833	833	833
Rente	93	90	86	83
Totaal	926	923	919	916

Ontwikkeling van de schuldpositie

Het wordt de laatste jaren steeds belangrijker om de ontwikkeling van de schuldpositie te volgen. We hebben daarom een aantal ratio's uitgewerkt: debt ratio, netto schuld als percentage van de begroting en netto schuld als bedrag per inwoner.

	Kritische norm	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Debt ratio	80%	52%	51%	52%	52%
Netto schuld / lasten begroting	100%	44%	50%	51%	50%
Netto schuld per inwoner	n.v.t.	€ 1.080	€ 1.066	€ 1.064	€ 1.025

Debt ratio

De debt ratio drukt uit in hoeverre het totale bezit op de balans is belast met schulden. Een ratio van 60% wordt als veilig beschouwd. Als kritische grens hanteren we 80%. Ons percentage van 52% (in 2022) is voldoende te noemen.

Netto schuld als percentage van de begroting

De netto schuld wordt uitgedrukt in een percentage van de begroting. De grondexploitaties laten we buiten beschouwing, omdat hierin grote schommelingen optreden en we de rentelasten daarvan binnen de grondexploitaties (inclusief de getroffen voorzieningen) dekken. Een ratio van maximaal 70% wordt als veilig beschouwd. De kritische grens ligt bij 100%. Bij overschrijding van deze grens beoordelen we of we kunnen blijven investeren, zonder hiervoor nieuwe financieringsmiddelen aan te moeten trekken. Het percentage van onze gemeente is 44% (in 2022). Dat is voldoende te noemen.

Netto schuld per inwoner

De netto schuld per inwoner is het resultaat van de boekwaarde van de vaste geldleningen gedeeld door het totaal aantal inwoners. Wij hebben een netto schuld per inwoner van € 1.080. Dit is onder het landelijk gemiddelde.

Beleggingen in aandelen

Het gemeentelijk aandelenbezit bestaat uit aandelen van de BNG, Evides en Stedin. De dividenduitkeringen zijn een algemeen dekkingsmiddel.

(bedragen x € 1.000)

Aandelenbezit	Nominale waarde	Dividenden			
		2022	2023	2024	2025
Stedin	6.138	50	50	50	50
Stedin (cum. pref. aandelen)	4.080	60	120	120	120
Evides	3.391	530	530	550	550
BNG	357	280	280	280	280
Totaal	13.966	920	980	1.000	1.000
Gemiddeld rendement		6,59%	7,02%	7,16%	7,16%

Debiteuren- en crediteurenbeheer

De coronacrisis is voor ons aanleiding geweest om de interne richtlijnen om onze crediteuren ("leveranciers") te betalen, te verscherpen. Deze aanscherping past ook binnen onze visie/doelstelling van een 100%-dienstverlenende gemeente. De omvang van het debiteurenbestand ("afnemers") is relatief beperkt, omdat het SVHW de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen uitvoert.

Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

De Wet Hof is vooral van invloed op het investeringstempo van de gemeente en de manier waarop er wordt omgegaan met reserves. De gemeente moet op basis van het kasstelsel binnen het toegestane EMU-saldo blijven. Bij overschrijding van de EMU-norm zijn in de wet geen maatregelen opgenomen. Op dit moment monitoren wij het EMU-saldo 2 keer per jaar. Aan de hand van de resultaten nemen we eventueel maatregelen op het gebied van investeringen. Het sanctiemechanisme van de minister van Financiën is vervangen door een correctiemechanisme. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt, kan de minister met behulp van het correctiemechanisme het EMU-saldo van de decentrale overheden beheersen.

EMU-saldo

Het EMU-of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname in bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking van een land dat lid is van de Europese Economische en Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is door de EMU ingevoerd om de eurolanden met elkaar te kunnen vergelijken.

In het Stabiliteits- en Groeipact zijn een reeks afspraken tussen landen van de EMU gemaakt om de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te waarborgen. Hierin is de grens aan het nationale begrotingstekort op 3% gesteld. De Europese afspraken vormen de basis van de Wet Hof. De wet bepaalt dat niet alleen het Rijk, maar ook de decentrale overheden zich aan de eisen moeten houden. Het aandeel van de decentrale overheden in de 3%-norm is 0,4%, waarvan weer 0,27% is toebedeeld aan de gemeenten.

In onderstaande tabel is het EMU-saldo van gemeente Hoeksche Waard berekend.

Omschrijving	2022 x € 1.000	2023 x € 1.000	2024 x € 1.000	2025 x € 1.000
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-10.251	-6.222	-2.844	-1.410
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	10.707	12.233	12.626	12.371
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	921	991	886	1.266
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	29.898	14.330	11.996	8.077
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4				
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:				
Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord				
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	1.912	1.279	558	375
Baten bouwgrondexploitatie:				
Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	3.318	1.351	1.648	1.266
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	1.025	1.351	1.424	1.208
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten				
Verkoop van effecten:				
Gaat u effecten verkopen?				
Zo ja wat is de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-28.140	-8.608	-1.663	3.833

3.5 Bedrijfsvoering

Om de programma's uit de begroting te kunnen realiseren, is een goede bedrijfsvoering belangrijk. Volgens de toelichting op het BBV geeft de paragraaf Bedrijfsvoering de gemeenteraad hier inzicht in.

Bedrijfsvoering gaat over de bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en de beheersing daarvan. Bedrijfsvoeringsprocessen zorgen voor een efficiënte en effectieve uitvoering van de beleidsprogramma's, volgens de geldende wetgeving.

In deze paragraaf wordt aan de hand van belangrijke ontwikkelingen en thema's aangegeven hoe de bedrijfsvoering integraal bijdraagt aan deze ontwikkelingen het komende jaar en/of de komende jaren.

Innovatie/Vernieuwing

Informatiesamenleving en informatiearchitectuur (digitale transitie)

Een veranderende samenleving vereist een gemeentelijke organisatie die daarop inspeelt. Eén van de speerpunten is een goede informatievoorziening en een goede informatiestructuur waardoor gemeenten de dienstverlening aan inwoners en bedrijven kunnen optimaliseren.

De informatiearchitectuur vormt het fundament hiervoor door het creëren van effectieve, beheer- en beheersbare systemen. Het is het proces van het organiseren, labelen en structureren van informatie. Informatiearchitectuur is onzichtbaar. Een goede informatiearchitectuur maakt informatie vindbaar (als een bezoeker weet wat hij zoekt), zichtbaar (wanneer de bezoeker niet weet waar hij naar op zoek is) en flexibel (makkelijk uitbreiden van de structuur met nieuwe onderdelen).

Digitale volwassenheid

ICT heeft zich razendsnel ontwikkeld en een enorme impuls gegeven aan de digitalisering van onze samenleving. Ook bij ons zijn ICT en digitalisering een steeds grotere rol gaan spelen. De processen zijn met behulp van ICT en digitalisering efficiënter gemaakt. Het denken over en toepassen van ICT is echter nog (te) beperkt gebleven tot bedrijfsvoering en de digitalisering van eigen processen. De digitalisering is de samenleving ingetrokken en ook daar ligt een rol voor onze gemeente. Die rol zal in toenemende mate onderwerp van gesprek worden. De inwoners en bezoekers van de gemeente verwachten steeds meer digitaal comfort. En omdat de effecten van marktwerving (in termen van betaalbaarheid en toegankelijkheid) niet altijd in het belang zijn van bedrijven en inwoners, maar ook omdat er soms duidelijke gemeentelijke belangen mee zijn gemoeid, ligt hier een belangrijke rol voor de gemeentelijke overheid. Een rol die vraagt om een actieve(re) betrokkenheid. Denk daarbij aan het stimuleren van innovatie, privacybescherming in de openbare ruimte, de rol van 5G én de digitale inclusie van inwoners. Daarmee is digitalisering niet langer het exclusieve domein van ICT, maar ook van andere domeinen (Sociaal en Fysiek). Om de digitale volwassenheid te meten doen we vanaf 2021 mee aan de jaarlijkse ICT-benchmark. Naast de cijfermatige exercitie wordt ook de digitale volwassenheid gemeten. Dit geeft een goed beeld waar we als gemeente de komende jaren in moeten investeren.

Datagedreven werken

Door de enorm toegenomen hoeveelheid aan data en nieuwe technologie zijn er steeds meer mogelijkheden om met datagedreven werken de analyses, monitoring en sturing sterk te verbeteren.

Datagedreven werken is daarmee een nieuw waardevol instrument dat kan worden ingezet bij het realiseren van de opgaven van de gemeente en het verkrijgen van betere stuurinformatie. Een belangrijk onderdeel in de komende jaren wordt het ontwikkelen van een gemeentebreed informatieportaal en het vergroten van databewustzijn in de organisatie. Door uitvoering te geven aan een “leergang databewustzijn” nemen wij de organisatie mee in deze nieuwe ontwikkeling.

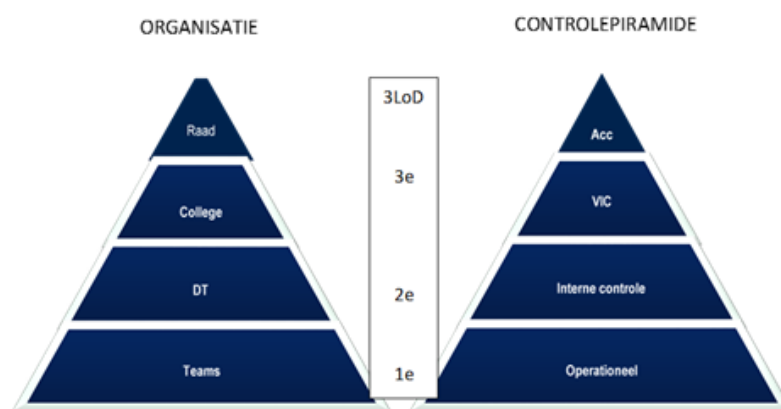
Doorontwikkeling P&C

De P&C-cyclus stelt de raad in staat om (bij)te sturen, zowel op het gebied van de geformuleerde beleidsdoelstellingen als op het gebied van de (bijbehorende) financiën.

Onze doelstelling is om de informatie in onze P&C-rapportages steeds beter af te stemmen op de wensen en behoeften van de gebruiker, rekening houdend met de ieders rol in het proces. Wij denken hierbij aan heldere en duidelijk geformuleerde doelstellingen (proces reeds ingezet bij begroting 2021) en hieraan (indien mogelijk) gekoppelde normen, compactere P&C-rapportages (beperken omvangrijke documenten), financiën meer en meer op hoofdlijnen en heldere toelichtingen bij eventuele afwijkingen.

Wij zetten verder in op een integrale aanpak van de diverse beheersingsinstrumenten en de koppeling aan de bestaande P&C-cyclus. Zo wordt ook zoveel mogelijk de ontwikkeling van privacy en informatiebeveiligingsbeleid (PIV) met o.a. verantwoording middels Ensia (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) meegenomen. Hierdoor ontstaat meer inzicht in kwaliteit en beheersing van de processen, de te beheersen risico's en structuur in de externe en de interne verantwoording en daarmee aan de verantwoording aan de raad.

Basis voor de interne beheersing vormt de implementatie van de Three lines of defence (3LoD). Dit model of deze methode staat voor de inrichting van de processen in de organisatie en de samenwerking op de verschillende niveaus in de organisatie. Hiermee laat de organisatie zien in hoeverre zij in control is en de belangrijkste risico's worden beheerst. Risicomanagement speelt een grote rol in dit 'control' denken. 3LoD past in de ontwikkeling die de organisatie doormaakt van een activiteit en taakgerichte organisatie naar een organisatie die de doelstellingen van de gemeente realiseert, een in control statement

De 3LoD vormt ook de basis voor de invoering van de Wet rechtmatigheidsverantwoording. Het komende jaar zal in het teken staan van de implementatie zodat het college in de Jaarrekening 2022 voor de eerste keer een rechtmatigheidsverantwoording kan afleggen.

Met de vaststelling van de 'Agenda van de toekomst' spraken de gemeenten, provincies en Rijk in het 'Programmastart Interbestuurlijk Programma' af om te werken aan vernieuwing van het

interbestuurlijk toezicht zodat het toezicht zo effectief mogelijk is en passend is bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven. Het is dan ook aan de gemeente zelf hoe zij de horizontale verantwoording aan de raad vormgeeft.

Optimaliseren inkooporganisatie

Het verder optimaliseren van de inrichting van de inkooporganisatie moet ervoor zorgen dat in de toekomst onrechtmatigheden bij de inkoop tot een minimum beperkt worden. Er zal binnen de systemen meer checks geïntegreerd worden. Om de bewustwording en kennis over inkoop bij de collega's te vergroten wordt actie ondernomen. Daarnaast zal verdere monitoring, onder andere door spendanalyse voor doelmatiger inkopen gaan zorgen. Hierdoor kan ook beter gestuurd gaan worden op gemeentelijke doelen zoals duurzaam, circulair en lokaal inkopen.

Klant centraal

Onze omgeving verwacht dat gemeenten betrouwbaar, begripvol en eenvoudig opereren. Een gemeente die communiceert in begrijpelijke taal en de menselijke maat niet vergeet.

Een 'klantgedreven dienstverlening' wordt daarbij steeds belangrijker. Onder klant verstaan wij hier: burgers, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Het centraal stellen van 'systemen' willen wij ook in onze bedrijfsvoering steeds meer gaan vervangen door het centraal stellen van onze (interne én externe) klanten. Hiervoor zullen we steeds vaker 'in gesprek' gaan over onze dienstverlening en onze dienstverlening bekijken vanuit het perspectief van onze klanten zodat wij diezelfde dienstverlening verder kunnen verbeteren. Op het gebied van onze bedrijfsvoering hebben wij hiervoor de volgende doelstellingen geformuleerd:

Lokaal inkopen

Als gemeente kunnen we onze klant ook nog meer centraal stellen door in de nabije omgeving te kijken naar mogelijkheden om dienstverlening en producten in te kopen. Hiermee betrekken en steunen we lokale middenstand en lokale partijen. Dit doen we, binnen de regels van de aanbestedingswet, door bij aanbestedingen eerst te kijken of we deze zodanig kunnen inrichten en uitzetten dat de uitvraag of delen van de uitvraag lokaal ingekocht kan worden.

Invoerbepalingsbeleid en afhandeling bezwaren 'op maat'

Het komende jaar werken verder aan de ontwikkeling van de zogeheten 'informele werkwijze' in formele procedures. Dat betekent dat met inwoners – in hun procedure met ons- eerst wordt geprobeerd informeel het geschil (bij bezwaarschriften, klachten of een aanmaning op hun factuur) op te lossen, met een voor beide partijen aanvaardbare oplossing.

In het kader van een gezonde financiële huishouding dienen wij onze uitstaande vorderingen periodiek te monitoren en dienen wij zorg te dragen dat wij de deze vorderingen (debiteuren) tijdig worden geïncasseerd. Mede ingegeven door enkele landelijke voorbeelden (o.a. toeslagenproblematiek) willen wij de afstand tot onze inwoners en bedrijven (verder) verkleinen door maatwerkoplossingen aan te bieden indien blijkt dat er gegronde redenen zijn dat vorderingen niet of niet tijdig worden voldaan. Hiervoor proberen wij het persoonlijk contact met de klant steeds vaker op te zoeken. Deze benadering sluit ook aan bij onze doelstelling om als gemeente 100% dienstverlenend te zijn naar onze klanten.

Impact corona

Aanpassen werkconcept

De recente veranderingen in onze manier van werken sinds de Covid-19 uitbraak, heeft een heel ander licht laten schijnen op de visie op inrichting van werk en werkplekken en de rol van het gemeentehuis. Daar waar voorheen kantoren met werkplekken de norm waren, verschuift dit naar de wens voor meer open en centrale plekken om te ontmoeten en samen te werken, met collega's of externen. Het plaats- en tijdonafhankelijk werken moet het komende jaar nader uitgewerkt worden. Als onderdeel van het project 'herijking werkconcept' is een enquête uitgezet onder de medewerkers, die heeft

laten zien dat men in de toekomst nog voor 44% op kantoor wil zijn en voor 52% op afstand wil blijven werken.

Deze herijking van het werkconcept past in het onderzoek van de doorontwikkeling van het gemeentehuis en de rol hierin naar de inwoner. Het gemeentehuis moet een ontmoetingsplek zijn voor de inwoner van een gemeente maar ook een inspirerende werkplek om te ontmoeten en samen te werken voor de medewerkers van deze gemeente.

Duidelijk is geworden dat de vergaande digitalisering van de dienstverlening, de rol van het gemeentehuis voor de inwoner en het werkplekconcept niet los van elkaar gezien kunnen worden maar onlosmakelijk aan elkaar zijn verbonden. Het huidige werkconcept is herijkt met de ervaringen van het werken op afstand. Hieruit is als advies naar voren gekomen om het plaats- en tijdonafhankelijk werken nader uit te werken.

De rol van op kantoor zijn zal meer gericht zijn op de ontmoeting, waarmee we gehoor geven aan de behoefte van collega's om elkaar te ontmoeten en samen te werken, maar ook een deel van het werk op afstand te blijven doen. De publieke functie van het gemeentehuis zal vormgegeven moeten worden als bruisend hart van de Hoeksche Waard met mogelijke andere functies als ontmoetingsplek voor de inwoner.

Organisatieontwikkeling

OO-model- Lerende organisatie

Het Overheidsontwikkelmodel is een kwaliteitsinstrument om te werken aan continue ontwikkeling en verbetering van de organisatie. Medewerkers en management geven in hun dagelijks werk invulling en uitvoering aan het Kompas en de Besturingsfilosofie. Werkendeweg wordt doorontwikkeld wat sinds 2019 op gang is gebracht. Doorontwikkelen kent meerdere dimensies en is een kwestie van lange duur. Het gaat onder meer over:

- het blijvend afstemmen van de organisatiestrategie op maatschappelijke opgaven;
- het omgaan met en tegemoet komen aan de vele, soms strijdige wensen, eisen en verwachtingen die op de organisatie afkomen;
- het zodanig inbedden van routines en werkwijzen dat deze niet afhankelijk zijn van de energie van individuele mensen;
- het blijvend organiseren van randvoorwaarden, ruimte geven én begrenzen.

Op organisatieniveau wordt hieraan bijgedragen door te werken met drie specifieke sporen.

1. Overheidsontwikkelmodel: dit is een model waarmee gekeken wordt in welke ontwikkelfase de organisatie zich bevindt. De organisatie scoort in 2020 halverwege de procesgerichte fase. In deze fase worden de activiteiten op elkaar afgestemd en wordt gewerkt aan de goede dingen goed doen. Om verder te komen in de procesgerichte fase (en vervolgfases), werken alle teams aan de uitvoering van acties en ontwikkelpunten als basis voor verdere ontwikkeling de komende jaren.
2. Oplossen knelpunten detailstructuur: in de lopende collegeperiode worden -budgettair neutraal- verschillende knelpunten in en tussen teams opgelost om de operationele capaciteit goed in te zetten. Uiterlijk maart 2022 is dit afgerond.
3. Tijdelijke projectteams voeren acties om de organisatieprincipes (Dorpsgericht werken, Opgavegericht Werken en 100% dienstverlenend) en kernwaarden in te kleuren en concreet te maken. Hierdoor wordt gewerkt aan het organisatiebreed inbedden van visie, werkwijzen, houding en gedrag. Maar ook in de lijn (de teams) wordt al het nodige opgepakt. In 2022 wordt dit voortgezet, waarbij de tijdelijke teams hun werkzaamheden afbouwen.

Communicatieve organisatie

De gemeentelijke organisatie werkt volgens het principe 100% dienstverlenend en heeft een externe focus. Medewerkers en bestuur zijn op elk moment van de dag het visitekaartje van de organisatie en leveren met elke uiting een bijdrage aan de reputatie van en het vertrouwen in de gemeente. Alle medewerkers van gemeente Hoeksche Waard hebben daarom een communicatieve verantwoordelijkheid en het is goed dat zij zich daarvan bewust zijn. In een communicatieve organisatie zijn medewerkers zich bewust van hun omgeving. Zij hebben oog voor de wensen en behoeften van die omgeving en zijn klantgericht. Medewerkers hebben de vaardigheid om vanuit de doelgroep te denken. Zij nemen dat als uitgangspunt voor hun handelen, bij het opstellen van beleid en het informeren en betrekken van doelgroepen. Dat laatste wordt steeds belangrijker omdat de gemeente Hoeksche Waard vaker inzet op participatietrajecten, waarbij inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden worden betrokken bij beleidsvorming of –uitvoering.

Komend jaar gaat de gemeente zich verder ontwikkelen als communicatieve organisatie. Het concept wordt verder uitgewerkt en handen en voeten gegeven. Team Communicatie ondersteunt dit proces en zorgt voor onder meer schrijftrainingen en hulpmiddelen (toolbox). Bij werving en selectie wordt hier nadrukkelijker op gelet en bij de introductie meer aandacht aan besteed.

Duurzaamheid

Als het gaat om het thema duurzaamheid, dan vraagt dit iets van elke inwoner, ondernemer en maatschappelijke organisatie. Maar ook van alle teams van de gemeente. Om de positieve aanpak en plannen rondom duurzaamheid te bewerkstelligen, zet de gemeente in op meerdere deelgebieden. Een doeltreffende communicatie en participatie is een belangrijk deelgebied, evenals duurzame inkoop en lokaal produceren. Vanuit de gemeente lopen er programmabreed diverse projecten die vooral extern georiënteerd zijn en een bijdrage leveren aan de doelstellingen uit het programmaplan Duurzaamheid.

Maar ook de meer intern gerichte bedrijfsvoeringsteams dragen mede hieraan bij door diverse inspanningen op het gebied van duurzame en circulaire bedrijfsvoering. Zo ligt de focus op duurzame mobiliteit bij de vernieuwing van het wagenpark van de gemeente, de aankoop van groene energie en het verder reduceren van papierstromen door het afschaffen van papieren begroting/jaarrekening en reduceren van papieren communicatieve middelen richting inwoners. Ook de verschillende verbouwingen en renovaties van de gemeentelijke panden worden maximaal duurzaam, circulair en innovatief uitgevoerd, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van lokale leveranciers. Duurzaamheid wordt bij alle (Europese) aanbestedingen standaard als uitgangspunt in de uitvraag opgenomen.

3.6 Verbonden Partijen

Algemeen

Een verbonden partij is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Een financieel belang is:

- een bedrag dat aan de verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat;
- of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Een bestuurlijk belang is zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

Verbonden partijen zijn onmisbaar voor de uitvoering van gemeentelijke taken. Als de schaal van een gemeente te klein is om een taak goed te kunnen uitvoeren, is onderbrengen van die taak bij een verbonden partij veelal de aangewezen oplossing. Door schaalvergroting bereikt een gemeente een hogere graad van specialisatie. Ook kunnen daardoor kosten worden bespaard en garanderen verbonden partijen veelal een betere continuïteit.

De laatste jaren komt landelijk gezien steeds bredere aandacht voor verbonden partijen. In veel gemeenten is gediscussieerd over de rollen van de gemeenten in relatie tot die van verbonden partijen. Ook werden gemeenten geconfronteerd met toenemende financiële tekorten bij enkele gemeenschappelijke regelingen. Dat riep vragen op over (het gebrek aan) een goede governance (de handeling of de wijze van besturen, de gedragscode, het toezicht op organisaties) bij de betreffende verbonden partij.

Uitwerking Nota 'Verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard'

Iedere gemeente heeft op basis van de eigen autonomie een eigen verantwoordelijkheid voor verbonden partijen. Voor de effectuering daarvan heeft de gemeente echter de andere deelnemende gemeenten nodig. Gezamenlijke aansturing en regievoering zijn nodig voor een gemeenschappelijke strategie. De gemeenteraden van de Hoeksche Waardse gemeenten hebben eerder daarom de Nota 'Verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard' vastgesteld (hierna: de Nota). Daarna is de Nota uitgewerkt ('Uitwerking Nota verbonden partijen'). Op grond hiervan is vervolgens in beeld gebracht in hoeverre de governance bij de verbonden partijen op orde is en wat nog kan worden verbeterd. Het blijkt dat bij de verbonden partijen waar de Hoeksche Waardse gemeenten aan deelnemen, de vereiste bestuurs- en beheersingsmiddelen in opzet en bestaan aanwezig zijn. Gebaseerd op het advies dat de Raad voor het openbaar bestuur heeft uitgebracht ('Wisselwerking tussen gemeenteraden en verbonden partijen') is de regionale notitie 'Naar een goede wisselwerking tussen de raden en verbonden partijen' opgesteld. De kernboodschap is dat in plaats van gebruik te maken van de formele weg het veel effectiever is om in gesprek te gaan met de verbonden partijen.

Regionale Nota 'Grip op verbonden partijen'

Op het niveau van Zuid-Holland Zuid heeft een regionale raads werkgroep/denktank zich gebogen over het onderwerp 'Grip op Verbonden Partijen'. Deze werkgroep heeft in 2017 een opleverdocument opgesteld, met daarin adviezen en aanbevelingen om de relaties te verbeteren tussen de gemeenteraden en de drie gemeenschappelijke regelingen op ZHZ-niveau. Deze adviezen en aanbevelingen zijn op 2 juli 2018 besproken in de Klankbordgroep Hoeksche Waard. Tijdens een

themabijeenkomst op 18 juni 2019 hebben Hoeksche Waardse raads- en burgerleden hierover verder met elkaar van gedachten gewisseld. Afgesproken is dat er een werkgroep wordt samengesteld die zich over het mogelijke vervolg zal buigen. In januari 2021 is auditcommissie mondeling geïnformeerd over de laatste stand van zaken.

Wetsvoorstel Wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen en enige andere wetten in verband met het versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen

De minister van BZK kondigde op 29 juni 2018 een wetsvoorstel aan dat invulling geeft aan de afspraak uit het regeerakkoord van het kabinet Rutte-III dat de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) wordt aangepast om de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerking te verbeteren. Het daartoe strekkende wetsvoorstel Wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen en enige andere wetten in verband met het versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen (Kamerstuk 35.513) is op 1 juni 2021 door de Tweede Kamer aangenomen en inmiddels aangeboden aan de Eerste Kamer. De gewijzigde Wgr versterkt de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden. Daarnaast worden de participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen vergroot.

Actualisatie beleid verbonden partijen

Op grond van artikel 21 lid 2 van de Financiële verordening gemeente Hoeksche Waard 2021 biedt het college de gemeenteraad periodiek een Nota verbonden partijen aan en stelt de raad de nota vast. Gelet op de mogelijke impact van de hierboven benoemde wijziging van de Wgr ligt het voor de hand om de actualisatie van het beleid ten aanzien van verbonden partijen (i.c. een Nota verbonden partijen) pas op te pakken als het wetsvoorstel ook de Eerste Kamer is gepasseerd en daarna wet is geworden. Zo nodig wordt dit regionaal opgepakt. In februari 2021 heeft de auditcommissie met deze insteek ingestemd.

Beleidskader/verordeningen

De volgende notities en verordeningen vormen de basis voor het beleid voor verbonden partijen:

- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Wet gemeenschappelijke regelingen (gewijzigd per 1 januari 2015);
- Financiële verordening gemeente Hoeksche Waard 2020;
- Raadsbesluiten van de vijf voormalige gemeenten:
 - vaststelling en uitwerking Nota 'Verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard' (2015);
 - vaststelling notitie 'Naar een goede wisselwerking tussen gemeenteraden en verbonden partijen in de Hoeksche Waard' (2017);
 - vaststelling Rekenkamerrapport risicomanagement (2017).
- Doorwerking adviezen Denktank Grip op Gemeenschappelijke Regelingen Zuid-Holland Zuid.
- Wetsvoorstel Wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen en enige andere wetten in verband met het versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen (Kamerstuk 35.513).

Risicoprofiel

Op grond van het BBV moet in de paragraaf 'verbonden partijen' per verbonden partij een risicoprofiel worden opgenomen. Voor deze risicoanalyse worden de financiële en bestuurlijke risico's in beeld gebracht. In de betreffende programma's staan we overigens ook uitgebreider stil bij de gemeenschappelijke regelingen met een hoog risicoprofiel.

Financiële risico's verbonden partijen

Onderstaand overzicht geeft weer hoe de financiële analyse wordt uitgevoerd. Dat gebeurt aan de hand van 7 vragen. De vragen richten zich met name op de begrippen control en governance en daarmee op sturing, beheersing, verantwoording en toezicht. Bij een overwegend lage score is de eindconclusie van de financiële analyse dat ook daar laag wordt gescoord. De vragen zijn nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor de analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over de scores mogelijk.

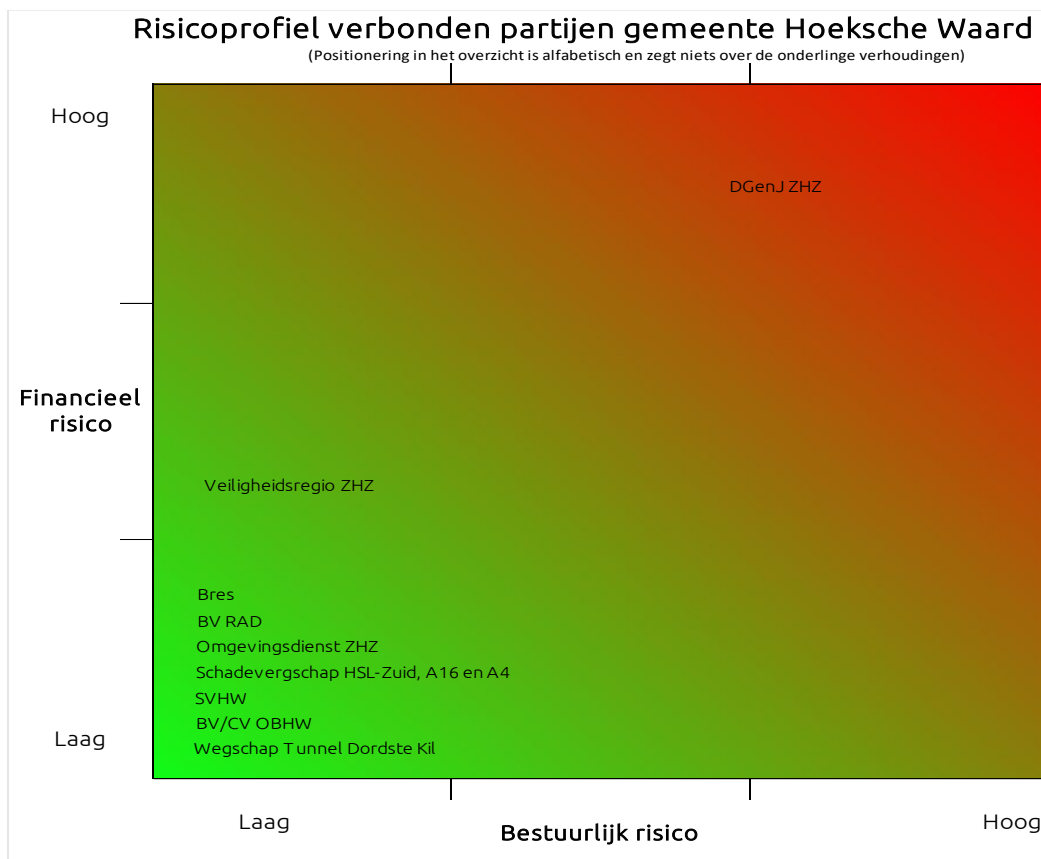
Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. Omvang jaarlijkse financiële bijdrage	< 450.000	450.000-1.000.000	> 1.000.000
2. Is het weerstandsvermogen in de verbonden partij toereikend?	Volledig	Deels	Niet
3. Benodigd gemeentelijk weerstandsvermogen op basis van risico's bij de verbonden partijen	< 45.000	45.000-100.000	>100.000
4. In hoeverre is de gemeente financieel aansprakelijk?	Niet	Gedeeltelijk	Volledig
5. Is de organisatie in staat om financieel bij te sturen?	Volledig	Deels	Niet
6. Is de bedrijfsvoering van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. Is de kwaliteit van het risicomanagement van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee

Bestuurlijke (inhoudelijke) risico's verbonden partijen

Hieronder vermelden we op welke manier de bestuurlijke analyse wordt uitgevoerd. Dat gebeurt aan de hand van 7 vragen. Naast aandacht voor control en governance in de financiële analyse (de zogenoemde 'hard controls') komen ook de zogenoemde 'soft controls' aan bod. Denk hierbij aan begrippen als welwillendheid, leiderschap, integriteit en vertrouwen. Bij een overwegend lage score is de eindconclusie van de bestuurlijke analyse dat ook laag wordt gescoord. De vragen zijn ook hier nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor de analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over de scores mogelijk.

Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. In hoeverre komt het gemeentelijk belang overeen met het belang van de organisatie?	Volledig	Gedeeltelijk	Minimaal
2. Is er invloed op de samenstelling van het bestuur?	Ja		Nee
3. Is de gemeente vertegenwoordigd in het bestuur (en in welke stemverhouding)?	DB	AB/overig	Nee
4. Zijn er duidelijke afspraken over doelen en te leveren prestaties en worden deze afspraken nagekomen?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
5. In welke mate is er vertrouwen in bestuur en/of directie van de verbonden partij?	Maximaal	Gemiddeld	Minimaal
6. Zijn er duidelijke afspraken over informatievoorziening?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. In hoeverre zijn de te leveren prestaties van invloed op de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen?	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal

De gecombineerde financiële en bestuurlijke analyse leidt tot het volgende risicoprofiel van de gemeenschappelijke regelingen:

Ontwikkelingen verbonden partijen

Nieuwe verbonden partijen

Er zijn geen voornemens om verbindingen met nieuwe partijen aan te gaan.

Beëindigen van verbonden partijen

Er zijn geen voornemens om de samenwerking met een van de verbonden partijen te beëindigen.

Wijzigingen van bestaande verbonden partijen

Bres Accommodaties BV

In de voormalige gemeente Binnenmaas heeft de samenwerking met Bres Accommodaties geleid tot kwalitatieve goede dienstverlening en (tot nu toe) financieel voordeel. Daarom heeft de stuurgroep Hoeksche Waard op 10 april 2018 ingestemd met het voorstel om de samenwerking in stand te houden en een plan van aanpak op te laten stellen om ook andere exploitaties van het maatschappelijke vastgoed binnen de Hoeksche Waard te beheren, of voor deze accommodaties een opdrachtgevende rol te gaan vervullen. Dit is meegenomen in de startnotitie Vastgoed op orde, waarmee de raad op 28 mei 2020 heeft ingestemd.

Ter uitwerking hiervan wordt de raad naar verwachting in het najaar van 2021 een voorstel voorgelegd voor het uniformeren van het beheer en exploitatie van het gemeentelijk vastgoed en dit over te dragen aan Bres Accommodaties BV.

Stedin

Stedin heeft in het voorjaar 2021 haar 44 gemeentelijke aandeelhouders gevraagd om met een kapitaalbijdrage van € 200 miljoen voor 2021 het eigen vermogen van het netwerkbedrijf te versterken. De versterking van het eigen vermogen van Stedin is nodig om investeringen in de energietransitie te doen. Stedin heeft daartoe een uitgifte van cumulatief preferente aandelen aan al

haar 44 aandeelhouders voorgelegd om op in te tekenen. De raad heeft op 15 juni 2021 ingestemd met de verkrijging van de nog uit te geven cumulatief preferente aandelen voor een bedrag van € 4,07 miljoen.

Aandachtspunten bij bestaande verbonden partijen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

De jeugdhulp heeft de afgelopen jaren te maken met een toename in zorggebruik en zorgkosten. Ondanks de beschikbare extra middelen vanuit het Rijk en de intentie om vanaf 2023 structureel middelen vrij te maken is het de vraag of dit toereikend is om de toenemende tekorten te compenseren. Versnelling van de transformatie jeugdhulp, zowel vanuit de Serviceorganisatie Jeugd, de Stichting jeugdteams als vanuit de lokale gemeenten, blijft noodzakelijk.

Er is door AEF een bestuursopdracht uitgevoerd naar de wijze waarop we het jeugdhulpstelsel in Zuid-Holland Zuid hebben georganiseerd. Het gaat bij dit onderzoek primair over de rol en taken van de Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) en de Stichting Jeugdteams (SJT). Van de aanbevelingen is gebruik gemaakt door het vormen van een geactualiseerde ontwikkelagenda jeugd, lokale contractering SJT en sterkere lokale sturing door gemeenten.

Conform het opgestelde lokaal transformatieplan 'uitvoering jeugdhulp' worden diverse projecten en pilots uitgevoerd, gericht op een betere, kwalitatief en kostenbeheersbare inrichting van het (preventieve) voorveld. Het doel is de gemeenteraad hiermee een samenhangend overzicht en inzicht te bieden. Om nadrukkelijker te kunnen sturen op de gewenste effecten en resultaten wordt daarnaast aangegeven hoe we met elkaar willen monitoren en evalueren om te bezien of we ook de gewenste effecten bereiken. Dragen de pilots en projecten daadwerkelijk bij aan de transformatie die we beogen?

Aandeel verbonden partijen

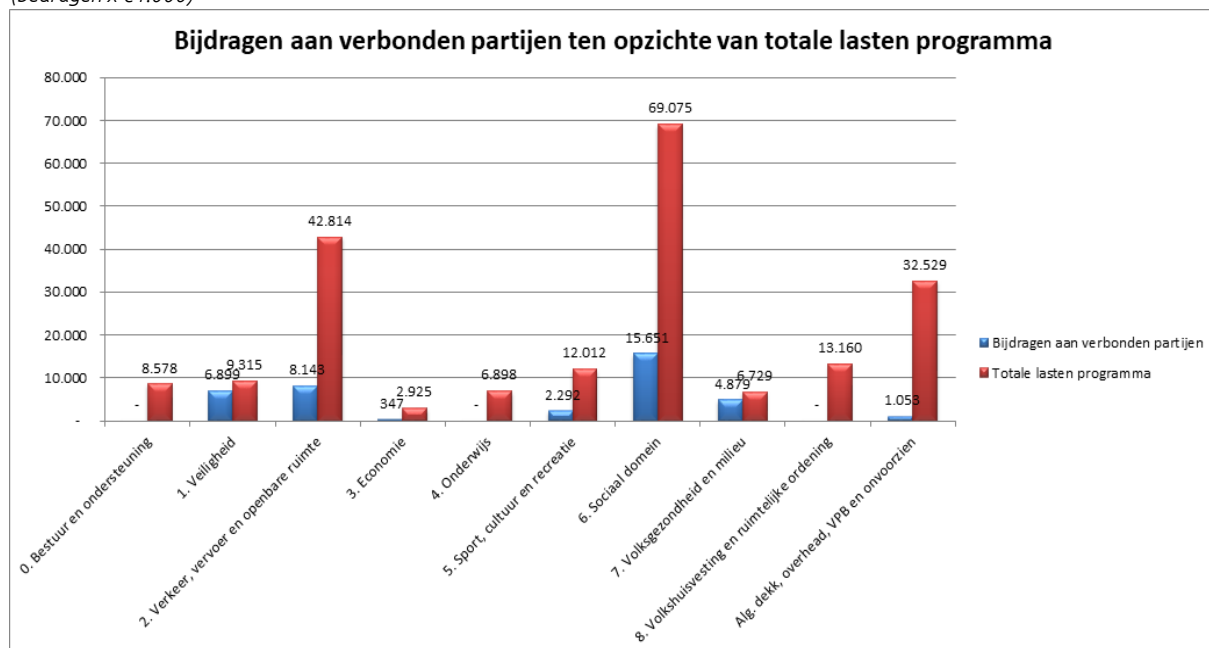
In het volgende overzicht is het totale aandeel van bijdragen aan verbonden partijen afgezet tegen de totale gemeentelijke lasten weergegeven.

bedragen (x €1.000)

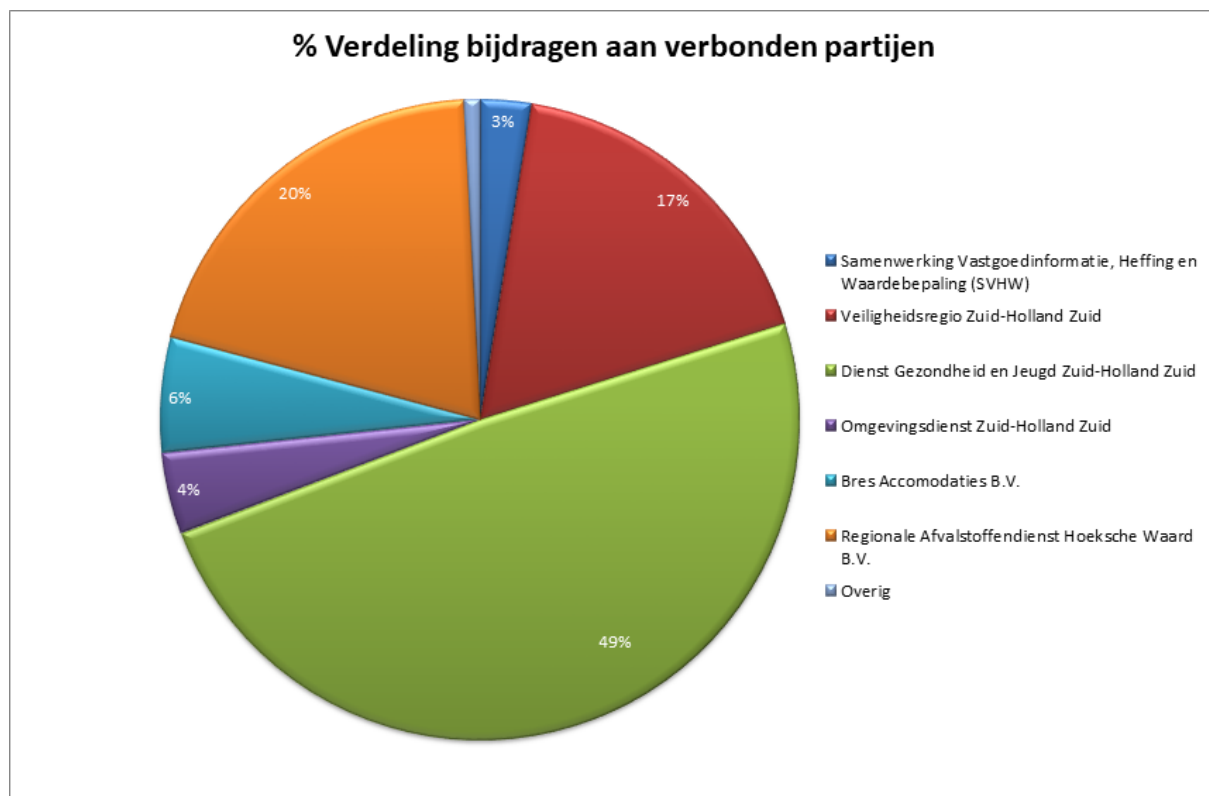
Programma	Bijdragen aan verbonden partijen	Totale lasten programma	%
0. Bestuur en ondersteuning	-	8.578	0%
1. Veiligheid	6.899	9.315	74%
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	8.143	42.814	19%
3. Economie	347	2.925	12%
4. Onderwijs	-	6.898	-
5. Sport, cultuur en recreatie	2.292	12.012	19%
6. Sociaal domein	15.651	69.075	23%
7. Volksgezondheid en milieu	4.879	6.729	73%
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-	13.160	-
Alg. dekk, overhead, VPB en onvoorzien	1.053	32.529	3%
Totaal **/**	39.264	204.035	19%

Grafisch ziet het er als volgt uit:

(bedragen x €1.000)

In het volgende overzicht zijn de bijdragen per verbonden partij afgezet tegen de totale bijdragen aan verbonden partijen. In dit overzicht zijn de verbonden partijen waar de gemeente bijdragen (dividend) van ontvangt buiten beschouwing gelaten.

Overzicht verbonden partijen

Onze gemeente neemt deel in onderstaande verbonden partijen.

A. Gemeenschappelijke regelingen

GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)																			
Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte / Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien																		
Taakveld	0.61 OZB-woningen 0.62 OZB-niet-woningen 0.63 Parkeerbelasting 0.64 Belastingen overig 7.2 Riolerig 7.3 Afval																		
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Albrandswaard, Altena, Barendrecht, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Westvoorne en Waterschap Hollandse Delta.																		
Vestigingsplaats	Klaaswaal																		
Website	www.svhw.nl																		
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden voor de heffing en invordering van belastingen, heffingen en rechten, de Wet waardering onroerende zaken, de administratie van vastgoedgegevens, het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden en de Wet basisregistraties adressen en gebouwen.																			
Bestuurlijk Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden uit het college van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en een collegelid van iedere deelnemende gemeente. Onze gemeente is vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen, zijn vervanger is wethouder Harry van Waveren. De vertegenwoordigers van het Waterschap hebben ieder een meervoudig stemrecht van 6, de overige leden van het algemeen bestuur hebben 1 stem. Het algemeen bestuur besluit met meerderheid van stemmen. Bij het staken van de stemmen beslist de voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden, uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen. Er is ook een ambtelijke commissie, met als taak het algemeen bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over alle aangelegenheden over SVHW. Iedere deelnemer heeft een vertegenwoordiger in de commissie.																			
Financieel belang <i>Uittreding:</i> Hiervoor stelt een onafhankelijke registeraccountant een liquidatieplan op. Het plan wordt door het algemeen bestuur vastgesteld. De daarin beschreven financiële verplichtingen zijn bindend. <i>Opheffing:</i> Een besluit hiertoe kan worden genomen door ten minste twee derde van het aantal deelnemers. Een onafhankelijke registeraccountant stelt het liquidatieplan op dat door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.																			
Kengetallen <table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022</td><td>1.015</td></tr> <tr> <td>Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022</td><td>0</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2022</td><td>700</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2022</td><td>700</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2022</td><td>5.541</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2022</td><td>5.451</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>11%</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>11%</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	1.015	Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	0	Eigen vermogen per 1-1-2022	700	Eigen vermogen per 31-12-2022	700	Vreemd vermogen per 1-1-2022	5.541	Vreemd vermogen per 31-12-2022	5.451	Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	11%	Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	11%
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)																		
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	1.015																		
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	0																		
Eigen vermogen per 1-1-2022	700																		
Eigen vermogen per 31-12-2022	700																		
Vreemd vermogen per 1-1-2022	5.541																		
Vreemd vermogen per 31-12-2022	5.451																		
Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	11%																		
Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	11%																		

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid																			
Programma	1. Veiligheid																		
Taakveld	1.1 Crisisbeheersing en Brandweer																		
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zijndrecht																		
Vestigingsplaats	Dordrecht																		
Website	www.vrzhz.nl																		
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Het openbaar lichaam integreert de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen), met behoud van lokale verankering, bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau binnen het samenwerkingsgebied. Dit moet een doelmatige en slagvaardige hulpverlening verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. Ook is het openbaar lichaam een platform voor samenwerking met diensten die aan hulpverlening zijn gelieerd, met partners, organisaties en andere openbare lichamen.																			
Bestuurlijk Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door burgemeester Bram van Hemmen, wethouder Paul Boogaard is zijn vervanger. Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem. Het algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen; als de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en 3 tot 4 overige leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door burgemeester Bram van Hemmen.																			
Financieel belang De deelnemende gemeenten waarborgen de betaling van rente en aflossing van de geldleningen die de Veiligheidsregio aangaat voor de uitvoering van zijn taak, in de verhouding tot het inwoneraantal op 1 januari van het dienstjaar waarin de geldlening wordt aangegaan. <i>Uittreding:</i> Dit is slechts mogelijk na wijziging van de verdeling van gemeenten in regio's, als bedoeld in art. 8 Veiligheidsregio's. Het algemeen bestuur regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de gevolgen van uittreding. <i>Opheffing:</i> De regeling kan slechts worden opgeheven voor zover dit op grond van artikel 8 en 9 van de Wet Veiligheidsregio's mogelijk is. Het algemeen bestuur stelt - na het horen van de raden van de deelnemende gemeenten - het liquidatieplan vast en regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de vereffening van het vermogen.																			
Kengetallen <table> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> <tr> <td>Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022</td><td>6.899</td></tr> <tr> <td>Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022</td><td>0</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2022</td><td>4.796</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2022</td><td>3.862</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2022</td><td>72.583</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2022</td><td>82.339</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>6,2%</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>4,5%</td></tr> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	6.899	Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	0	Eigen vermogen per 1-1-2022	4.796	Eigen vermogen per 31-12-2022	3.862	Vreemd vermogen per 1-1-2022	72.583	Vreemd vermogen per 31-12-2022	82.339	Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	6,2%	Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	4,5%
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)																		
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	6.899																		
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	0																		
Eigen vermogen per 1-1-2022	4.796																		
Eigen vermogen per 31-12-2022	3.862																		
Vreemd vermogen per 1-1-2022	72.583																		
Vreemd vermogen per 31-12-2022	82.339																		
Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	6,2%																		
Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	4,5%																		
GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid																			
Programma	4. Onderwijs 6. Sociaal Domein en 7. Volksgezondheid en Milieu																		

Taakveld	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken, 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-, 6.81 Geëscaleerde zorg18+, 6.82 Geëscaleerde zorg 18-, 7.1 Volksgezondheid																		
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht																		
Vestigingsplaats	Dordrecht																		
Website	www.dienstgezondheidjeugd.nl																		
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Vanuit het beginsel van verlengt lokaal bestuur behartigt het samenwerkingsverband mede de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers, om het gebied evenwichtig en voorspoedig te ontwikkelen. De belangen worden behartigd door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning, meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.																			
Bestuurlijk Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid per deelnemer (door en uit het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen). Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Joanne Blaak-van de Lagemaat, haar vervanger is wethouder Huibert Steen. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten. Besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden, die door het algemeen bestuur uit zijn midden worden aangewezen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Joanne Blaak-van de Lagemaat.																			
Financieel belang In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan het samenwerkingsverband. De kosten die het samenwerkingsverband aan de deelnemers toerekent bestaan uit algemene kosten (toe te rekenen op basis van het aantal inwoners) en overige kosten (toe te rekenen aan de deelnemers die deelnemen aan die taken waarop de kosten betrekking hebben). De deelnemers zorgen ervoor dat het samenwerkingsverband altijd over voldoende geld beschikt om aan zijn verplichtingen tegen derden te kunnen voldoen. De deelnemers garanderen bovendien tegen iedere geldgever de nakoming van de huidige en toekomstige verplichtingen die de publieke rechtspersoon op enig moment tegen die geldgever heeft. <i>Uittreding:</i> Hiervoor is toestemming nodig van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur regelt ook de (financiële) gevolgen. <i>Opheffing:</i> Een besluit hiertoe kan worden genomen door tenminste driekwart van het aantal deelnemende gemeenten. Het algemeen bestuur stelt het liquidatieplan op.																			
Kengetallen <table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022</td><td>19.264</td></tr> <tr> <td>Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022</td><td>€ 0</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2022</td><td>2.389</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2022</td><td>2.085</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2022</td><td>43.078</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2022</td><td>43.078</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>5,1%</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>4,6%</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	19.264	Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	€ 0	Eigen vermogen per 1-1-2022	2.389	Eigen vermogen per 31-12-2022	2.085	Vreemd vermogen per 1-1-2022	43.078	Vreemd vermogen per 31-12-2022	43.078	Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	5,1%	Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	4,6%
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)																		
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	19.264																		
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	€ 0																		
Eigen vermogen per 1-1-2022	2.389																		
Eigen vermogen per 31-12-2022	2.085																		
Vreemd vermogen per 1-1-2022	43.078																		
Vreemd vermogen per 31-12-2022	43.078																		
Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	5,1%																		
Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	4,6%																		

GR Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4	
Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte

Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer
Deelnemers	De gemeenten Haarlemmermeer, Kaag en Braassem, Alphen aan den Rijn, Lansingerland, Zoetermeer, Rotterdam, Zwijndrecht, Hoeksche Waard, Dordrecht, Moerdijk en Breda en de minister van Infrastructuur en Milieu
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	-

Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De regeling bevordert dat verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de daartoe nodige verbreding, verlegging en reconstructie van de A16 en A4, en de beslissing op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze worden behandeld. Deze regeling schept ook duidelijkheid voor de burgers over de bevoegde instantie.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid en 1 plaatsvervangend lid per deelnemer, door de colleges uit hun midden aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen, zijn vervanger is wethouder Harry van Waveren. Het algemeen bestuur besluit bij meerderheid van stemmen. Ieder lid heeft een stem.

Het dagelijks bestuur bestaat uit tenminste drie leden: de voorzitter, het door de minister van Infrastructuur en Milieu aangewezen lid en tenminste één ander door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen lid. Onze gemeente is niet in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd.

Financieel belang

De eventueel op grond van artikel 49 van de Wet op de ruimtelijke ordening (nu artikel 6.1 Wet ruimtelijke ordening) toe te kennen (plan)schadevergoeding komt volledig ten laste van het Rijk. In die zin heeft gemeente Hoeksche Waard geen financieel belang.

Uittreding: Een deelnemer kan uittreden bij besluit van de raad van de betrokken gemeente.

Opheffing: Het algemeen bestuur van de GR heeft op 26 oktober 2020 de deelnemers gevraagd te besluiten tot verlenging van de GR tot 1 januari 2026. De raad heeft hier op 26 januari 2021 mee ingestemd. Het verlengingsbesluit is met terugwerkende kracht per 1 januari 2021 in werking getreden.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	n.v.t.
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2022	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2022	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2022	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2022	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Programma	7. Economische zaken en milieu
Taakveld	7.4 Milieubeheer
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.ozhz.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De Omgevingsdienst ondersteunt de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Ook ondersteunt de dienst bij taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid en 1 plaatsvervangend lid per deelnemer (door en uit het college aan te wijzen). Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen, zijn vervanger is wethouder Harry van Waveren. De deelnemers hebben een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op hun aandeel in de omzet van de Omgevingsdienst ZHZ. Deze verhouding wordt bij het vaststellen van de jaarrekening over jaar X vastgesteld en geldt voor jaar X+2. Deze stemverhoudingen gelden voor zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur.

Voor het tot stand komen van een besluit is een volstrekte meerderheid vereist. Wel moeten minimaal 3 deelnemers hun stem voor het voorstel hebben uitgebracht wil het aangenomen zijn, behalve als de regeling anders bepaalt. Zo kunnen grote deelnemers de besluitvorming niet domineren. Verder is een gekwalificeerde meerderheid van driekwart voorgeschreven bij de vaststelling van de begroting en de bijdrageverordening. Die meerderheid is ook vereist bij besluiten tot toetreding, uittreding en opheffing van de regeling.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en 3 andere leden. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen.

Financieel belang

In de begroting wordt vastgelegd welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan de Omgevingsdienst. In een Bijdrageverordening die het algemeen bestuur vaststelt, worden de verschuldigde vergoedingen voor instandhouding van de Omgevingsdienst en de te leveren diensten vastgelegd.

Uittreding: Uittreding is mogelijk na verkregen toestemming van het vertegenwoordigend orgaan. Uittreden kan alleen met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste één kalenderjaar. Het algemeen bestuur regelt de financiële en organisatorische gevolgen van de uittreding en stelt de verschuldigde schadeloosstelling vast. De schadeloosstelling bedraagt tenminste driemaal de jaaromzet van de betreffende deelnemer in het jaar waarin de deelnemer besluit uit te treden. In bijzondere omstandigheden kan het algemeen bestuur een andere schadeloosstelling vaststellen.

Opheffing: Dit is mogelijk als meer dan driekwart van het aantal deelnemers daartoe besluit, mits die tenminste driekwart meerderheid van het aantal stemmen in het algemeen bestuur vertegenwoordigen. Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan vast, dat voorziet in de verplichting van de deelnemers tot deelneming in de financiële en personele gevolgen van de opheffing.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	1.613
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	0
Eigen vermogen per 1-1-2022	1.896
Eigen vermogen per 31-12-2022	1.896
Vreemd vermogen per 1-1-2022	7.690
Vreemd vermogen per 31-12-2022	7.690
Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	25%
Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	25%

GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil																			
Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte																		
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer																		
Deelnemers	Provincie Zuid-Holland en de gemeenten Dordrecht en Hoeksche Waard																		
Vestigingsplaats	Dordrecht																		
Website	www.kiltunnel.nl																		
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente De dienst beheert en exploiteert de Kiltunnel en de aansluitende wegverbindingen.																			
Bestuurlijk Het algemeen bestuur bestaat uit 2 leden van iedere deelnemer. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door de wethouders Harry van Waveren en Piet van Leenen. Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming is de volstreekte meerderheid vereist van de leden die aan de stemming hebben deelgenomen. Het algemeen bestuur neemt besluiten op basis van een gewogen stemverhouding. Behalve als de vergadering voltallig is, wordt bij staking van stemmen besluitneming uitgesteld tot een volgende vergadering. In die vergadering kunnen de beraadslagingen worden heropend. Als de stemmen staken in een voltallige vergadering of voor de tweede maal over hetzelfde voorstel, wordt het geacht niet te zijn aangenomen. Het dagelijks bestuur bestaat uit 1 lid van iedere deelnemer, uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Harry van Waveren.																			
Financieel belang Elk van de deelnemers waarborgt de betaling van rente en aflossing van de door het Wegschap te sluiten leningen en in rekening-courant op te nemen gelden, in overeenstemming met de hierboven vermelde percentages. Als hieruit voor de deelnemers betalingen voortkomen, verrekenen de deelnemers deze onderling, met gebruikmaking van dezelfde percentages. <i>Uittreding:</i> Hiervoor kan het algemeen bestuur voorwaarden opstellen. <i>Opheffing:</i> Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan op.																			
Kengetallen <table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022</td><td>4</td></tr> <tr> <td>Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022</td><td>3.663</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2022</td><td>11.361</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2022</td><td>14.177</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2022</td><td>34.821</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2022</td><td>42.326</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>25%</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>25%</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	4	Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	3.663	Eigen vermogen per 1-1-2022	11.361	Eigen vermogen per 31-12-2022	14.177	Vreemd vermogen per 1-1-2022	34.821	Vreemd vermogen per 31-12-2022	42.326	Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	25%	Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	25%
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)																		
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	4																		
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	3.663																		
Eigen vermogen per 1-1-2022	11.361																		
Eigen vermogen per 31-12-2022	14.177																		
Vreemd vermogen per 1-1-2022	34.821																		
Vreemd vermogen per 31-12-2022	42.326																		
Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	25%																		
Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	25%																		

B. Stichtingen en verenigingen

Stichting Inkoopbureau West-Brabant	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.4 Overhead
Deelnemers	De gemeenten Altena, Borsselle Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Goeree-Overflakkee, Halderberge, Hoeksche Waard, Kapelle, Moerdijk, Noord-Beveland, Reimerswaal, Rucphen, Steenberg, Tholen, Woensdrecht en Zundert; de gemeenschappelijke regelingen ABG-organisatie, GR de Bevelanden, Servicecentrum GGD Hart voor Brabant en GGD Zeeland
Vestigingsplaats	Zevenbergen

Website	www.inkoopbureauwestbrabant.nl
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente De stichting dient indirect diverse openbare belangen door het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief en procesmatig gebied voor de deelnemers, onder andere door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau.	
Bestuurlijk belang Het algemeen bestuur bestaat uit 1 vertegenwoordiger per deelnemende gemeente. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen. Besluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen.	
Financieel belang De gemeente heeft bij het toetreden tot de stichting een borgsom gestort. De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage is gebaseerd op het aantal af te nemen dagdelen van het inkoopbureau.	
<i>Kengetallen</i>	
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	308
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2022	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2022	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2022	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2022	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.

Sportstichting Strijen	
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie
Taakveld	5.2 Sportaccommodaties
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Gemeente Hoeksche Waard (v/h gemeente Strijen)
Website	
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente De stichting is eigenaar van het zwembad en de sporthal in Strijen en verhuurt het complex aan Laco Strijen bv. Als eigenaar ligt bij de stichting ook de zorg om het complex in stand te houden.	
Bestuurlijk belang De raad heeft op 22 september 2020 de wethouders Van Leenen, Boogaard en Steen aan het college voorgedragen als nieuwe leden van het bestuur van de Sportstichting. Hiermee kan de gemeente weer zelf besluiten nemen aangaande de Sportstichting	
Financieel belang Gemeente Hoeksche Waard is aansprakelijk voor eventuele exploitatietekorten.	
<i>Kengetallen</i>	
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022	n.v.t.
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2022	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2022	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2022	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2022	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.

Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
---	--------

C. Vennootschappen en Coöperaties (deelnemingen)

Stedin																			
Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien																		
Taakveld	0.5 Treasury																		
Deelnemers	De aandelen van Stedin zijn in handen van 44 gemeenten																		
Vestigingsplaats	Rotterdam																		
Website	www.stedingroep.nl																		
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Het betrouwbaar, veilig en maatschappelijk verantwoord leveren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.																			
Bestuurlijk Gemeente Hoeksche Waard bezit 2,04 % van de aandelen van Stedin (101.253 van de 4.970.978 aandelen). Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.																			
Financieel belang De boekwaarde van onze aandelen bedraagt: € 6.138.000 (normale aandelen). Daarnaast hebben wij 101.253 cumulatief preferente aandelen met een boekwaarde van € 4.000.000.																			
Kengetallen <table> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> <tr> <td>Opgenomen baten (= dividend)) in gemeentebegroting 2022</td><td>110</td></tr> <tr> <td>Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020*</td><td>42.000</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2020*</td><td>2.949.000</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2020*</td><td>2.891.000</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2020*</td><td>4.340.000</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2020*</td><td>4.681.000</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2020 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*</td><td>40%</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2020 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*</td><td>38%</td></tr> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen baten (= dividend)) in gemeentebegroting 2022	110	Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020*	42.000	Eigen vermogen per 1-1-2020*	2.949.000	Eigen vermogen per 31-12-2020*	2.891.000	Vreemd vermogen per 1-1-2020*	4.340.000	Vreemd vermogen per 31-12-2020*	4.681.000	Solvabiliteit per 1-1-2020 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	40%	Solvabiliteit per 31-12-2020 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	38%
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)																		
Opgenomen baten (= dividend)) in gemeentebegroting 2022	110																		
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020*	42.000																		
Eigen vermogen per 1-1-2020*	2.949.000																		
Eigen vermogen per 31-12-2020*	2.891.000																		
Vreemd vermogen per 1-1-2020*	4.340.000																		
Vreemd vermogen per 31-12-2020*	4.681.000																		
Solvabiliteit per 1-1-2020 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	40%																		
Solvabiliteit per 31-12-2020 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	38%																		

* Geen gegevens bekend over begroting 2022; daarom zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening 2020 in de tabel opgenomen.

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	De aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides zijn in handen van gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	www.evides.nl
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Gemeente Hoeksche Waard neemt samen met gemeenten en provincies in Rijnmond en Zeeland deel in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides. Op haar beurt is de BV voor 50% eigenaar van het drinkwaterleidingbedrijf	

Evides. Evides levert drinkwater aan huishoudens en bedrijfsleven en levert in toenemende mate ook industriewater en diensten op het gebied van afvalwater- en rioolwaterzuivering.

Bestuurlijk

Gemeente Hoeksche Waard bezit 4,99% (92.372) van de aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides van de 1.850.000 aandelen. Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides bedraagt bedrag € 3.391.000

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in gemeentebegroting 2022	530
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020*	23.350
Eigen vermogen per 1-1-2020*	259.432
Eigen vermogen per 31-12-2020*	267.733
Vreemd vermogen per 1-1-2020*	0
Vreemd vermogen per 31-12-2020*	0
Solvabiliteit per 1-1-2020 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	100%
Solvabiliteit per 31-12-2020 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	100%

* Geen gegevens bekend over begroting 2022; daarom zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening 2020 in de tabel opgenomen.

Bank Nederlandse Gemeenten

Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	Bijna alle Nederlandse overheden.
Vestigingsplaats	Den Haag
Website	www.bngbank.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De gemeente heeft van oudsher aandelen in de BNG. Doelstelling van de BNG is een gunstige financiële dienstverlening en kredietverstrekking, om zo voordelig mogelijk een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke voorzieningen.

Bestuurlijk

De aandelen van de Bank Nederlandse Gemeenten zijn voor de helft in handen van de Staat; de andere helft is geplaatst bij gemeenten, provincie en een hoogheemraadschap. Gemeente Hoeksche Waard bezit 0,28 % (153.738) van de aandelen van de BNG (van de 55.690.720 aandelen). Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen BNG bedraagt € 357.000,-.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in gemeentebegroting 2022	280
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020*	221.000
Eigen vermogen per 1-1-2020*	4.887.000
Eigen vermogen per 31-12-2020*	5.097.000

Vreemd vermogen per 1-1-2020*	144.802.000
Vreemd vermogen per 31-12-2020*	155.262.000
Solvabiliteit per 1-1-2020 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	3%
Solvabiliteit per 31-12-2020 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	3%

* Geen gegevens bekend over begroting 2022; daarom zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening 2020 in de tabel opgenomen.

Bres Accommodaties BV	
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie
Taakveld	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie/ 5.2 Sportaccommodaties
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	www.bresaccommodaties.nl

Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De vennootschap heeft met name ten doel:

- Het exploiteren van het Recreatieoord Binnenmaas en van diverse binnensport-, recreatie- en welzijnsfaciliteiten inclusief het (technisch) beheren van het (overige) vastgoed.

Bestuurlijk

In deze overheids-BV heeft de gemeente rechtstreeks invloed op de BV. Gemeente Hoeksche Waard is 100% aandeelhouder van de BV, tevens opdrachtgever, bewaakt de opdracht voor uitvoering van de publieke doelstelling en behoudt daarmee haar taak als beleidsmaker en –bepaler. Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.

De BV heeft een Raad van Commissarissen als toezichthoudend orgaan, bestaande uit 3 leden, benoemd op voordracht van de algemene vergadering van aandeelhouders (zijnde de gemeente). De Raad van Commissarissen benoemt een eindverantwoordelijk directeur (met uitzondering van de eerste directeur) en is bevoegd tot schorsing en/of ontslag van de directeur.

Financieel belang

Het eigendom van de accommodaties (zowel juridisch als economisch) is niet aan de BV overgedragen, maar blijft bij de gemeente. De BV voert wel het onderhoud aan de eigendommen uit.

Opheffing: Na ontbinding van de vennootschap geschiedt de vereffening door de bestuurders, tenzij de algemene vergadering anders bepaalt.

Financiële kengetallen*	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2022**	2.292
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	0
Eigen vermogen per 1-1-2022	414
Eigen vermogen per 31-12-2022	414
Vreemd vermogen per 1-1-2022	4.044
Vreemd vermogen per 31-12-2022	4.044
Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	9,28%
Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen /totaal vermogen) ***	9,28%

**Het betreft de begrotingsbedragen 2021; begrotingsbedragen 2022 zijn nog niet beschikbaar.

* *Het betreft hier de netto bijdrage na aftrek van de huurvergoeding die Bres voor het gebruik van de gebouwen aan de gemeente moet betalen.

*** Door de overeenkomst tussen Bres en de gemeente kan bij Bres nooit sprake zijn van een hoge solvabiliteit.

CV/BV Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard															
Programma	3. Economie														
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling														
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard														
Vestigingsplaats	Maasdam														
Website	www.bedrijvenparkhw.nl														
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente. Het ontwikkelingsbedrijf is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van bedrijventerreinen met een regionaal karakter. De activiteiten van de exploitatiemaatschappij beperken zich tot het ontwikkelen van een Hoeksche Waards bedrijventerrein van 20 hectare.															
Bestuurlijk De grondexploitatiemaatschappij heeft de juridische vorm van een commanditaire vennootschap (CV) met een besloten vennootschap (BV) als beherend vennoot. Wethouder van Leenen heeft van het college het mandaat gekregen voor het nemen van besluiten samenhangend met het aandeelhouderschap. De Algemene vergadering van Aandeelhouders van het OBHW heeft besloten om de Raad van Commissarissen te laten bestaan uit 1 toezichthouder (de heer mr. drs. A.J. Borgdorff).															
Financieel belang Het geplaatste en gestorte kapitaal van de BV bedraagt €35.000. Hoeksche Waard bezit 100% van de aandelen en 100% van het stemrecht. Het commanditaire kapitaal van de grondexploitatiemaatschappij bedraagt €3.500.000. De gemeente staat garant voor de geldlening van het bedrijvenpark Hoeksche Waard. Bij oprichting van de grondexploitatiemaatschappij is overeengekomen dat vennoten een kapitaalbijbreng van 40% van hun participatie in het commanditair kapitaal storten.															
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële kengetallen CV *</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2020</td><td>0</td></tr> <tr> <td>Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020</td><td>0</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2020**</td><td>-3.935</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2020**</td><td>-4.035</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2020</td><td>16.308</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2020</td><td>16.566</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen CV *	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2020	0	Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020	0	Eigen vermogen per 1-1-2020**	-3.935	Eigen vermogen per 31-12-2020**	-4.035	Vreemd vermogen per 1-1-2020	16.308	Vreemd vermogen per 31-12-2020	16.566
Financiële kengetallen CV *	Bedrag (x €1.000)														
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2020	0														
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020	0														
Eigen vermogen per 1-1-2020**	-3.935														
Eigen vermogen per 31-12-2020**	-4.035														
Vreemd vermogen per 1-1-2020	16.308														
Vreemd vermogen per 31-12-2020	16.566														
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële kengetallen BV *</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2020</td><td>0</td></tr> <tr> <td>Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020</td><td>0</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2020</td><td>-470</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2020</td><td>-570</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2020</td><td>505</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2020</td><td>605</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen BV *	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2020	0	Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020	0	Eigen vermogen per 1-1-2020	-470	Eigen vermogen per 31-12-2020	-570	Vreemd vermogen per 1-1-2020	505	Vreemd vermogen per 31-12-2020	605
Financiële kengetallen BV *	Bedrag (x €1.000)														
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2020	0														
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2020	0														
Eigen vermogen per 1-1-2020	-470														
Eigen vermogen per 31-12-2020	-570														
Vreemd vermogen per 1-1-2020	505														
Vreemd vermogen per 31-12-2020	605														
* Geen gegevens bekend over de begroting van 2022; daarom zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening van 2020 in de tabel opgenomen. ** De gemeente heeft voor het negatieve resultaat in haar begroting een voorziening gevormd.															

Regionale Afvalstoffendienst BV	
Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
Taakveld	7.3 Afval
Deelnemers	Gemeenten Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee
Vestigingsplaats	Westmaas

Website	www.radbv.nl																		
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente De vennootschap heeft tot doel om in het belang van bescherming van het milieu en een doelmatig beheer werkzaam te zijn op het gebied van: - Het uitvoeren van publieke taken in het afval- en grondstoffenbeheer in de ruimste zin, waaronder in ieder geval verstaan wordt: het inzamelen, het vervoeren, het (doen) be- of verwerken, het verhandelen van afval en grondstoffen en het adviseren hierover - De inzameling van bedrijfsafval en -grondstoffen, inclusief het inzamelen, het vervoeren, het (doen) be- of verwerken, het verhandelen - Het uitvoeren van taken op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte Daarnaast heeft de vennootschap ten doel: - Het deelnemen en het zich op andere wijze interesseren in, het financieren van, het voeren van directie en beheer over, het verlenen van diensten aan en het behartigen van belangen van vennootschappen en ondernemingen, primair dat met een doelstelling als genoemd onder a., b. en c - Het ter leen opnemen en/of ter leen verstrekken van gelden, evenals het zekerheid stellen, zich op andere wijze sterk maken of zich hoofdelijk naast of voor anderen verbinden - Het verkrijgen, vervreemden, beheren en exploiteren van roerende en onroerende zaken en andere goederen, daaronder begrepen patenten, merkrechten, licenties, kennis, vergunningen en andere industriële eigendomsrechten ten behoeve van zichzelf of ten behoeve van vennootschappen, waarmee zijn in een groep is verbonden zomede het stellen van zekerheden ten behoeve van vennootschappen waarmee zij op enigerlei wijze is verbonden en al wat met het vorenstaande in dit lid in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk is De vennootschap kan de diensten genoemd onder a, b. en c. in mindere mate verrichten voor anderen dan de aandeelhoudende gemeenten.																			
Bestuurlijk De relatie tussen gemeente Hoeksche Waard en de RAD kenmerkt zich door een goede balans tussen invloed van de gemeenten Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee als eigenaar en opdrachtgever én de gewenste autonomie van de uitvoeringsorganisatie. Het is van belang om de opdrachtgevers- en eigenaarsrol te scheiden binnen (het college van) de gemeente. In plaats van een directe aansturing door de gemeente is er na omzetting sprake van een afzonderlijke en verzakelijke relatie. De eigenaarsrelatie is uitgewerkt in het besturingsmodel. Daarbij worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA), Raad van Commissarissen (RvC) en het bestuur (vooral) vastgelegd in de statuten. De opdrachtgeverrelatie is uitgewerkt in onder andere een dienstverleningsovereenkomst. Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders.																			
<i>Financieel belang</i> Gemeente Hoeksche Waard - 10.001 aandelen (64%) Gemeente Goeree-Overflakkee - 5.626 aandelen (36%)																			
<i>Kengetallen</i> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten in gemeentebegroting 2022</td><td>7.869</td></tr> <tr> <td>Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022</td><td>492</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2022</td><td>5.123</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2022</td><td>5.615</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2022</td><td>15.441</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2022</td><td>14.643</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>25%</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>28%</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten in gemeentebegroting 2022	7.869	Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	492	Eigen vermogen per 1-1-2022	5.123	Eigen vermogen per 31-12-2022	5.615	Vreemd vermogen per 1-1-2022	15.441	Vreemd vermogen per 31-12-2022	14.643	Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	25%	Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	28%
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)																		
Opgenomen lasten in gemeentebegroting 2022	7.869																		
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2022	492																		
Eigen vermogen per 1-1-2022	5.123																		
Eigen vermogen per 31-12-2022	5.615																		
Vreemd vermogen per 1-1-2022	15.441																		
Vreemd vermogen per 31-12-2022	14.643																		
Solvabiliteit per 1-1-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	25%																		
Solvabiliteit per 31-12-2022 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	28%																		

D. Overige verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die onder deze categorie vallen.

3.7 Grondbeleid

Inleiding

In de paragraaf Grondbeleid geeft de gemeente jaarlijks het grondbeleid vorm. Om de bestuurlijke doelen te bereiken, zetten we een 'gereedchapskist' met vele instrumenten van het grondbeleid in. De bestuurlijke (in dit kader ruimtelijke) doelen liggen vast in de Meerjarenbegroting, het Coalitieprogramma en diverse visiedocumenten en de daarmee samenhangende beleidsnota's. De bestuurlijke doelen zijn dynamisch en regelgeving verandert. Daardoor kan ook de inhoud van de gereedchapskist wijzigen.

Daarnaast heeft het grondbeleid financiële impact: de uitvoering vraagt financiële middelen. Hierdoor ontstaan risico's voor de gemeente. Die risico's kunnen van grote invloed zijn op de financiële positie van de gemeente. Om deze risico's te beperken en te beheersen, bekijken we onze grondexploitaties jaarlijks opnieuw.

De verslaglegging in de paragraaf grondbeleid gaat over het te voeren grondbeleid en de uitleg over de uitvoering ervan. Hierbij is er vrijheid in de opstelling van deze paragraaf, uiteraard onder de voorwaarde dat die aan de regelgeving van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voldoet. De Commissie BBV heeft in 2019 een nieuwe notitie uitgebracht over het 'Grondbeleid in de begroting en jaarstukken'. Dit is een vernieuwing van diverse notities van het BBV. Deze notitie vormt een belangrijk financieel kader voor gemeenten in de uitwerking en de verslaglegging van de diverse grondexploitaties. De belangrijkste pijlers betreffen:

- Handreiking vennootschapsbelasting en gemeentelijk grondbedrijf (2015);
- Beperken van de risico's;
- Vernieuwing van de begroting en verantwoording van de gemeente, zodat meer vergelijkbaarheid in de verslaggeving ontstaat.

In deze paragraaf maken we onderscheid tussen faciliterende grondexploitaties en de bouwgronden in exploitatie (BIE). Het staat de gemeente vrij om beide vormen van grondbeleid als een gemengd project in de projectadministratie op te nemen en de sturing en beheersing hierop in te richten

Artikel 16 van het BBV geeft aan dat onderstaande punten van belang zijn in de verslaglegging:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de uitvoering van de doelstellingen van de programma's in de begroting;
- Een verduidelijking van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele inschatting van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van (de begrote) winstneming;
- Beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Visie grondbeleid

De programma's economie en volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, stedelijke vernieuwing en maatschappelijke ondersteuning van de Begroting zijn het meest gericht op het gemeentelijk grondbeleid en de uitvoering ervan.

In 2021 wordt de Nota 'Grondbeleid 2021-2026' opgesteld en vervolgens aan de gemeenteraad ter vaststelling aangeboden. Daarmee geldt één grondbeleid voor de gehele gemeente. Deze nieuwe nota geeft ruimte aan woningbouw en daarmee is de vitaliteit van de dorpen beschermd. Jaarlijks wordt een Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) voorgelegd ter besluitvorming aan de raad, inclusief een integrale herziening van de grondexploitaties. In januari 2020 is een nieuwe Nota 'Kostenverhaal' door de raad vastgesteld. In december 2020 is de nieuwe Grondprijzenbrief 2020 vastgesteld in het college.

Wettelijke instrumenten en jurisprudentie spelen een grote rol bij het hanteren van het grondbeleid

Hierbij valt te denken aan:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro), waarin de zogenaamde Grondexploitatiewet (afdeling 6.4 Wro) is opgenomen. Het exploitatieplan maakt het mogelijk om druk uit te oefenen, zodat in de gewenste vorm gewerkt kan worden bij de realisatie van gebiedsontwikkelingen.
- Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Dit besluit geeft de kostenelementen die kunnen worden opgenomen in een exploitatieplan.
- Andere instrumenten zijn:
 - Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg).
 - Onteigeningswet.
 - Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).
 - De Woningwet en het Burgerlijk Wetboek.
 - Daarnaast is er nog een aantal wetten en regelingen die het grondbeleid raken.

Vanaf 2022 is naar verwachting de Omgevingswet van kracht. Deze wet heeft gevolgen voor het grondbeleid en de uitvoering ervan. In de op te stellen Nota 'Grondbeleid 2021-2026' wordt dieper ingaan op de consequenties van de Omgevingswet.

Uitvoering grondbeleid

Bij het verhalen van de kosten houden wij rekening met de Grondexploitatiewet en leggen wij de afspraken vast in een anterieure overeenkomst.

We zien een aantal wettelijke ontwikkelingen op ons afkomen die gevolgen hebben voor ons grondbeleid. Zo krijgt de Omgevingswet als vervanger van een aantal wetten een grote invloed op het toekomstige grondbeleid. De Aanvullingswet grondeigendom is inmiddels door de Eerste Kamer aangenomen. Deze wet moderniseert het grondbedrijfsinstrumentarium om zowel actief als faciliterend grondbeleid mogelijk te maken. Onderdeel van de Omgevingswet is een aanpassing ofwel beperking van de verhaalbaarheid van de gemeentelijke kosten.

Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) geeft jaarlijks nieuwe richtlijnen of stelt de richtlijnen bij voor de grondbedrijfsfunctie.

Om realistische woon- en werklocaties te programmeren, hanteren we onderstaande uitgangspunten:

Bedrijventerreinen/werklocaties

Met de provincie Zuid-Holland is een bedrijventerreinprogrammering afgesproken voor de periode 2014-2030. Vraag en aanbod van bedrijventerreinen brengen we daarmee kwantitatief en kwalitatief met elkaar in evenwicht. We onderscheiden 3 categorieën: ontwikkelen, niet ontwikkelen en visie. Uit onderzoek blijkt dat er regionaal een overaanbod voor de werkmilieus 'industriële' en 'kleinschalig/gemengd bedrijventerrein' is. Er is nog wel ruimte in de distributiesector.

Woonlocaties

Onderdeel van de Woonvisie is een woningbouwprogramma dat de leidraad wordt voor toekomstige ontwikkelingen. Met de provincie Zuid-Holland heeft de gemeente afspraken rondom woningbouw gemaakt. Daarmee is de basis gelegd voor de ruimtelijke structuur om te ontwikkelen. Dit is voor de gemeente geen eindpunt. Met de provincie zijn we in onderhandeling om een groter woningcontingent (het maximaal aantal woningen dat een gemeente mag bouwen) te krijgen. Op basis van een provinciale herberekening van de zogeheten Trendraming 2019 werd bekend dat we extra woningen mogen bouwen. Het gaat om 686 extra woningen tot en met 2029. Dat extra aantal is nodig om de vitaliteit van de kernen in stand te houden en daar waar mogelijk nieuwe locaties te ontwikkelen om instroom vanuit het stedelijk gebied op te kunnen vangen. Hierdoor kunnen we gestalte geven aan het gezinseiland-principe.

Actuele prognose van bouwgronden in exploitatie (BIE)

Voor de projecten die daadwerkelijk in ontwikkeling zijn of worden ontwikkeld, wordt (of is) een grondexploitatiebegroting vastgesteld. Jaarlijks herzielt de gemeente de grondexploitaties en stelt het MPG op. De actuele bouwgrondexploitaties zijn opgenomen in zogenaamde grondbedrijf-complexen. Het gaat om de volgende complexen:

- Bedrijventerrein VI (Strijen);
- Land van Essche III (Strijen);
- Poortwijk III (Oud-Beijerland);
- Goudswaard noordoost;
- Uitbreiding Piershil.

In de volgende tabel staan de verwachte eindresultaten per grondexploitatie op basis van een doorrekening van 2021 en volgende jaren. Hiermee wordt de ontwikkeling van de gronden die in exploitatie zijn genomen weergegeven. In het voorjaar 2021 zijn de grondexploitaties geactualiseerd en middels het MPG begin juli 2021 door de raad vastgesteld.

(bedragen x € 1.000)

In exploitatie genomen gronden	Verwachte boekwaarde 1-1-2022	Mutaties 2022	Verwachte boekwaarde 31-12-2022	Prognose mutaties 2023	Prognose mutaties 2024	Prognose mutaties 2025	Prognose mutaties 2026 e.v. jaren	Prognose eindresultaat exploitatie (eindwaarde)
<i>Winstgevende grondexploitaties:</i>								
Bedrijventerrein VI	83	-339	-256					-256
Land v Essche III	2.271	-577	1.694	-413	-1.089	-891	168	-531
Poortwijk III	-1.510	774	-736					-736
Uitbr. Goudswaard NO	853	-1.289	-436	341				-95
Uitbr. Piershil	-73	24	-49					-49
<i>Verlieslatende grondexploitaties:</i>								
N.v.t.	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal voor winst- en verliesneming	1.624	-1.407	217	-72	-1.089	-891	168	-1.667
Winstnemingen		1.041		95			531	1.667
Onttrekking uit verliesvoorziening *								0
Totaal na winst- en verliesneming	1.624	-366	1.258	23	-1.089	-891	699	0

-/- = voordelig; +/- = nadelig

* Het betreffen alleen nog winstgevende grondexploitaties waardoor er geen sprake is van een onttrekking uit de verliesvoorziening

NB: Ten opzichte van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) 2021 worden de volgende grondexploitaties in 2021 administratief afgewikkeld:

- Jan Tooropstraat (Oud-Beijerland);
- De Hoogerwerf;
- Uitbreiding Nieuw-Beijerland;
- Uitbreiding Zuid-Beijerland;
- Dorpshart Mijnsheerenland;
- Voormalige Dorpshuizen Piershil en Goudswaard.

Deze grondexploitaties worden hieronder niet meer toegelicht.

Toelichting op de lopende gebiedsontwikkelingen

Deze grondexploitaties worden in het MPG uitgebreid nader toegelicht. Een korte toelichting per complex is hieronder opgenomen.

Bedrijventerrein VI

Aansluitend op de bestaande bedrijventerreinen in Strijen, is het bedrijventerrein VI ontwikkeld. Binnen dit bedrijventerrein waren nog 4 kavels te koop. In 2020 is er 1 kavel verkocht en in 2021 is er 1 kavel verkocht. Voor de 2 laatste kavels lopen gesprekken met potentiële grondafnemers. Naar verwachting leidt dit in 2021 en 2022 tot grondverkoop. De grondverkoop in de grondexploitatie is dan ook verdeeld over de jaren 2021 en 2022.

Land van Essche III

Deze ontwikkellocatie ligt aan de zuidkant van Strijen. De gronden van deze locatie zijn grotendeels eigendom van de gemeente. In december 2019 is de private grond in het plangebied van eigenaar veranderd. In 2020 hebben we met de nieuwe eigenaar gesprekken gevoerd over de eigendomssituatie, het stedenbouwkundig plan en de woningprogrammering. In 2021 ronden we een gezamenlijk stedenbouwkundig plan en het onderzoek naar versnelde ontwikkeling af, om daarna te starten met de bestemmingsplanprocedure. De bouw van de eerste woningen verwachten we in 2022.

Poortwijk III

Na realisering van het laatste woningbouwproject, het Orkest en de bouw van het Actief College, is de definitieve inrichting van het openbaar gebied opgepakt. De aanleg van de definitieve woonomgeving loopt mogelijk door tot in 2022.

Goudswaard NO

Het bestemmingsplan is in december 2020 vastgesteld. Het bouwrijp maken gebeurt in 2021. In 2022 vindt naar verwachting de grondverkoop en start bouw plaats. Hiervoor wordt in 2021 een tenderprocedure doorlopen. Het woonrijp maken wordt in 2023 uitgevoerd.

Uitbreiding Piershil

De uitbreiding Piershil is een ontwikkeling met woningbouw op de locatie van het voormalige volkstuinencomplex aan de oostzijde van Piershil. De realisatie van de woningen in de derde tevens laatste fase vindt plaats in 2021. De aanleg van de in 2020 voorbereide definitieve woonomgeving vindt plaats vanaf eind 2021/begin 2022.

Vennootschapsbelasting in relatie tot grondexploitaties

We verwachten dat onze gemeente als ondernemer wordt aangemerkt en daardoor belastingplichtig is. Een deel van de grondexploitaties is winstgevend (zie bovenstaande tabel met resultaten op eindwaarde). Binnen de regels van de vennootschapsbelasting mogen we winstgevende exploitaties compenseren met de verliesgevende. Jaarlijks wordt binnen alle grondexploitaties gekeken wat het totale jaarlijkse winstbedrag is. Daarover moet door de gemeente vennootschapsbelasting betaald worden.

Winstneming en het nemen van verliezen

Winstneming

Tussentijdse winstneming is binnen de regelgeving van de BBV mogelijk als:

- het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar kan worden ingeschat én;
- een deel van de (bouwrijpe) grond is verkocht én;
- een deel van de kosten zijn gerealiseerd.

De tussentijdse winst wordt berekend door 'de gerealiseerde kosten te delen door de totale kosten en deze te vermenigvuldigen met de gerealiseerde opbrengsten gedeeld door de totale opbrengsten' en deze fractie (%) te vermenigvuldigen met de geprognoseerde eindwaarde

(resultaat) van de grondexploitatie. Deze methode staat bekend als de 'percentage of completion' methode (POC-methode) en dient door alle gemeenten op eenzelfde wijze te worden toegepast, met als doel de resultaten tussen gemeenten onderling vergelijkbaar te maken.

Dit voortgangpercentage, en daarmee de bepaling van de tussentijdse winst, is pas goed mogelijk en zichtbaar op het moment dat de jaarrekening wordt opgemaakt. De tussentijdse winst is een incidentele opbrengst die zich lastig laat voorspellen tijdens de begroting door versnellingen en/of vertragingen in de voortgang van projecten lopende het jaar.

Verliezen

Het resultaat van een grondexploitatie wordt berekend door het saldo van de (toekomstige) kasstromen. Zien we hier een verlies, dan dienen wij op grond van de BBV hiervoor een voorziening te treffen. De voorziening wordt gewaardeerd op basis van eindwaarde. In principe zijn er geen tussentijdse afrekeningen met deze voorziening. Bij de jaarrekening 2020 is aan de hand van de uitkomsten van het MPG 2021 het bedrag van de verliesvoorziening bijgesteld.

Reserves, voorzieningen en risico's

Reserve

Voor de gebiedsontwikkelingen is een reserve grondexploitatie ingesteld. Deze reserve is specifiek bedoeld om de risico's rond de gemeentelijke grondexploitaties op te vangen. De maximale omvang van de reserve is dan ook gelijk aan de omvang van het risicoprofiel van de grondexploitaties.

De reserve grondexploitatie heeft naar verwachting op 1 januari 2022 een saldo van circa € 0,37 miljoen. In onderstaande tabel staan de verwachte stortingen, onttrekkingen en claims. Het verwachte eindsaldo van de reserve bedraagt eind 2025 circa € 0,37 miljoen.

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Stand 1 januari	366	366	366	366
Stortingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Onttrekkingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Stand 31 december	366	366	366	366

Voorziening

Verwachte tekorten bij lopende en nieuwe grondexploitaties dekken we, conform BBV-regelgeving, af met een verliesvoorziening grondexploitaties.

Eventuele stortingen in deze verliesvoorziening komen, na besluit van de raad, ten laste van de algemene reserve. De gemeenteraad stelt jaarlijks bij de jaarrekening de herziening van de grondexploitaties vast.

Op grond van de laatste actualisatie van de grondexploitaties (MPG 2021), welke 17 juni 2021 door de raad is besloten, staat hieronder de actuele stand van de voorziening verliezen grondexploitaties. We berekenen de voorzieningen op basis van de eindwaardeberekeningen vanuit de grondexploitaties.

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Soort	Voorziening per 1-1-2022	Onttrekking voorziening in 2022	Onttrekking voorziening in 2023 e.v. jaren	Voorziening per 31-12-2025
Bedrijvenpark Hoeksche Waard	In exploitatie	4.070	0	-4.070	0
Totaal		4.070	0	-4.070	0

Uit het overzicht blijkt dat er in 2022 voor € 4,07 miljoen een voorziening voor verwachte verliezen is gevormd. Dit bedrag is in z'n geheel bestemd voor het verwachte negatieve resultaat voor het Bedrijvenpark Hoeksche Waard. In de begroting 2022 vormen wij verder geen aanvullende voorziening.

Risico's

In principe moeten de risico's binnen de grondexploitaties worden opgevangen. De resultaten van de grondexploitaties en de relatieve doorlooptijd ervan geven aan dat de financiële risico's beheersbaar zijn. Het saldo van de reserve grondexploitatie moet voldoende zijn om de financiële gevolgen van de risico's te dekken indien deze risico's niet binnen de grondexploitaties kunnen worden opgevangen. In de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) zijn de risico's vertaald naar een gemiddeld financieel risico. Medio juni 2021 is het MPG voor het laatst door de raad vastgesteld. De hoogte van de reserve grondexploitatie is bij de zomerrapportage 2021 bijgesteld aan de hoogte van het totaal van alle gemiddelde risico's van alle grondexploitaties.

3.8 Regio Deal

Inleiding

Het samenwerkingsverband Zuid-Hollandse Delta en het Rijk hebben op 17 juli 2020 een Regio Deal gesloten. Met deze deal investeert het Rijk € 7,5 miljoen in het versterken en verbeteren van de kwaliteit van leven, werken en wonen in de regio. In de Zuid-Hollandse Delta werken de gemeenten op de eilanden Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard en Voorne-Putten samen aan een aantal grote opgaven.

In een Regio Deal werken Rijk en regio samen aan gebiedsgerichte opgaven om de kwaliteit van leven, werken, wonen, ondernemen, veiligheid, onderwijs en recreëren in regio's verspreid over Nederland te vergroten. De eilanden hebben voor hun ambities een bedrag van € 7,5 miljoen van het Rijk ontvangen en dragen daar zelf nog eens € 7,5 miljoen aan bij. Met de extra investering van het Rijk kan de regio deze opgaven sneller en beter aanpakken.

Thema's

De samenwerkende gemeenten gaan door de ondertekening van de Regio Deal samen aan de slag op het gebied van duurzaamheid, agrifood, landschap en toerisme en onderwijs en arbeidsmarkt. Gemeente Hoeksche Waard is trekker van het thema agrifood.

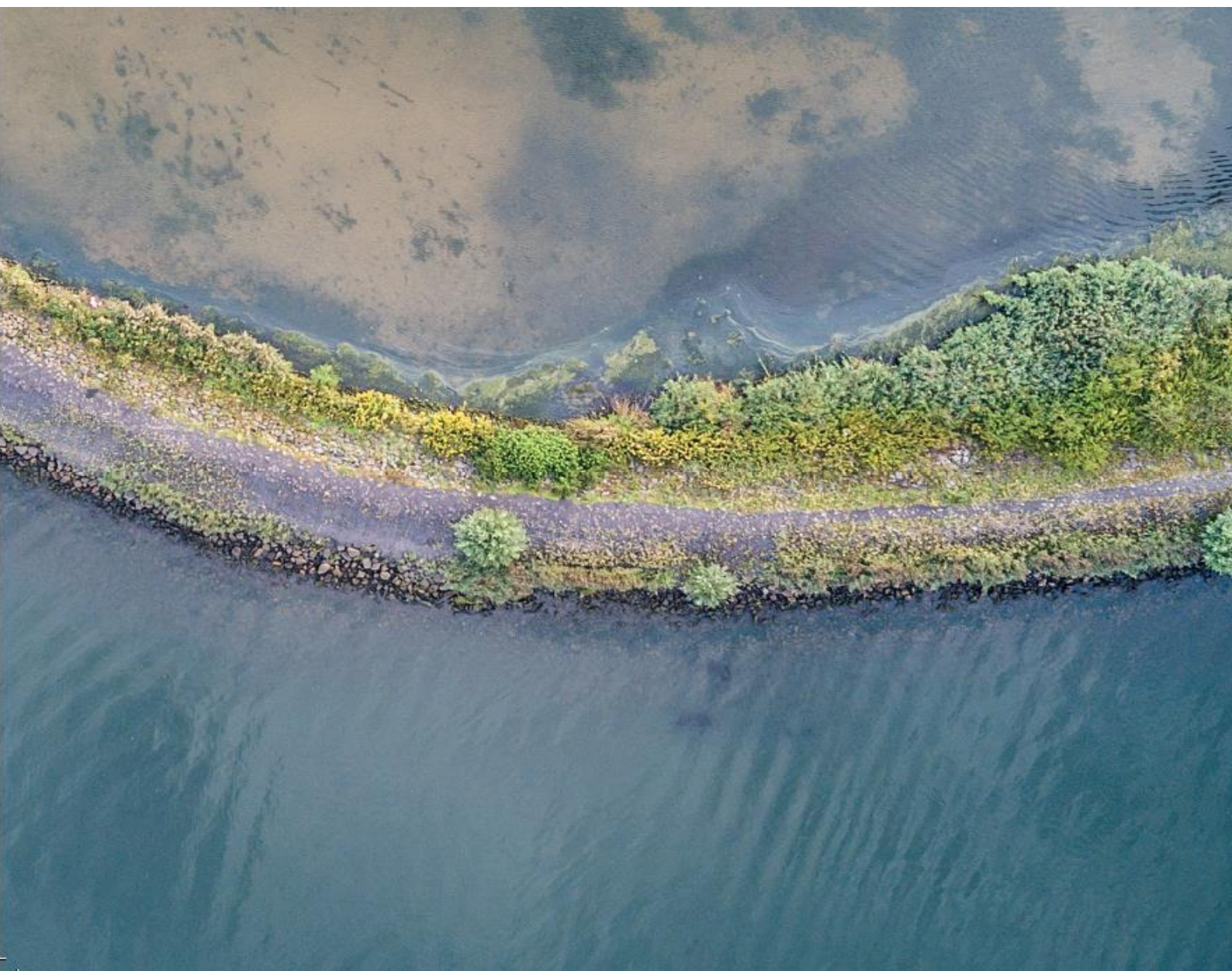
Projecten

Na de start van de Regio Deal is stevig ingezet op de regionale samenwerking tussen overheden, ondernemers, scholen en maatschappelijke partners. De ambities worden met grote én kleine projecten gerealiseerd. In 2021 zijn voor agrifood vier nieuwe initiatieven gestart. In verband met het groeiseizoen loopt de uitvoering door in 2022. Zo krijgt het 'Bodem als Basis van LTO Noord een vervolg. Gezamenlijk financieren LTO Noord, Waterschap Hollandse Delta en de Regio Deal dit project, waarin bij circa 55 deelnemende agrariërs gewerkt wordt aan de verbetering van de landbouwgrond. Daarnaast start een proef met een waterstofrobot voor bodembewerking op verschillende grondsoorten in de regio. Ook is er een financiële bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van foodlab Hoeksche Waard. Zo wordt verder gebouwd aan het regionale kennisnetwerk voor landbouw en de korte keten. De ambitie is om voor half 2022 alle nieuwe initiatieven binnen de subsidieregeling in uitvoering te brengen. Zo komt er een proef met mobiele zonnecellen bij een agrarisch bedrijf, om te kijken of het lukt zelfvoorzienend te worden. Daarnaast wordt het netwerk van waterstofvulstations in de regio uitgebreid.

Met de herstructurering van de verouderde campings en de transformatie van oude jachthaven naar veelzijdig watercentrum zet men de eerste stappen op het gebied van toerisme. De projecten om de natuur van het Haringvliet meer bekend, toegankelijk en betrouwbaar te maken, worden nu opgestart. De gemeenten willen bovendien zorgen voor een 'dekkend onderwijsaanbod' in de regio, voor de sectoren agrifood, toerisme en recreatie, duurzaamheid, zorg en innovatie-techniek. Daarbij zijn de drie campussen in Goeree-Overflakkee, Brielle en Hoeksche Waard belangrijk. In aanvulling daarop komt een regionale online vacaturebank, waar werkzoekenden in één oogopslag zien welke vacatures in de Zuid-Hollandse Delta openstaan.

Risico's

De Regio Deal is niet iets alleen van de overheid. In de zogenaamde 'triple helix' maken ook het onderwijs en ondernemers deel uit van de samenwerking. Er moet nog inzet gepleegd worden om voldoende partijen met voldoende doorzettingskracht aan deze deal te verbinden. Door de coronacrisis zijn voor sommige partijen de prioriteiten anders komen te liggen. Dit zal in 2021 duidelijk worden.

4. Financiële Positie

4.1 Grondslagen en uitgangspunten

Dit hoofdstuk geeft de uitgangspunten en grondslagen voor deze begroting weer. Daarnaast bevat het hoofdstuk het programmaplan, het overzicht van incidentele baten en lasten, het overzicht structurele en incidentele mutaties in reserves, een overzicht met de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de vennootschapsbelasting en de post onvoorzien, het investeringsoverzicht en het overzicht van reserves en voorzieningen. Verder is de geprognosticeerde balans weergegeven.

In deze begroting zijn de volgende uitgangspunten en grondslagen gehanteerd:

Grondslagen en uitgangspunten 2022	
Onderwerp	Uitgangspunt
Algemeen	Een Programmabegroting die voldoet aan de eisen van de BBV en die structureel sluitend is. Een Programmabegroting die voldoet aan onze eigen beleidslijnen vastgesteld in de Nota 'Reserves en voorzieningen' en Nota 'Waardering en afschrijving vaste activa'.
Loonstijging	Prijsindex CPB, uit Meicirculaire 2021 Gemeentefonds: Loonvoet, sector overheid: 1,5 % De cao voor gemeenten liep van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. Voor een nieuwe cao wordt onderhandeld. Hier is nog geen duidelijkheid over.
Prijsstijging	Prijsindex CPB, uit Meicirculaire 2021 Gemeentefonds: Prijs bruto binnenlands product: 1,6 % Op basis van het dekkingsplan in de Perspectiefnota 2022 zijn de uitgavenbudgetten niet geïndexeerd. De deelnemersbijdragen aan de GR-en zijn gebaseerd op de vastgestelde begrotingen van de GR-en.
Meerjarenperspectief	In 2022 worden de lonen (zie 'loonstijging') en prijzen (zie 'prijsstijging') ten opzichte van 2021 geïndexeerd. Vanaf 2023 worden de lonen en prijzen constant gehouden (geen index).
Onvoorzien uitgaven	Deze post is gebaseerd op € 1 per inwoner en is afgerond op € 90.000
Omslagrente	Volgens Omslagrenteberekening BBV, deze wordt bij het opstellen van de Programmabegroting berekend
Rentepercentage nieuwe geldleningen	- Kortlopende geldleningen: -/ 0,4% - Langlopende geldleningen: 0,62 % (voor 25 jaar vast)
Rentetoerekening	De rente wordt via de renteomslag doorbelast aan de betreffende taakvelden.
Rentebijbeschrijving op reserves en voorzieningen	Vindt niet plaats (met uitzondering van voorzieningen gewaardeerd op contante waarde).
Berekening externe uren	De uitgangspunten voor het berekenen van de uurtarieven zijn de gemiddelde loonsom per team, gedeeld door het aantal productieve uren met daarop een opslag van de overhead.
Tarieven OZB en RZB	Het tarief voor 2022 passen we aan, aan de ontwikkeling van de waarden van het onroerend goed van het voorgaande jaar. Daarna passen we het tarief aan, op basis van de prijsstijging bruto binnenlands product
Tarieven overige belastingen - Haven- en kadegelden - Hondenbelasting - Lijkbezorgingsrechten - Marktgelden - Omgevingsvergunningen - Overige legestarieven - Rioolheffing - Toeristenbelasting	Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product voor zover de grens van wettelijke voorschriften (maximumtarief of meer dan 100% kostendekkend) niet structureel wordt overschreden.

• Afvalstoffenheffing	
Privaatrechtelijke opbrengsten/ Huuropbrengsten	Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product, tenzij er specifieke (meerjarige) afspraken zijn gemaakt (bijvoorbeeld bij huurovereenkomsten)
Subsidies (tot subsidie uitvoeringsregels geharmoniseerd zijn)	<i>Structurele subsidies</i> Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product <i>Incidentele subsidies</i> Geen inflatiecorrectie (vaste bedragen)
Aantal inwoners	1 januari 2020: 87.394 (GBA) De stijging van het aantal inwoners wordt berekend door een factor van 2,1 inwoners te hanteren per extra woning. Dit resulteert in de volgende inwonersaantallen: 1 januari 2022: 88.933 1 januari 2023: 90.550 1 januari 2024: 91.884 1 januari 2025: 92.564
Aantal woningen	1 januari 2020: 37.820 (BAG) De stijging van het aantal woningen is gebaseerd op de aantallen uit het Woningbouwprogramma Dit resulteert in het volgende aantal woningen: 1 januari 2022: 38.627 (WBP: +424) 1 januari 2023: 39.397 (WBP: +770) 1 januari 2024: 40.032 (WBP: +635) 1 januari 2025: 40.356 (WBP: +324)
Aantal huishoudens	1 januari 2022: 37.778 1 januari 2023: 38.465 1 januari 2024: 39.032 1 januari 2025: 39.321
Aantal inwoners onder 18 jaar	1 januari 2022: 17.045 1 januari 2023: 17.355 1 januari 2024: 17.610 1 januari 2025: 17.741
Aantal inwoners boven de 65 jaar	1 januari 2022: 20.220 1 januari 2023: 20.588 1 januari 2024: 20.891 1 januari 2025: 21.046
Aantal huishoudens met een laag inkomen	1 januari 2022: 9.243 1 januari 2023: 9.411 1 januari 2024: 9.549 1 januari 2025: 9.620
Aantal bijstandsgerechtigden	1 januari 2022: 871 1 januari 2023: 852 1 januari 2024: 841 1 januari 2025: 822
Aantal leerlingen VO	Per oktober 2021: 3.269 Volgende jaren: 3.215
Aantal bedrijfsgebouwen	1 januari 2022: 9.814 1 januari 2023: 9.993 1 januari 2024: 10.140 1 januari 2025: 10.215

4.2 Overzicht van baten en lasten

Onderstaand overzicht bevat de baten, de lasten en de mutaties in de reserves voor de jaren 2020 tot en met 2025.

(bedragen x €1.000)	Werkelijk 2020			Actuele begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning	977	-7.405	-6.427	1.784	-12.376	-10.592	1.130	-8.578	-7.448	1.173	-8.137	-6.964	1.173	-7.973	-6.800	1.173	-7.973	-6.800
1. Veiligheid	68	-8.850	-8.782	-26	-9.417	-9.443	47	-9.315	-9.268	109	-9.303	-9.194	109	-9.289	-9.179	109	-9.289	-9.179
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	21.468	-41.342	-19.873	24.050	-46.854	-22.804	20.881	-42.814	-21.933	20.862	-43.183	-22.322	20.577	-43.233	-22.656	20.623	-43.509	-22.885
3. Economie	458	-2.622	-2.164	1.637	-4.258	-2.621	709	-2.925	-2.216	287	-2.515	-2.228	280	-2.225	-1.944	280	-1.756	-1.475
4. Onderwijs	818	-5.756	-4.938	2.445	-8.061	-5.616	1.471	-6.898	-5.427	1.196	-6.632	-5.435	811	-6.267	-5.456	811	-6.199	-5.388
5. Sport, cultuur en recreatie	1.731	-10.728	-8.997	2.053	-12.787	-10.734	2.029	-12.012	-9.983	1.970	-11.578	-9.608	1.971	-11.219	-9.248	1.971	-11.164	-9.192
6. Sociaal Domein	23.427	-72.249	-48.822	19.600	-77.128	-57.528	15.865	-69.075	-53.210	15.998	-65.321	-49.323	15.998	-65.005	-49.007	15.998	-64.692	-48.694
7. Volksgezondheid en milieu	557	-6.976	-6.418	7	-7.880	-7.873	8	-6.729	-6.722	8	-6.686	-6.678	8	-6.435	-6.428	8	-6.435	-6.428
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	9.429	-11.978	-2.549	11.564	-15.039	-3.475	9.848	-13.160	-3.312	6.999	-10.162	-3.163	5.988	-8.909	-2.921	4.917	-8.855	-3.937
Algemene Dekkingsmiddelen*	226.648	-6.602	220.046	146.789	-1.609	145.180	141.664	-1.769	139.895	139.259	-1.016	138.242	140.591	-1.010	139.581	141.904	-1.011	140.893
Overhead	260	-31.383	-31.123	2.536	-41.551	-39.015	133	-30.657	-30.524	133	-29.581	-29.448	133	-28.815	-28.682	133	-28.353	-28.220
Vennootschapsbelasting	0	-116	-116	0	-16	-16	0	-17	-17	0	-17	-17	0	-17	-17	0	-17	-17
Bedrag onvoorzien	0	0	0	0	-87	-87	0	-87	-87	0	-87	-87	0	-87	-87	0	-87	-87
Saldo van baten en lasten (A)	285.841	-206.006	79.835	212.440	-237.065	-24.625	193.784	-204.036	-10.251	187.994	-194.216	-6.222	187.640	-190.483	-2.844	187.929	-189.338	-1.410
Onttrekkingen aan reserves (baten) / Stortingen in reserves (lasten):																		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning	51	-34	17	3.378	0	3.378	0	0	0	32	0	32	32	0	32	32	0	32
1. Veiligheid	20	0	20	161	0	161	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	13.096	-12.374	722	7.401	-4.322	3.078	808	0	808	927	0	927	929	0	929	898	0	898
3. Economie	1.277	-1.985	-708	1.146	0	1.146	418	-442	-24	276	0	276	276	0	276	57	0	57
4. Onderwijs	440	-213	226	6.928	-6.698	230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	1.145	-232	913	1.829	-619	1.210	816	0	816	754	0	754	491	0	491	491	0	491
6. Sociaal Domein	4.906	-4.396	510	4.226	-1.064	3.161	2.149	0	2.149	726	0	726	489	0	489	221	0	221
7. Volksgezondheid en milieu	1.780	-1.389	391	1.011	0	1.011	460	-1.547	-1.087	144	0	144	5	0	5	5	0	5
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	1.155	-1.405	-249	1.278	-3.083	-1.805	829	-835	-6	579	-189	389	54	-189	-136	0	-45	-45
Algemene Dekkingsmiddelen*	5.500	-88.764	-83.264	500	-5.126	-4.626	0	-3.590	-3.590	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	18.205	-10.673	7.532	13.521	-2.462	11.059	10.164	-7.000	3.164	2.284	0	2.284	1.505	0	1.505	1.050	0	1.050
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal omtrekkingen aan / stortingen in reserves (B)	47.573	-121.464	-73.891	41.378	-23.374	18.005	15.644	-13.414	2.230	5.721	-189	5.532	3.779	-189	3.590	2.754	-45	2.709
Resultaat (A+B)	333.414	-327.470	5.944	253.818	-260.438	-6.620	209.429	-217.450	-8.021	193.715	-194.406	-691	191.419	-190.673	746	190.682	-189.383	1.299

*Dekkingsmiddelen conform BBV (taakveld 0.5 Treasury, 0.61 OZB woningen, 0.62 OZB-niet woningen, 0.64 Belastingen overig, 0.7 Algemene uitkering en

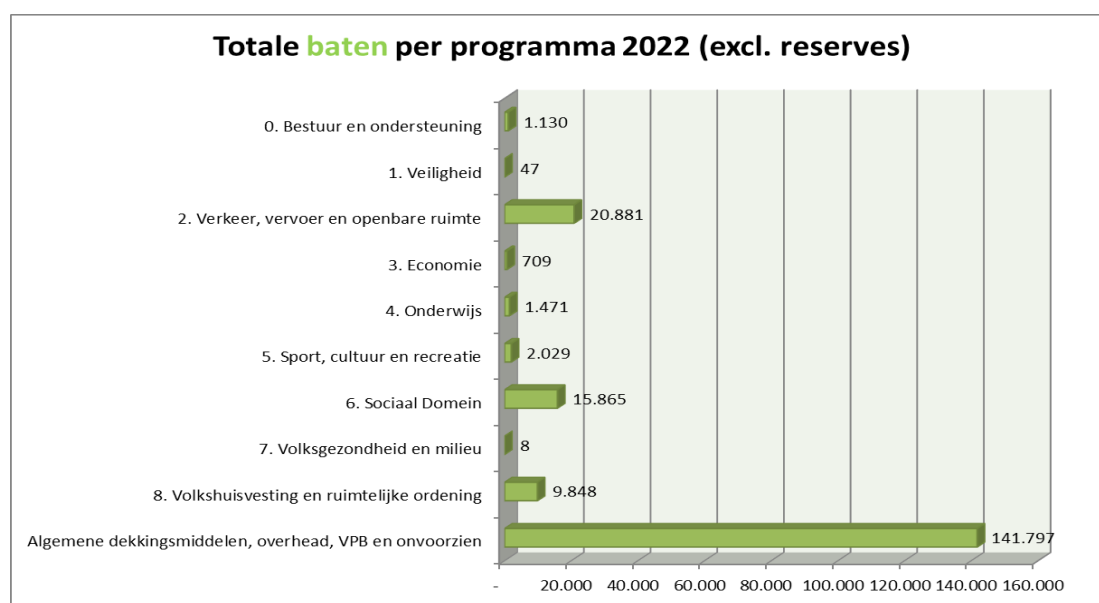
overige uitkeringen gemeentefonds

Het totaalbeeld van baten en lasten is als volgt:

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Werkelijk 2020	Actuele				
		begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	285.841	212.440	193.784	187.994	187.640	187.929
Lasten	-206.006	-237.065	-204.036	-194.216	-190.483	-189.338
Totaalsaldo van baten en lasten	79.835	-24.625	-10.251	-6.222	-2.844	-1.410
Onttrekkingen reserves	47.573	41.378	15.644	5.721	3.779	2.754
Stortingen reserves	-121.464	-23.374	-13.414	-189	-189	-45
(Begrotings)resultaat	5.944	-6.620	-8.021	-691	746	1.299
Incidentele baten en lasten	328	2.352	7.159	-286	-601	-9
Structureel (begrotings) resultaat	6.272	-4.268	-862	-977	146	1.290

De verdeling van de lasten en baten is in onderstaande overzichten weergegeven (bedragen x €1.000)

4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht zijn de incidentele baten en lasten opgenomen. Dit zijn posten die eenmalig van toepassing zijn of waarvan de 'eindigheid' vaststaat. De incidentele lasten worden hierbij weergegeven als +/; de incidentele baten als -/

Prgr	T v	Incidentele posten (baten en lasten)	Lasten / baten	2022	2023	2024	2025	Toelichting belangrijkste posten
0	0.1	Dorpsgericht werken	Lasten	133	-	-	-	Incidentele lasten tbv incidentele beleidsmaatregelen
	0.1	Dorpsgericht werken initiatievenfonds	Lasten	200	-	-	-	
	0.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		333	-	-	-	
		Totaal programma 0. Bestuur en ondersteuning		333	-	-	-	
Alg	0.4	Projectkosten	Lasten	1.032	1.127	545	-	De incidentele projectkosten worden gedekt uit de reserve.
	0.4	Onttrekking reserve Frictiekosten	Onttrekking	-1.032	-1.127	-545	-	
	0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	
Alg	0.4	Onttrekking reserve Frictiekosten	Onttrekking	-1.000	-	-	-	Overheveling van de reserve frictielasten en algemene reserve naar de reserve Flankerend beleid. De fasering ijm de taakstelling personeel en maatregelen ihkv flankerend beleid dekken wij uit de reserve
	0.4	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	-6.000	-	-	-	
	0.4	Storting in reserve Flankerend Beleid	Storting	7.000	-	-	-	
	0.4	Fasering taakstelling personeel	Lasten	500	-	-	-	
	0.4	Onttrekking reserve Flankerend Beleid	Onttrekking	-500	-	-	-	
	0.4	Flankerend beleid maatregelen	Lasten	1.029	658	485	492	
	0.4	Onttrekking reserve Flankerend Beleid	Onttrekking	-1.029	-658	-485	-492	
	0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	
Alg	0.4	Onderzoek Datagedreven overheid	Lasten	550	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen. Een deel van deze kosten worden gedekt uit de reserve.
	0.4	Onttrekking reserve omgevingswet	Onttrekking	-3	-	-	-	
	0.4	Optimalisering inkooporganisatie	Lasten	95	-	-	-	
	0.4	Mutaties reserve taakveld 0.64	Lasten	74	24	-	-	
	0.4	WMO inkoopstrategie	Lasten	50	-	-	-	
	0.4	Onttrekking reserve sociaal domein	Onttrekking	-124	-24	-	-	
	0.4	SROI coordinator	Lasten	80	-	-	-	
	0.4	Ondersteuning Werkgevers Servicepunt Rijnmond	Lasten	50	-	-	-	
	0.4	Software	Lasten	8	-	-	-	
	0.4	Communicatie	Lasten	20	-	-	-	
	0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		800	-	-	-	
Alg	0.7	Frictiekostenvergoeding	Baten	-3.590	-	-	-	De frictielastenvergoeding van het Rijk storten wij in de reserve.
	0.7	Storting in reserve frictiekosten	Storting	3.590	-	-	-	
	0.7	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	
Alg	0.8	Inhuur personeel (omzetting struct. naar incidenteel)	Lasten	741	-	-	-	Incidentele inhuurbudgetten.
	0.8	Subtotaal incidentele baten/lasten		741	-	-	-	
		Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien		1.540	-	-	-	
2	2.1	Programma Mobiliteit	Lasten	160	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen en incidentele baten.
	2.1	Maatregelen verkeersveiligheid	Lasten	50	-	-	-	
	2.1	Grondverkoop	Baten	-25	-	-	-	
	2.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		185	-	-	-	
2	2.5	Openbaar vervoer	Lasten	100	100	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	2.5	Deltapontjes	Lasten	25	25	-	-	
	2.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		125	125	-	-	
2	5.7	Hitzertse kade	Lasten	450	-	-	-	Voor diverse incidentele projecten ontvangen wij een bijdrage van de provincie.
	5.7	Bijdrage Hitzertse kade	Baten	-200	-	-	-	
	5.7	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	-150	-	-	-	
	5.7	Recreatiegebied Oude Tol	Lasten	73	-	-	-	
	5.7	Dorpsgericht werken - act 7 gebiedsprog - inv.subs	Lasten	32	-	-	-	
	5.7	Dorpsgericht werken - act 7 gebiedsprog - inv.subs	Baten	-32	-	-	-	
	5.7	Fabulous Farmers - act 13 gebiedsprog - inv.subs.	Lasten	34	-	-	-	
	5.7	Fabulous Farmers - act 13 gebiedsprog - inv.subs.	Baten	-34	-	-	-	
	5.7	Niet kerende grondbewerking-act 15 gebiedspr.innv.s	Lasten	11	-	-	-	
	5.7	Niet kerende grondbewerking-act 15 gebiedspr.innv.s	Baten	-11	-	-	-	
	5.7	Subtotaal incidentele baten/lasten		173	-	-	-	
		Totaal programma 2. Verkeer, vervoer en Openbare ruimte		483	125	-	-	

3	3.1	Uitvoeringsagenda vitale arbeidsmarkt	Lasten	175	180	-	-	
	3.1	Gebiedsprogramma Hoeksche Waard	Lasten	174	48	-	-	
	3.1	Programma Economie	Lasten	427	361	250	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	3.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		777	590	250	-	
3	3.3	Detailhandelsvisie	Lasten	219	219	219	-	
	3.3	Onttrekking reserve Economie	Onttrekking	-219	-219	-219	-	De incidentele lasten dekken wij uit de reserve.
	3.3	Startende ondernemers	Lasten	20	-	-	-	
	3.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		20	-	-	-	
3	3.4	Storting in reserve kapitaallasten tbv Fort Buitensluis	Storting	442	-	-	-	De incidentele lasten dekken wij gedeeltelijk uit de reserve.
	3.4	Onttrekking reserve Ontwikkeling kernen	Onttrekking	-183	-	-	-	
	3.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		259	-	-	-	
	Totaal programma 3. Economie			1.056	590	250	-	
3	4.3	Nationaal Programma onderwijs	Lasten	660	385	-	-	Voor incidentele projecten
	4.3	Subsidies Nationaal Programma onderwijs	Baten	-660	-385	-	-	ontvangen wij een subsidie.
	4.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	
	Totaal programma 4. Onderwijs			-	-	-	-	
5	5.1	Sportsubsidies buitensport	Lasten	50	50	50	-	
	5.1	Sportraad HW	Lasten	10	-	-	-	
	5.1	Project HW: Harmonisatie sportbeleid	Lasten	40	-	-	-	
	5.1	Onttrekking reserve Friciekosten	Onttrekking	-40	-	-	-	
	5.1	Brede impuls	Lasten	25	-	-	-	
	5.1	Sportbeleid	Lasten	50	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen, waarvan enkele gedekt uit een reserve of een bijdrage van derden.
	5.1	Lokaal Sportakkoord	Lasten	50	-	-	-	
	5.1	Bijdrage lokaal Sportakkoord	Baten	-50	-	-	-	
	5.1	Ondersteuning jeugd topsporters	Lasten	10	10	-	-	
	5.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		145	60	50	-	
5	5.2	Afboeking boekwaarde oude sportvelden	Lasten	105	-	-	-	Enmalige afboeking van oude boekwaarde.
	5.2	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	-54	-54	-54	-54	
	5.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		51	-54	-54	-54	
5	5.3	Kunst en cultuur algemeen	Lasten	117	63	-	-	
	5.6	St. Biblio HW	Lasten	163	163	-	-	De incidentele lasten dekken wij (voor een deel) uit de reserve.
	5.6	Onttrekking reserve uitvoeringsagenda cultuur	Onttrekking	-80	-226	-	-	
		Subtotaal incidentele baten/lasten		200	-	-	-	
5	5.5	Publieksbereik erfgoed vergroten	Lasten	51	51	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	5.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		51	51	-	-	
	Totaal programma 5. Sport, cultuur en recreatie			448	57	-4	-54	
6	6.1	Investeringsbudget Jeugdhulp	Lasten	140	-	-	-	
	6.1	Investeringsbudget SD: terugdringen instroom	Lasten	1.900	-	-	-	
	6.1	Inv.budget SD: versterking soc. infrastructuur	Lasten	155	-	-	-	
	6.1	Onttrekking reserve Sociaal domein	Onttrekking	-1.470	-	-	-	
	6.1	Uitvoeringsprogramma T huis in de kern	Lasten	175	275	185	-	
	6.1	Regionaal jeugdbeleid	Lasten	35	35	35	-	
	6.1	Informatie en advies ouderen	Lasten	10	12	-	-	De incidentele maatregelen in het sociaal domein dekken wij (voor een deel) uit de reserve Sociaal Domein.
	6.1	Onttrekking reserve Sociaal domein	Onttrekking	-220	-322	-220	-	
	6.1	LHBT I beleid (Regenboogbeleid)	Lasten	9	-	-	-	
	6.1	LHBT I beleid (Regenboogbeleid)	Baten	-9	-	-	-	
	6.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		725	-	-	-	
6	6.1	Uitvoeringsprogramma T huis in de kern	Lasten	275	-	-	-	
	6.1	Inclusie: Opvoeden&Opgroeien doen we samen IT AV	Lasten	151	-	-	-	
	6.1	Regionaal jeugdbeleid	Lasten	29	15	15	-	
	6.1	Jongerenparticipatie	Lasten	10	-	-	-	
	6.1	Mantelzorgagenda	Lasten	50	50	50	-	
	6.1	Bijdrage mantelzorgagenda	Baten	-50	-	-	-	
	6.1	Onttrekking reserve Sociaal domein	Onttrekking	-	-42	-42	-	
	6.1	Subsidie maatschappelijk werk	Lasten	61	-	-	-	
	6.1	Bestrijden eenzaamheid ouderen	Lasten	90	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	6.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		615	23	23	-	
6	6.2	Inclusie: Sterke schakels (wijkteams)	Lasten	102	10	10	-	
	6.2	Subsidie wijkteams	Lasten	16	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	6.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		118	10	10	-	
6	6.3	Inclusie: Samen tegen armoede	Lasten	290	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	6.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		290	-	-	-	
6	6.5	Inclusie: Werk voor iedereen	Lasten	113	-	-	-	
	6.5	Project Match Makers	Lasten	80	-	-	-	
	6.5	Versterken sociaal en verbonden Hoeksche Waard	Lasten	120	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	6.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		313	-	-	-	
6	6.71	Schulddienstverlening	Lasten	233	136	-	-	De incidentele lasten dekken wij uit de reserve.
	6.71	Onttrekking reserve Sociaal domein	Onttrekking	-233	-136	-	-	
	6.71	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	
	Totaal programma 6. Sociaal Domein			2.061	33	33	-	

7	7.4	Storting reserve duurzaamheid	Storting	1.547	-	-	-	Betreft de vorming van de
	7.4	Onttrekking reserve Eenergietransitie	Onttrekking	-297	-	-	-	reserve Duurzaamheid en de
	7.4	Transitievisie Warmte	Lasten	100	100	-	-	overheveling van de reserve
	7.4	Programma Duurzaamheid	Lasten	158	141	-	-	Energietransitie naar de reserve
	7.4	Onttrekking reserve Duurzaamheid	Onttrekking	-158	-139	-	-	Duurzaamheid.
	7.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		1.350	102	-	-	
7	7.4	Ruimtelijke ordening	Lasten	8	-	-	-	
	7.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		8	-	-	-	
		Totaal programma 7. Volksgezondheid en milieu		1.358	102	-	-	
8	8.1	Omgevingsvisie KD	Lasten	10	-	-	-	De incidentele lasten dekken wij
	8.1	Planologische procedures (diverse kosten)	Lasten	408	933	-	-	met bijdragen van derden. Een
	8.1	Planologische procedures (overige verrekeningen)	Lasten	49	-148	-	-	deel van de bijdragen storten wij
	8.1	Planologische procedures (overige verrekeningen)	Baten	149	-	-	-	ogv de nota Kostenverhaal in de
	8.1	Planologische procedures (bijdragen derden)	Baten	-1.089	-1.112	-111	-	reserve. Daarnaast is sprake van
	8.1	Ruimtelijke ordening	Baten	-	-	-35	-	incidentele grondverkoop en
	8.1	Storting reserve ontwikkeling kernen	Storting	835	189	189	45	grondverwervingen.
	8.1	Planologische procedures	Baten	-51	-	-	-	
	8.1	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	-156	-123	-	-	
	8.1	Grondverkoop	Baten	-1.339	-924	-924	-	
	8.1	Grondverwerving	Lasten	685	-	-	-	
	8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-500	-1.184	-880	45	
8	8.1	Implementatie Omgevingswet	Lasten	647	446	54	-	Invoering van de omgevingswet
	8.1	Onttrekking reserve omgevingswet	Onttrekking	-673	-456	-54	-	dekken wij uit de reserve.
	8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-26	-10	-	-	
8	8.3	Wonen: Short Stay / Flex wonen	Lasten	60	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		60	-	-	-	
8	8.3	Programma Wonen	Lasten	345	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	8.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		345	-	-	-	
		Totaal programma 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-120	-1.194	-880	45	
		Totaalsaldo van incidentele baten en lasten		7.159	-286	-601	-9	
		Totaal incidentele lasten		14356	5469	1898	492	
		Totaal incidentele baten		-6990	-2421	-1070	0	
		Saldo incidentele lasten en baten		7.366	3.048	828	492	
		Totaal incidentele storting in reserves		13.414	189	189	45	
		Totaal incidentele onttrekkingen aan reserves		-13.621	-3.524	-1.618	-546	
		Saldo incidentele mutaties in reserves		-207	-3.335	-1.429	-501	
		Totaalsaldo van incidentele baten en lasten		7.159	-286	-601	-9	

Toelichting op tabel

In het bovenstaand overzicht zijn incidentele baten en lasten opgenomen. Dit zijn baten en lasten die zich eenmalig voordoen of 'eindig' zijn. Het merendeel van de incidentele lasten hebben betrekking op de beleidsvoornemens uit de Perspectiefnota die in jaarschijf 2022 worden ingezet. Daarnaast hebben incidentele lasten betrekking op frictiekosten (projectbegroting in verband met de herindeling). De frictiekostenvergoeding van het Rijk vervalt na 2022. De incidentele mutaties in de reserves dienen ter dekking van de incidentele lasten. Uit bovenstaand overzicht blijkt dat in jaarschijf 2022 per saldo meer incidentele lasten dan incidentele baten zijn. Dit heeft een gunstig effect op het structurele begrotingsresultaat.

Nieuwe handreiking 'Incidentele baten en lasten'

De toezichthouders van de 12 provincies hebben gezamenlijk een nieuwe handreiking over 'Incidentele baten en lasten' vervaardigd om het toezichtbeleid te uniformeren en een eenduidige toepassing door gemeenten te bevorderen. In deze nieuwe handreiking wordt een nadere toelichting gegeven op de begrippen 'incidenteel' en 'structureel'. Dit betekent onder meer dat een incidentele last alleen opgenomen kan worden indien sprake is van een 'duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum'. Een budget voor een pilot, waarbij voor een bepaalde periode hogere lasten opgenomen worden in de begroting en na bijvoorbeeld 2 jaar wordt geëvalueerd en besloten over het al dan niet voortzetten van het beleid, kan op grond van de nieuwe handreiking niet (meer) als incidentele lasten worden aangemerkt, aangezien geen sprake is van een 'duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum'.

Deze handreiking is van toepassing op de begroting 2022. Echter, vanwege de late publicatiedatum van deze handreiking, zullen de toezichthouders deze handreiking pas bij de begroting 2023 volledig betrekken in het toezichtsoordeel.

4.4 Structureel begrotingsevenwicht

De Begroting 2022-2025 moet op grond van artikel 189 van de Gemeentewet 'structureel' in evenwicht zijn. Dit houdt in dat de structurele lasten worden gedekt met structurele baten. De provincie gaf in haar brief 'Tussenbericht financieel toezicht 2021' aan dat het meerjarenperspectief 2022-2025 vanaf de jaarschijf 2024 structureel sluitend moet zijn.

Het structurele begrotingsresultaat bestaat uit het begrotingsresultaat gecorrigeerd met de incidentele baten en lasten (zie onderdeel 'Overzicht van incidentele baten en lasten'). Door het begrotingsresultaat te normaliseren voor het saldo van incidentele baten en lasten, ontstaat het begrotingsresultaat dat gebaseerd is op de structurele baten en lasten. Het beeld is dan als volgt:

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
(Begrotings)resultaat	-8.021	-691	746	1.299
Incidentele baten en lasten	7.159	-286	-601	-9
Structureel (begrotings) resultaat	-862	-977	146	1.290

Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten worden gedekt door structurele baten, nadat de incidentele lasten en baten zijn geëlimineerd. De tabel laat vanaf 2024 een structureel sluitende begroting zien.

4.5 Structurele en incidentele mutaties in reserves

In onderstaande tabellen zijn per programma de structurele en incidentele stortingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen.

In het BBV staat dat alle stortingen en onttrekkingen aan de reserves van incidentele aard zijn. Er zijn echter afwijkingen mogelijk. Wanneer een bestemmingreserve wordt gevormd voor de dekking van een investering (met economisch nut), is de dekking structureel geregeld.

Door de stortingen en onttrekkingen aan dit soort reserves apart inzichtelijk te maken, is duidelijk dat deze structureel zijn. Bij de bepaling van het structurele evenwicht van de begroting (structurele lasten worden gedekt door structurele baten) kan met de stortingen en onttrekkingen aan deze reserves rekening worden gehouden.

Het overzicht geeft een beeld in hoeverre het exploitatieresultaat wordt beïnvloed door structurele en incidentele mutaties in de reserves

(bedragen x €1.000)

		2022		2023		2024		2025	
Programma	Inc/ str	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)
0. Bestuur en ondersteuning	Incidenteel	-	-	-	-	-	-	-	-
	Structureel	-	-	32	-	32	-	32	-
1. Veiligheid	Incidenteel	-	-	-	-	-	-	-	-
	Structureel	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	Incidenteel	150	-	-	-	-	-	-	-
	Structureel	658	-	927	-	929	-	898	-
3. Economie	Incidenteel	402	442	219	-	219	-	-	-
	Structureel	16	-	57	-	57	-	57	-
4. Onderwijs	Incidenteel	-	-	-	-	-	-	-	-
	Structureel	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	Incidenteel	174	-	280	-	54	-	54	-
	Structureel	642	-	474	-	437	-	437	-
6. Sociaal domein	Incidenteel	1.922	-	499	-	262	-	-	-
	Structureel	227	-	227	-	227	-	221	-
7. Volksgezondheid en milieu	Incidenteel	455	1.547	139	-	54	-	-	-
	Structureel	5	-	5	-	5	-	5	-
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Incidenteel	829	835	579	189	-	189	-	45
	Structureel	-	-	-	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en	Incidenteel	9.689	10.590	1.809	-	1.030	-	492	-
	Structureel	475	-	475	-	475	-	558	-
Totaal		15.644	13.414	5.721	189	3.779	189	2.754	45
<i>Waarvan incidenteel</i>		13.621	13.414	3.524	189	1.618	189	546	45
<i>Waarvan structureel</i>		2.023	-	2.197	-	2.161	-	2.208	-

Uit de tabel blijkt dat het merendeel van de mutaties in de reserves van incidentele aard is. De structurele reservemutaties hebben met name betrekking op mutaties in het kader van (de dekking van) kapitaallasten uit reserves.

4.6 Investeringsoverzicht

Het investeringsoverzicht 2022-2025 is hieronder weergegeven. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn verwerkt in de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025.

De investeringsbedragen kleiner dan € 25.000 zijn, conform de notitie 'Activa, activering en afschrijving activa' direct ten laste gebracht van de exploitatie (als exploitatiebudget opgenomen). Bij het vaststellen van de begroting worden alleen de investeringen voor het begrotingsjaar 2022 beschikbaar gesteld. De investeringen in de jaarschijven 2023 tot en met 2025 geven een verdere doorkijk. Dit betekent echter niet dat hiermee de investeringskredieten al zijn geautoriseerd. In de periode 2022-2025 zijn in totaal € 56 miljoen aan nieuwe/vervangingsinvesteringen gepland.

(bedragen x €1.000)

Investeringen				Investeringsbedragen				Afschrijving			
		Jaar	Afschr.								
Taakveld	Omschrijving	aanschaf	termijn	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
0.4	Vervanging serverruimte Oud-Beijerland	2022	4	120					30	30	30
0.4	Vervanging datacenter	2022	4	950					238	238	238
0.4	iPads raads- en burgerleden	2022	4	100					25	25	25
0.4	Nieuw toegang/controlesysteem Vastgoed	2022	10	85					9	9	9
0.4	Wagenpark wagens (2022)	2022	10	132					13	13	13
0.4	Wagenpark bussen en spijkstaal	2022	10	121					12	12	12
0.4	Verduurzaming wagenpark (2022)	2022	10	80					8	8	8
	Gemeentehuis (Maasdam) renovatie/ modernisering sanitaire ruimten								4	4	4
0.4	Vervoermiddelen gemeente HW	2022	20	71							
0.4	Vervanging werkplekken personeel	2023	10		130					13	13
0.4		2024	4			1.200					300
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 0.4: Overhead			1.659	130	1.200	0	0	338	351	651
2.1	Wegen 2022	2022	25	838					34	34	34
2.1	Wegen 2022	2022	40	3.598					90	90	90
2.1	Verkeersvoorzieningen & straatmeubilair 2022	2022	15	500					33	33	33
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2022	2022	20	1.209					60	60	60
2.1	Openbare verlichting Masten 2022	2022	40	1.002					25	25	25
2.1	Civiele kunstwerken 2022	2022	25	65					3	3	3
2.1	Wegen 2023	2023	25		1.714					69	69
2.1	Wegen 2023	2023	40		3.231					81	81
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2023	2023	20		1.223					61	61
2.1	Openbare verlichting Masten 2023	2023	40		896					22	22
2.1	Civiele kunstwerken 2023	2023	25								
2.1	Wegen 2024	2024	40			2.725					68
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2024	2024	20			301					15
2.1	Openbare verlichting Masten 2024	2024	40			149					4
2.1	Civiele kunstwerken 2024	2024	25			30					1
2.1	Civiele kunstwerken 2025	2025	25				120				
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2025	2025	20				179				
2.1	Openbare verlichting Masten 2025	2025	40				291				
2.1	Wegen 2025	2025	40				1.000				
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 2.1: Verkeer en Vervoer			7.212	7.064	3.205	1.590	0	245	478	566
2.3	Havens 2022 40 jaar	2022	40	2.040					51	51	51
2.3	Havens 2024 40 jaar	2024	40			25					1
2.3	Havens 2024 25 jaar	2024	25			39					2
2.3	Havens 2025 40 jaar	2025	40				125				
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 2.3: Recreative havens			2.040	0	64	125	0	51	51	53
2.4	Beschoeiingen 2022	2022	20	1.460					73	73	73
2.4	Beschoeiingen 2023	2023	20		364					18	18
2.4	Beschoeiingen 2024	2024	20			352					18
2.4	Beschoeiingen 2025	2025	20				360				
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 2.4: Economische havens en waterwegen			1.460	364	352	360	0	73	91	109
3.4	Aanleg wandel- en fietspaden rond het Fort Buitensluis	2022	20	26					1	1	1
3.4	Restauratie van de bomvrije kazerne van Fort Buitensluis	2022	20	71					4	4	4
3.4	Nieuwbouw Fort Buitensluis	2022	40	55					1	1	1
3.4	Aanleggen van de benodigde installaties in de bomvrije kazerne en	2022	10	290					29	29	29
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 3.4: Economische promotie			442	0	0	0	0	35	35	35
4.2	Functionele upgrade CBS De Bouwsteen 's-Gravendeel	2022	25	817						33	33
4.2	Functionele upgrade CBS De Bron Numansdorp	2022	25	586						23	23
4.2	Functionele upgrade Kath BS St Willibrordus Obl.	2022	25	530						21	21
4.2	Functionele upgrade BS De Dubbeldekker Numansdorp	2022	25	410						16	16
4.2	Functionele upgrade obs De Eendragt Zuid Beijerland	2023	25		304						12
4.2	Functionele upgrade CBS De Regenboog Zuid Beijerland	2023	25		340						14
4.2	Functionele upgrade OBS De Schelf 's-Gravendeel	2024	25			584					
4.2	Functionele upgrade BS de Takkenbosse Numansdorp	2024	25			507					
4.2	Functionele upgrade CBS de Schelp Puttershoek	2024	25			462					
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 4.2: Onderwijshuisvesting			2.343	644	1.553	0	0	0	94	111

(bedragen x €1.000)

5.2	Oranje Zwart Veld 1 natuurgras	2022	15	58					4	4	4
5.2	Renovatie kunstgrasveld (toplaag) GOZ Mijnsheerenland	2022	15	275					18	18	18
5.2	Renovatie 2 natuurgrasvelden Zinkwegse Boys Oud-Beijerland	2022	15	120					8	8	8
5.2	Renovatie 1 natuurgrasveld OSV Oud-Beijerland	2022	15	60					4	4	4
5.2	Renovatie 1 natuurgrasveld incl strook SV Heinenoord	2022	15	75					5	5	5
5.2	Renovatie 2 natuurgrasvelden ZBVH Zuid-Beijerland	2022	15	120					8	8	8
5.2	Renovatie 3 natuurgrasvelden SV Goudswaardse Boys Goudswaard	2022	15	150					10	10	10
5.2	Renovatie 3 natuurgrasvelden SV Piershil	2022	15	160					11	11	11
5.2	Renovatie 3 natuurgrasvelden NBSVV Nieuw-Beijerland	2022	15	180					12	12	12
5.2	VV 's Gravendeel T1 natuurgras	2022	15	58					4	4	4
5.2	Vervangen sportvelden 2023	2023	15		100					7	7
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 5.2: Sportaccommodaties			1.256	100	0	0	0	84	90	90
5.4	Museum Land van Strijen (Strijen) aanbrengen voorzetramen	2023	10		31					3	3
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 5.4: Musea			0	31	0	0	0	0	3	3
5.7	Ford Transit met kraan (9-VZI-45) BNM	2022	10	45					5	5	5
5.7	Ford Transit (1-VSZ-51) BNM	2022	10	25					3	3	3
5.7	Voorzieningen honden 2022	2022	15	350					23	23	23
5.7	Speelvoorzieningen 2022	2022	10	393					39	39	39
5.7	Speelvoorzieningen 2023	2023	10		446					45	45
5.7	Speelvoorzieningen 2024	2024	10			556					56
5.7	Speelvoorzieningen 2025	2025	10				884				
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 5.7: Openbaar groen en recreatie			813	446	556	884	0	70	114	170
6.1	Buurthuis Korstanehuis (Klaaswaal) vervangen vloerconstructie	2023	10		58					6	6
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 6.1: Samenkracht en burgerparticipatie			0	58	0	0	0	0	6	6
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2022 67 jaar	2022	67	4.264					64	64	64
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2022 15 jaar	2022	15	794					53	53	53
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2023 67 jaar	2023	67		4.264					64	64
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2023 15 jaar	2023	15		799					53	53
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2024 67 jaar	2024	67			4.264					64
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2024 15 jaar	2024	15			803					54
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2025 67 jaar	2025	67				4.264				
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2025 15 jaar	2025	15				854				
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 7.2: Riolerings			5.058	5.063	5.067	5.118	0	117	233	351
7.5	Uitbreiding begraafplaats Oud-Beijerland	2023	40		430					11	11
	Totaal (vervangings) investeringen										
	Taakveld 7.5: Begraafplaatsen			0	430	0	0	0	0	11	11
Totaal investeringen				22.281	14.330	11.996	8.077	0	1.012	1.557	2.164

4.7 Reserves en voorzieningen

Inleiding

Het financiële beleid is onder te verdelen in diverse elementen, waaronder reserves en voorzieningen. De financiële positie van de reserves en voorzieningen is een uitwerking van het beleidskader dat de raad heeft vastgesteld.

Doelstelling

Deze paragraaf geeft een actueel beeld van de reserves en voorzieningen. Het geeft inzicht in de status van de reserves en voorzieningen, zodat de gemeenteraad zijn kader stellende rol kan uitvoeren.

Totale omvang reserves en voorzieningen

De reservepositie is ruim voldoende. De totale verwachte omvang van de reserves per 1 januari 2022 is € 174 miljoen, waarvan algemene reserves ad € 109 miljoen en bestemmingsreserves ad € 65 miljoen.

De vrij besteedbare algemene reserve per 31 december 2021 bedraagt € 99 miljoen en de reserve 'weerstandscapaciteit' € 10 miljoen ter dekking van de geïnterpreteerde risico's (zie risicoprofiel paragraaf 3.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing).

In onderstaand overzicht is het meerjarenbeeld van de reserves en voorzieningen voor de jaarschijven 2022-2025 opgenomen. Dit is overigens exclusief de negatieve begrotingssaldi over de jaren 2022 en 2023 (samen ca 9 miljoen) en de positieve saldi over 2024 en 2025 (samen ca 2 miljoen). Indien we hiermee rekening houden, dan is per 31-12-2025 sprake van een vrij besteedbare algemene reserve van € 92 miljoen (99 miljoen -/- 9 miljoen + 2 miljoen). Onze gemeente beschikt hiermee over een solide reservepositie.

Belangrijkste mutaties in reserves

Reserve flankerend beleid

Het flankerend beleid wordt ingezet voor maatregelen ter bevordering van de mobiliteit van het personeel en daarmee de flexibiliteit en ontwikkeling van de organisatie. Op dit moment is de reserve flankerend beleid onvoldoende om bestaande verplichtingen met van personeel te kunnen afdekken. Ook is er geen ruimte in de reserve flankerend beleid voor nieuwe/aanvullende maatregelen, terwijl dit voor de ontwikkeling van de organisatie ook in de toekomst nodig blijft.

Daarom wordt voorgesteld om eenmalig bij deze begroting een extra storting van € 6 miljoen in de reserve flankerend beleid te doen en dit bedrag te onttrekken aan de Algemene reserve. Het bedrag is berekend op basis van een vooruitblik op lopende en nog op te lossen knelpunten en een terugblik over de besteding in de afgelopen jaren. Enkele verplichtingen hebben een langlopend karakter, zijn bovendien onderhevig aan veranderingen en afhankelijk van (externe) factoren (o.a pensioen, cao-ontwikkelingen, etc). Met de kennis van nu hebben wij deze verplichtingen zo goed mogelijk ingeschat. In de situatie waarin sprake is van gewijzigde omstandigheden zullen wij onze huidige inschattingen moeten bijstellen. Op dat moment zullen wij u een nieuw voorstel doen voor het opnieuw voeden van deze reserve flankerend beleid door een onttrekking uit de algemene reserve.

Reserve Duurzaamheid

Bij de Perspectiefnota 2022 heeft de raad besloten om een incidentele storting van € 1.250.000 voor duurzaamheid op te nemen in de begroting 2022. Hiertoe wordt een nieuwe reserve Duurzaamheid gevormd. Deze reserve wordt ingezet voor de ambities uit het vastgestelde programmaplan Duurzaamheid. De middelen uit de bestaande reserve Energietransitie zijn aan de nieuwe reserve Duurzaamheid worden toegevoegd.

(bedragen x €1.000)

	1-01-2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Meerjarenoverzicht reserves							
Algemene reserves:	109.501	-	6.000	103.501	103.501	103.501	103.501
Algemene reserve*	99.601	-	6.000	93.601	93.601	93.601	93.601
Algemene reserve weerstandsvermogen	9.900	-	-	9.900	9.900	9.900	9.900
Bestemmingsreserves:							
Dekkingsreserve afschrijvingen:	47.550	442	2.023	45.969	43.773	41.612	39.404
Reserve kapitaallasten	47.550	442	2.023	45.969	43.773	41.612	39.404
Overige bestemmingsreserves:	17.345	12.972	7.621	22.696	19.361	17.932	17.431
Reserve sociaal domein	2.833	-	2.047	786	262	0	0
Reserve fractiebudget	53	-	-	53	53	53	53
Reserve grondexploitatie	366	-	-	366	366	366	366
Reserve ontwikkeling kernen	5.934	835	543	6.226	6.239	6.375	6.366
Reserve invoering omgevingswet	2.084	-	676	1.407	951	898	898
Reserve frictiekosten samenvoeging	726	3.590	2.072	2.244	1.117	572	572
Reserve uitvoeringsagenda cultuur	555	-	80	475	249	249	249
Reserve economie	732	-	219	513	294	75	75
Reserve energietransitie (Energiefonds)	315	-	297	18	18	18	18
Reserve innovatie sociaal domein (innovatiefonds)	783	-	-	783	783	783	783
Reserve duurzaamheid	-	1.547	158	1.389	1.250	1.250	1.250
Reserve flankerend beleid	2.964	7.000	1.529	8.435	7.777	7.292	6.800
Totaal reserves	174.396	13.414	15.644	172.166	166.635	163.045	160.336

* excl. Begrotingsresultaten 2022-2025

	1-01-2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Meerjarenoverzicht voorzieningen							
Voorzieningen:							
Voorziening pensioenen voormalig bestuurders	4.576	87	152	4.510	4.444	4.379	4.313
Voorziening wachtgeld voormalig bestuurders	447	-	154	292	158	74	14
Voorziening riolering	4.314	-	52	4.262	4.157	4.030	3.864
Voorziening regionaal bedrijventerrein	4.067	-	-	4.067	4.067	4.067	4.067
Voorziening baggeren	437	437	640	234	79	73	221
Voorziening Civieltechnische kunstwerken	551	390	363	578	628	423	445
Voorziening onderhoud gebouwen	4.113	1.010	942	4.181	4.081	3.910	3.916
Voorziening begraafplaatsen	787	-	31	756	621	505	466
Totaal voorzieningen	19.293	1.924	2.335	18.883	18.235	17.461	17.306
Totaal reserves en voorzieningen	193.690	15.338	17.979	191.049	184.870	180.506	177.643

4.8 Geprognosticeerde balans

De geprognosticeerde balans voor de jaren 2022-2025 is hieronder weergegeven.

Activa

(bedragen x € 1000)

ACTIVA	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Totaal Vaste activa	224.673	290.911	310.102	312.200	311.570	307.277
(Im)Materiële vaste activa	204.169	261.681	278.872	280.970	280.341	276.047
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	9.884	13.954	13.954	13.954	13.954	13.954
Financiële vaste activa: Leningen	10.486	15.141	17.141	17.141	17.141	17.141
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	134	134	134	134	134	134
Totaal Vlottende activa	60.513	29.899	29.969	29.556	28.467	27.576
Voorraden: Onderhanden werk	3	1.649	1.719	1.306	217	-674
Uitzettingen < 1 jaar	49.984	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
Liquide Middelen	1.400	0	0	0	0	0
Overlopende activa	9.127	6.250	6.250	6.250	6.250	6.250
Totaal Activa	285.187	320.810	340.071	341.756	340.037	334.853

Passiva

(bedragen x € 1000)

PASSIVA	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Totaal Vaste Passiva	244.599	269.310	288.571	290.256	288.537	283.353
Eigen vermogen	198.196	167.776	164.145	165.944	163.791	161.636
Voorzieningen	19.398	19.293	18.883	18.235	17.461	17.306
Vaste schuld	27.005	82.241	105.544	106.077	107.285	104.411
Totaal Vlottende passiva	40.587	51.500	51.500	51.500	51.500	51.500
Vlottende schuld	16.615	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000
Overlopende Passiva	23.972	15.500	15.500	15.500	15.500	15.500
Totaal Passiva	285.187	320.810	340.071	341.756	340.037	334.853

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht taakvelden

Onderstaande tabel bevat per taakveld de baten, lasten en mutaties in de reserves.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Baten / Lasten	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2024
0.1 Bestuur	Baten	32	0	0	0
	Lasten	-4.770	-4.383	-4.372	-4.372
Totaal 0.1 Bestuur		-4.738	-4.383	-4.372	-4.372
0.10 Mutaties reserves	Baten	15.644	5.721	3.779	2.754
	Lasten	-13.414	-189	-189	-45
Totaal 0.10 Mutaties reserves		2.230	5.532	3.590	2.709
0.2 Burgerzaken	Baten	1.012	1.077	1.077	1.077
	Lasten	-3.390	-3.348	-3.325	-3.325
Totaal 0.2 Burgerzaken		-2.377	-2.272	-2.249	-2.249
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	85	96	96	96
	Lasten	-418	-405	-275	-275
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		-333	-309	-179	-179
0.4 Overhead	Baten	133	133	133	133
	Lasten	-30.657	-29.581	-28.815	-28.353
Totaal 0.4 Overhead		-30.524	-29.448	-28.682	-28.220
0.5 Treasury	Baten	957	1.015	1.030	1.030
	Lasten	-49	-38	-33	-34
Totaal 0.5 Treasury		908	977	998	996
0.61 OZB woningen	Baten	10.121	10.258	10.348	10.433
	Lasten	-449	-449	-449	-449
Totaal 0.61 OZB woningen		9.672	9.809	9.899	9.984
0.62 OZB niet-woningen	Baten	7.448	7.567	7.578	7.606
	Lasten	0	0	0	0
Totaal 0.62 OZB niet-woningen		7.448	7.567	7.578	7.606
0.64 Belastingen overig	Baten	761	761	761	761
	Lasten	-353	-353	-353	-353
Totaal 0.64 Belastingen overig		407	407	407	407
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Baten	122.292	119.572	120.789	121.989
	Lasten	0	0	0	0
Totaal 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		122.292	119.572	120.789	121.989
0.8 Overige baten en lasten	Baten	86	86	86	86
	Lasten	-1.004	-262	-261	-261
Totaal 0.8 Overige baten en lasten		-918	-177	-175	-175
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-17	-17	-17	-17
Totaal 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		-17	-17	-17	-17
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-7.529	-7.525	-7.522	-7.522
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer		-7.529	-7.525	-7.522	-7.522
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	47	109	109	109
	Lasten	-1.787	-1.778	-1.767	-1.767
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid		-1.739	-1.668	-1.658	-1.658
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	962	937	556	556
	Lasten	-14.556	-15.202	-15.383	-15.506
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		-13.594	-14.265	-14.827	-14.950
2.2 Parkeren	Baten	83	92	100	100
	Lasten	-397	-396	-394	-394
Totaal 2.2 Parkeren		-314	-304	-294	-294
2.3 Recreatieve havens	Baten	95	95	95	95
	Lasten	-202	-285	-262	-346
Totaal 2.3 Recreatieve havens		-107	-190	-167	-250
2.4 Economische havens en waterwegen	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-668	-742	-757	-771
Totaal 2.4 Economische havens en waterwegen		-668	-742	-757	-771
2.5 Openbaar vervoer	Baten	61	61	61	61
	Lasten	-435	-438	-297	-297
Totaal 2.5 Openbaar vervoer		-374	-377	-236	-236
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-1.324	-1.309	-1.022	-772
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling		-1.324	-1.309	-1.022	-772
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	448	34	34	34
	Lasten	-559	-145	-144	-144
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-111	-110	-109	-109
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Baten	139	139	139	139
	Lasten	-851	-829	-828	-609
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-711	-690	-688	-469

3.4 Economische promotie	Baten	122	114	107	107
	Lasten	-191	-232	-232	-232
Totaal 3.4 Economische promotie		-70	-118	-125	-125
4.1 Openbaar basisonderwijs	Baten	20	20	20	20
	Lasten	-675	-675	-675	-675
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs		-655	-655	-654	-654
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	9	9	9	9
	Lasten	-2.207	-2.218	-2.244	-2.175
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		-2.198	-2.208	-2.234	-2.166
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Baten	1.441	1.166	781	781
	Lasten	-4.016	-3.739	-3.349	-3.349
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken		-2.575	-2.573	-2.568	-2.568
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	50	0	0	0
	Lasten	-1.142	-964	-951	-901
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering		-1.092	-964	-951	-901
5.2 Sportaccommodaties	Baten	1.940	1.939	1.940	1.940
	Lasten	-7.786	-7.594	-7.529	-7.527
Totaal 5.2 Sportaccommodaties		-5.846	-5.655	-5.589	-5.587
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-534	-479	-415	-415
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		-534	-479	-415	-415
5.4 Musea	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-234	-227	-218	-218
Totaal 5.4 Musea		-234	-227	-218	-218
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	39	31	31	31
	Lasten	-612	-610	-565	-561
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed		-573	-579	-534	-530
5.6 Media	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-1.704	-1.704	-1.541	-1.541
Totaal 5.6 Media		-1.704	-1.704	-1.541	-1.541
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	463	219	219	219
	Lasten	-11.237	-10.559	-10.505	-10.526
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-10.774	-10.340	-10.286	-10.307
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	337	278	278	278
	Lasten	-11.225	-8.707	-8.589	-8.298
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		-10.888	-8.429	-8.311	-8.020
6.2 Wijkteams	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-3.138	-3.007	-3.007	-2.996
Totaal 6.2 Wijkteams		-3.138	-3.007	-3.007	-2.996
6.3 Inkomensregelingen	Baten	13.957	13.957	13.957	13.957
	Lasten	-15.958	-15.667	-15.667	-15.667
Totaal 6.3 Inkomensregelingen		-2.000	-1.710	-1.709	-1.709
6.4 Begeleide participatie	Baten	1.110	1.301	1.301	1.301
	Lasten	-5.764	-5.725	-5.684	-5.672
Totaal 6.4 Begeleide participatie		-4.654	-4.424	-4.383	-4.371
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	20	20	20	20
	Lasten	-1.281	-948	-938	-938
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie		-1.261	-928	-918	-918
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	429	429	429	429
	Lasten	-3.304	-3.299	-3.291	-3.291
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		-2.875	-2.869	-2.862	-2.862
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	12	12	12	12
	Lasten	-13.057	-13.067	-12.922	-12.922
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		-13.044	-13.055	-12.910	-12.910
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-11.353	-10.869	-10.875	-10.875
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		-11.353	-10.869	-10.875	-10.875
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-531	-520	-520	-520
Totaal 6.81 Geëscaleerde zorg 18+		-531	-520	-520	-520
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-3.463	-3.512	-3.513	-3.513
Totaal 6.82 Geëscaleerde zorg 18-		-3.463	-3.512	-3.513	-3.513
7.1 Volksgezondheid	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-4.228	-4.213	-4.209	-4.209
Totaal 7.1 Volksgezondheid		-4.228	-4.213	-4.209	-4.209
7.2 Riolerings	Baten	8.575	8.712	8.819	8.943
	Lasten	-5.281	-5.423	-5.538	-5.650
Totaal 7.2 Riolerings		3.294	3.289	3.281	3.292

7.3 Afval	Baten	9.328	9.328	9.328	9.328
	Lasten	-8.256	-8.255	-8.253	-8.253
Totaal 7.3 Afval		1.071	1.073	1.074	1.074
7.4 Milieubeheer	Baten	8	8	8	8
	Lasten	-2.502	-2.472	-2.227	-2.227
Totaal 7.4 Milieubeheer		-2.494	-2.465	-2.219	-2.219
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	1.313	1.418	1.398	1.321
	Lasten	-1.780	-1.883	-1.842	-1.765
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria		-467	-465	-444	-444
8.1 Ruimtelijke ordening	Baten	2.700	2.406	1.439	368
	Lasten	-4.360	-3.776	-2.579	-2.524
Totaal 8.1 Ruimtelijke ordening		-1.660	-1.371	-1.140	-2.156
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Baten	3.715	1.703	1.659	1.659
	Lasten	-3.887	-1.902	-1.884	-1.884
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		-172	-199	-226	-226
8.3 Wonen en bouwen	Baten	3.434	2.890	2.890	2.890
	Lasten	-4.914	-4.484	-4.446	-4.446
Totaal 8.3 Wonen en bouwen		-1.480	-1.593	-1.556	-1.556
Eindtotaal		-8.021	-691	746	1.299

Bijlage 2 Verwerkte nieuwe beleidswensen in begroting 2022-2025

In onderstaande tabel zijn de nieuwe beleidswensen opgenomen die onderdeel waren van de besluitvorming van de raad over de Perspectiefnota 2022-2025 (juli 2021). Deze nieuwe beleidswensen zijn in de voorliggende begroting verwerkt

Voor de beleidswensen waarvan de middelen in een reserve / fonds zijn gestort, wordt verwezen naar 'hoofdstuk 2.7 Reserves en voorzieningen', waar de betreffende reserves worden toegelicht.

(bedragen x €1.000)

Programma	Nummer voorstel	Toelichting voorstel	Soort	2022	2023	2024	2025
7. Volksgezondheid en milieu	PPN22: V&M 04TOT	Vorming reserve duurzaamheid: Klimaatneutraal 2050 / energieneutraal 2040 / circulair 2050 / biodiversiteit en klimaatadaptie 2050	Incidenteel	-1.250	0	0	0
6. Sociaal domein		Inzetten van praktijkondersteuners huisartsen (POH) jeugd GGZ bij huisartsen in gehele Hoeksche Waard	Incidenteel	-591	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	PPN22: B&O 06	Datededreven werken: Verdere uitvoering vanuit de pilots en vanuit de opgaven	Incidenteel	-400	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	PPN22: SC&R	Fort Buitensluis: Aanleg wandel- en fietspaden, restauratie bomvrije kazerne,	Incidenteel	-259	0	0	0
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	PPN22: VRO 02a	Continue bouwstroom: Doorontwikkeling programma wonen (overig kosten)	Incidenteel	-250	0	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 01	Pilot Openbaar Vervoer (OV) voor minima (onderdeel Uitvoeringsagenda Samen tegen armoede 2021-2023)	Incidenteel	-175	0	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 15	Inzet jeugdhulp in het VO	Incidenteel	-134	0	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 05	Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard en Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: Overbrugging in 2022 om taken van coach Hallowerk in vaste formatie te verwerken	Incidenteel	-120	0	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 12b	Thuis in de Kern: ontmoetingsplekken	Incidenteel	-100	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	PPN22: V&M 03b	Klimaatneutraal 2050: Transitievisie Warmte	Incidenteel	-100	-100	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 09	Doorontwikkeling wijkteam door optimalisering bemensing, realisatie huisvesting, ICT, training en scholing	Incidenteel	-92	0	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 03	Verlenging Matchmaker 2022-2024	Incidenteel	-80	0	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 04	Inzet SROI coördinator (1fte). Deze functie wordt nu uit een subsidie betaald voor 1 jaar. In de Participatiewet heeft de gemeente als opdracht om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk te helpen. SROI is een effectief middel om deze doelgroep te begeleiden richting werk. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie en heeft door de omvang van de organisatie veel inkooptrajecten waardoor deze doelgroep aan het werk geholpen kan worden.	Incidenteel	-80	0	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 12a	Thuis in de Kern: verhuisregeling	Incidenteel	-75	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	PPN22: B&O 05	Beheer BGT en BAG, ontwikkelkosten luchtfotodetectie op vergunningsvrije bouwwerken	Structureel	-64	-55	-55	-55
5. Sport, cultuur en recreatie	PPN22: SC&R 03	Inhuur projectleider ontwikkelen integrale sport- en beweegnota	Incidenteel	-50	0	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 13	Oplossing knelpunten subsidies	Incidenteel	-50	0	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 14	Subsidie maatschappelijk werk	Incidenteel	-40	0	0	0
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	PPN22: VRO 04a/b	Continue bouwstroom: Flexwonen	Incidenteel	-30	0	0	0
3. Economie	PPN22: EC 02	Uitvoeringsprogramma Beleid startende ondernemers 2022-2025	Incidenteel	-20	0	0	0
6. Sociaal domein	PPN22: SD 02	Applicaties ten behoeve van Digitaal Meldpunt Vroegsignalering schulden (onderdeel Uitvoeringsagenda Samen tegen armoede 2021-2023).	Incidenteel	-15	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	PPN22: SC&R 04	Renovatie sportvelden	Structureel	0	-76	-76	-76
5. Sport, cultuur en recreatie	PPN22: SC&R 04a	Afboeking boekwaarde oude sportvelden	Incidenteel	-105	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	PPN22: B&O 14	Veiligheid, harmonisatie en modernisering toegangssystemen gemeentelijk vastgoed: Nieuw toegang/controlesysteem voor eenheid, gebruikersgemak, dat voorziet in moderne toepassingen.	Structureel	0	-9	-9	-9
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	PPN22: B&O 17	Wagenpark Buitendienst (incl. verduurzaming en besparingen op exploitatielasten)	Structureel	0	-28	-28	-28
Eindtotaal				-4.079	-267	-167	-167

Postbus 2003
3260 EA Oud-Beijerland

Bezoekadressen

Kijk op www.gemeentehw.nl

 14 0186 | 088 - 647 36 47

 info@gemeentehw.nl

 www.gemeentehw.nl

 [gemeenteHW](https://www.facebook.com/gemeenteHW)

 [@gemeenteHW](https://twitter.com/gemeenteHW)

 [@gemeenteHW](https://www.instagram.com/gemeenteHW)

